ఉపనిషత్కథలు

రచన :
ప్రయాగరామకృష్ణ

శ్రీరామానుజబాట,
C/o జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్

ఈ కథలను వ్రాయమని ప్రోత్సహించి

ఆశీర్వదించిన

పరమహంస పరివ్రాజకులు

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్న శ్రీమన్నారాయణ

రామానుజ జీయరుస్వామివారికి

శతసహస్ర నమస్కారాలు

రసజ్ఞులు, పూజ్యులు

జి.వి.జి. కృష్ణమూర్తి గారికి

ఈ కథలు అంకితం

తొలిపలుకులు

ఉపనిషత్తులు వేదాలసారాన్ని చిలికి తీసిన వెన్న. అవి వ్యాసమహర్షి మనకు అందించిన అమూల్య సంపద. శ్రుతి, స్మృతి, సదాచార, ఆత్మవిచారణా భరిత హితోపదేశం. అంతటి నిగూఢ జ్ఞానాన్ని కథల రూపంలో భావం పోకుండా సరళమైన శైలిలో వ్రాయడానికి పాండిత్యం, అనుభవం, అభిరుచి, సంప్రదాయ పోషణాకాంక్ష ఎంతైనా అవసరం. ఈ గుణాలకు నిధి, ప్రతినిధి మన ప్రయాగ రామకృష్ణ. అందుకే '**ఉపనిషత్కథలు**' పుస్తకానికి తొలిపలుకులు వ్రాయమని శ్రీ ప్రయాగ రామకృష్ణ నన్ను కోరడం నా అదృష్టంగాను, వ్రాయడం నా కర్తవ్యంగాను భావిస్తున్నాను.

చిన్న చిన్న పదాలతో, సరళమైన వాక్యాలతో, భావాన్ని పరిరక్షిస్తూ కథను నేర్పుగా నడిపిస్తూ, మూలార్థం గ్రహించేలా రచన చేసిన ప్రయాగ ప్రయత్నం సఫలమైంది. మన సంప్రదాయాన్ని మన పిల్లలకు, భావితరాలకు అందించడానికి అతను చేసిన సేవ గణనీయము, అభినందనీయము.

ఉపనిషత్కథలలో మనం నిత్యజీవితంలో అనుసరించవలసిన ఎన్నో మంచి విషయాలను, జీవన సత్యాలనూ తెలుసుకొంటాం. ఈ కథలలో మనం జీవితగమనం, గమ్యం, పరమార్థం, సత్యం, ధర్మం, ఆత్మ, పరమాత్మ గురించి తెలుసుకొంటాం. శరీరం, అహం, మంచి-చెడుల తారతమ్యాల గురించిన నిర్వచనాలు ఎన్నో లభిస్తాయి. బ్రహ్మజ్ఞాన సాధనకు వ్యక్తిగత మార్గం గోచరిస్తుంది.

'దమేతి-దయేతి-దత్తేతి' అన్న కథలో చెప్పినట్టుగా ఇంద్రియ నిగ్రహం లేని దేవలక్షణాలు, దయ లేని రాక్షస లక్షణాలూ, దానధర్మాలు లేని మానవగుణాలూ ఇవన్నీ ఈనాడు మానవాళిలో పర్వతతుల్యంగా పెరిగి పోయాయి. ఈ అపత్కరస్థితి నుండి మనం బయటపడాలి.

'సత్యం వద, ధర్మం చర' వేదోక్తి, లోకోక్తి. ధర్తికి మూలాధారం ధర్ సహజ కామ, అర్థ అన్వేషణ, అనుభవం కూడా ధర్మసీమాబద్ధమై ఉండా సంఘ అనుమతికి లోబడాలి. రాజు, రాజకీయవేతలు కూడా చట్టా కాకుండా, వాటికిఅతీతమైన, సనాతనమైన ధర్మానికి కట్టుబడి ఉండా ధర్మాచరణ లేకుంటే మోక్షంలేదు. ఇది పరమసత్యం. "వెలుతురుకు అ తీరాన' అన్న కథలో "వాక్కు" విలువను, అన్నింటికంటే గొప్పదై స్వయంప్రకాశమైన, శాశ్వతమూ సనాతనమూ అయిన ఆత్మజ్యోతి గురి యాజ్ఞవల్క్యుడు జనకునికి బోధిస్తాడు. వెలుగులను మించిన వెలుగు అ తేజస్సుదే అని మనం తెలుసుకొంటాము.

'కోపం' ఎన్ని కష్టనష్టాలకు కారణమవుతుందో 'నచికేతుడు' కథ తెలియవస్తుంది. శరీరం, ఆత్మ పరమజ్ఞానం గురించి యమధర్మరాజు నచికేతు ఉపదేశించిన సన్నివేశాలను రచయిత ఇంపుగా చిత్రించారు. గర్వం, అ భావాలను విడనాడాలని 'పరబ్రహ్మశక్తి' కథలో చక్కగా చిత్రీకరించబడిం అగ్ని, వాయుదేవుల గర్వభంగానంతరం, దేవేంద్రుడే స్వయంగా యక్షరూపం ఉన్న ఆ శక్తి వద్దకు వెళ్లినప్పుడు, ఆ శక్తి ఆదిశక్తి పార్వతిగా ప్రత్యక్షమై, ఆ దివ్య "పరబ్రహ్మ" అని చెప్తుంతుంది. అంతేకాదు, ఎవరికైనా ప్రజ్ఞాపాటవా కీర్తిప్రతిష్ఠలు లభించినా, ఆ బ్రహ్మతత్త్వం వల్లనే సంభవిస్తాయని, అందు యథార్థాన్ని గమనించి సత్యమార్గాన్ని అనుసరించి, ఆత్మజ్ఞానంతో మె అహంకారాన్ని విడనాడాలని పార్వతీదేవి ఇంద్రుడికి చెబుతుంది. ఈ సత్యా మనం గుర్తించడం అత్యవసరం.

అధునిక వైజ్ఞానిక యుగంలో మనం ఎంతో ప్రగతిని సాధించా సాధిస్తున్నాం. అయితే అధునిక మానవుడు అహంభావాన్ని మా విడిచిపెట్టడంలేదు. భౌతిక సత్యాలను మానసిక శక్తితో కనుగొ

వినియోగించుకొంటున్న మానవుడు అధ్యాత్మికశక్తిని కూడా అన్వేషించి, ఆ శక్తిని అనుభవించినప్పుడు ప్రపంచము ఒక కుటుంబముగా, లోకకళ్యాణము గమ్యంగా మారుతుంది. ఉపనిషత్కథలు చదివినవారు, ఈ కథలలోని మర్మాన్ని గ్రహించి, వారి నిత్యజీవితంలో ఆచరణలో పెట్టడమేగాక బహుళ ప్రచారము చేయగలరని ఆశిస్తున్నాను.

ప్రబోధించి, పాఠకులను స్పందింపచేసే ఇటువంటి మంచి పుస్తకరచనకు పూనుకొన్న శ్రీ ప్రయాగ రామకృష్ణ మున్ముందు ఇంకా ఎన్నో చక్కటి రచనలు చేసి ఆంధ్ర జనావళికి అందిస్తారని ఆకాంక్షిస్తూ, ఆశీర్వదిస్తున్నాను.

భవదీయుడు,

ముద్దుశెట్టి గోపాలకృష్ణ

ఛైర్మన్ & మేనేజింగ్ డైరెక్టర్
రూరల్ ఎలక్ట్రిఫికేషన్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్
కొత్త ఢిల్లీ.

ఆకాంక్ష

మానవుడి జీవితం బాహ్యాంతర సమన్వయంతో సాగాలి. బాహ
కర్మ, అంతరంగా జ్ఞానం కలిపి జీవిస్తే ఇది సుఖాన్నీ శాంతినీ ప్రసాదిస
ఈ రహస్యాన్ని వేదాలు చెబుతున్నాయి. వేదమంటే జ్ఞానం. వేదమం
వేదమంటే చైతన్యం. వేదమంటే పరమ జ్ఞానం, బ్రహ్మజ్ఞానం. వేద
పెంజీకటి కవ్వలి వెలుగు. వేదమంటే చదువులలో మర్మం.

వేదాల యొక్క సారం గనుక దీన్ని వేదాంతమని కూడా పిలు
గుడి గోపురాన వున్న తురాయికి ఆధారం కనపడకుండా అడుగున ప
గుడి పునాదిరాయి. అలాగే భారతీయ ధార్మిక జీవనానికి, విశ్వ
ఆధ్యాత్మిక సంపత్తికి, సురభిళమైన నేటి మన సంస్కృతికి, సుసంప
నేటి సాహిత్యానికి అన్నిటికీ వేదాలే కారణం.

స్థూలంగా వున్న వేదాలను అందంగా, స్పష్టంగా, క్లుప్త
ధర్మాంశాలకు భంగం కలగకుండా ఉపనిషత్తుల రూపంలో అం
మానవలోకాన్ని చైతన్య దీప్తిమంతంచేసినవాడు వ్యాసుడు.

నీ ఆర్ష విజ్ఞానానికి మూలం ఏదని ఎవరైనా అడిగితే దోసిళ్ళ కొద్దీ ఎత్తి చూపగలిగేవి వ్యాసుడి ఉపనిషత్తులే!

ఉపనిషత్తులు నూట ఎనిమిదని పండితులు చెబుతున్నారు. వాటిలో అతి ముఖ్యమైనవని, పరమ ప్రమాణములని అంగీకరించినవి పదకొండు. అవి ఏవంటే ఈశావాస్య, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండక, మాండూక్య, తైత్తిరీయ, ఐతరేయ, ఛాందోగ్య, బృహదారణ్యక, శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తులు. ఈ పదకొండు ఉపనిషత్తుల ఆధారంగానే శంకరాచార్యులవారు ఉపనిద్భాష్యాన్ని వ్రాశారు. ఏకాదశోపనిషత్తుల్లో ఐతరేయోపనిషత్తును ఋుగ్వేదం నుంచి, ఈశావాస్య, బృహదారణ్యకోపనిషత్తులను శుక్ల యజుర్వేదం నుంచి, కఠ, తైత్తిరీయ, శ్వేతాశ్వతరోవనిషత్తులను కృష్ణ యజుర్వేదంనుంచి, కేన, ఛాందోగ్యోపనిషత్తులను సామవేదం నుంచి, ప్రశ్న,ముండక, మాండూక్యోపనిషత్తులను అధర్వణవేదం నుంచి గ్రహించారు.

'ఈ సృష్టి కంతకు దేవుడొక్కడే. ఆయన సర్వ వ్యాపి. మానవులందరి హృదయాలలో ఆయన వున్నాడు. ఆయన స్వరూపమే ధర్మము. ఆయన పేరే సత్యము. ధర్మమే సత్యము. సత్యమే ధర్మము. ధర్మంకంటే గొప్పది లేదు. అధర్మ మార్గాన నడిచే బలవంతుడి కన్న ధర్మ మార్గాన సంచరించే బలహీనుడికి బలం ఎక్కువగా వుంటుంది. ధర్మ పక్షాన పోరాడే వానికి జయం తప్పదు. ఇది ఈశ్వర శాసనం' అని బృహదారణ్యకోపనిషత్తు చెబుతోంది.

ఈ మాటే ప్రజల్లో నైతిక విప్లవానికి నాంది అయింది.

ఈ సందేశాన్ని, ఈ ధర్మాన్ని అనుసరించే మహాత్మాగాంధి నిరాయుధుడై కూడా బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య వాదులతో పోరాడగలిగాడు. అహింసాయుత సత్యాగ్రహాన్ని చేసి మనకు స్వతంత్రం సంపాదించి పెట్టాడు. 'సత్యమేవ జయతే నానృతం' అన్న ఉపనిషన్మహామంత్రాన్ని స్వతంత్ర భారత జాతీయ జండా మీద అశోకుని ధర్మ చక్రం కింద ముద్రించాడు.

సత్యం, ధర్మం, న్యాయం జయిస్తాయన్నది ఈశ్వర శాసనం.

ఈశ్వరుడంటే పరమాత్మ.

ఉపనిషత్తుల్లో ఈశ్వరుణ్ణి 'పరమాత్మ' అని పిలిచారు. నిజానికి ఈశ్వర నామాలు అనేకం. భక్తులు ఈశ్వరుణ్ణి ప్రేమైక స్వరూపంగా భావిస్తారు. కాని ఐహిక ప్రేమ వికృతంగా కూడా వుండవచ్చు. అందువల్ల ఆ ఐహిక ప్రేమ

కంటే ఈశ్వర ప్రేమ భిన్నమైనదని, నిర్వికారమైనదని చెప్పేందుకు ఈశ్వ
సత్యం అని పిలిచారు.

సత్యం నిర్వికారమైనది కూడా!

అదీ అసలు రహస్యం.

సత్యమే ఉపనిషత్తుల లక్ష్యం కనుక వీటిలో శోధనకు, తరా
అవకాశం వుంది. ఆలోచనకు చోటువుంది.

మంచిని ప్రేరేపించే గుణం వుంది.

బుద్ధి వాదానికి ప్రోత్సాహం వుంది.

మనిషిలో ఆత్మశక్తి, ఆత్మ విశ్వాసం, ఆత్మ స్వాతంత్ర్యం, పారవ
చింతన, మానవానురక్తి, స్వార్థ త్యాగం ప్రోది చేసే సద్గుణాలు ఉన్నా

ఉపనిషత్తులు కేవల ఆదర్శాలను అందించడమే గాకు
మానవుని దినచర్యకు అవసరమైన విధులను కూడా బోధిస్తాయి. ధ
కామ మోక్షాలనిచ్చే సమస్త విజ్ఞానాన్ని, క్రమశిక్షణను, ఆధ్యాత్మిక
ఉత్కృష్టతను కలిగిస్తాయి.

ఉపనిషత్తులు విశ్వ మానవ కోటికి వర్తించేవిగా, కులమతా
సాంఘిక దురాచారాలకు, ఈర్ష్య అసూయలకు అవకాశము లేనివై వున్నా
మహాత్మా గాంధి చెప్పారు.

ఉపనిషద్ధర్మములనెడి గంగా ప్రవాహంలో ఇస్లాం యె
ఏకేశ్వరోపాసనము, సర్వమానవ సౌభ్రాత్రం, క్రైస్తవ మతం బోధించే
ప్రేమ తత్త్వాలు యమునా సరస్వతుల వలె సమ్మేళనమై నవ్య భ
జాతీయ జీవన వాహినిగా ప్రవహిస్తోందని ఆయన అభివర్ణించారు.
కాలాల్లోనూ జనజాగృతం చెయ్యగలిగినవి, ఆధ్యాత్మిక రసానుభూతిని తర
భేదం లేకుండా అందరకూ సహపంక్తిలో వడ్డించగలిగినవి ఉపనిషత్ క

అందుకే అవి విశ్వజనీనం. సార్వకాలికం. వేద సంప్రదాయం
మేలి నిగ్గులను ఈ తరం వారికి చాటి చెప్పేందుకు చేస్తున్న చిన్నప్రయ
ఇది. ఈ మట్టిన పుట్టిన ప్రతివారూ తర తరాలకూ చెప్పుకోవలసిన ఉపని
కథలను అందించాలని ఆకాంక్ష.

\- శ్రీ రామానుజవా

ఉపనిషత్‌కథలు

అభయ ప్రదము

త దమృత మభయ మేత ద్బ్రహ్మేతి తస్య హవా
ఏ తస్య బ్రహ్మణోనామ సత్య మితి.

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు)

ఇదియే అమృతము, అభయప్రదము.
ఇదియే పర బ్రహ్మము.
ఈ పరబ్రహ్మమునకు సత్యమని పేరు.

ఒకసారి మహమ్మదు ప్రవక్త ఏకేశ్వరోపాసనను గురించి చెప్తూం డగా బహుదేవతార్చనాపరులు, రకరకాల విగ్రహాలను పూజించే వారు వచ్చి ఆయనను చంపేందుకు ప్రయత్నించారు. మహమ్మదు ప్రవక్తకో ముఖ్యశిష్యుడుండే వాడు. అతనిపేరు అబూ బకర్. ఆ శిష్యుణ్ణి తోడు తీసుకుని మహమ్మదు అతి కష్టం మీద శత్రువులను తప్పించుకుంటూ పారిపోయి చివరికి ఒక కొండగుహలో దాక్కున్నాడు. శత్రువులు వెంబడించి తరుముకుంటూ వచ్చారుకాని మహమ్మదు, అతని శిష్యుడు కొండ గుహలో వున్నట్టు వారు గుర్తించలేక పోయారు. ఆ కొండ గుహ ముందే చాలా సేపు అటూ యిటూ తిరిగారు కాని మహమ్మదు జాడ పసికట్టలేక పోయారు. అక్కడే కొండ గుహ ముందు పెద్ద పెద్ద బండరాళ్ళుంటే వాటి పైద కూర్చున్నారు. లోపల వున్న అబూబకర్‌కు చికాకుగా వుంది. అసహనంగా వుంది. అలా ఎంతసేపు ఆ గుహలో నోరెత్తకుండా, తిండీ నీరూ లేకుండా వుండాలో అర్థం కావడంలేదు. గురువుగారి మీద కొద్దిగా కోపం వచ్చింది.

'ఇలా ఎంతసేపని ఈ దొంగాట? ఇంత పెద్ద గుహలో మనిద్ద వుంటిమి. వాళ్ళు పసికట్టి గుహలోపలికొస్తే మన గతేం కాను?' అన మెల్లగా.

మహ్మమదు ప్రవక్త నవ్వి 'మనిద్దరమే వుండడమేమిటి? మ పాటు మూడో మనిషి కూడా వున్నాడు. అతను సకలబలోపేతుడు. శక్తిమంతుడు. చైతన్య స్వరూపుడు. ఆపద్బాంధవుడు. దీన జన రక్షకు అన్నాడు.

'ఎవరతను?' అబూబకర్ ప్రశ్న కఠినంగా నిలదీసినట్టుగా వు

మహమ్మదు గ్రహించక పోలేదిది. శిష్యుడికి ఆ క్షణాన భ సందేహాలు కలగడం, వెర్రి మొర్రి ఆలోచనలు రావడం సహజమనుకున్న క్షణికమైన ఈ జీవితం శాశ్వతం అనుకుని, అదేదో ఈ కొండ గుహ అర్థంతరంగా ముగియ బోతోందని వెర్రి నాగన్న భయపడుతున్న తెలుసుకున్నాడు.

శిష్యుణ్ణి దగ్గరకు తీసుకుని 'జగత్‌పతి, జగత్పిత, జగదోద్ధారకు అయిన పరమేశ్వరుడు మన వద్దే వున్నాడు. అనవసరంగా భయపడ అని ధైర్యం చెప్పాడు.

ఆమాటలతో అబూబకర్ కేదో స్వస్థత కలిగినట్టయిం మనశ్శాంతి పొందాడు. దైవ ప్రార్థనలో మునిగిపోయాడు. ఈలోగా గు బయట వున్న శత్రువులు లోపలికి రాకుండానే ఎవరిత్రోవన వా వెళ్ళిపోయారు. ఆ తర్వాత మహ్మదు ప్రవక్త, అబూబకర్ యిద్దరూ గు నుంచి బయట పడి సురక్షిత ప్రాంతానికి చేరుకున్నారు. ఈశ్వర భక్తుల ఈశ్వరుడు తమతో కూడా వున్నాడని తెలియడం వలన నిర్భయత కలుగుతుంది.

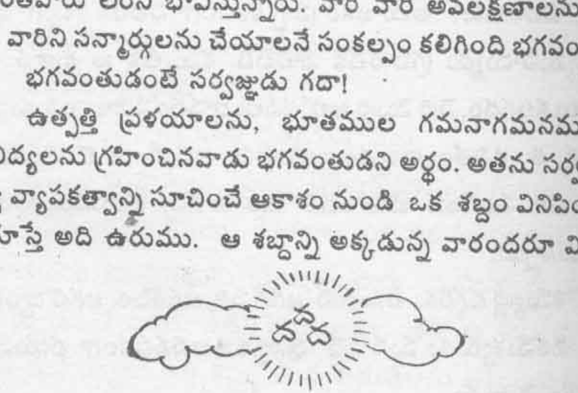
దమేతి దయేతి దత్తేతి

తదేత దేవైషా దైవీ వాగనువదతి
స్తన యిత్నుర్ 'ద' 'ద' 'ద' ఇతి
దామ్యత దత్త దయధ్వమితి తదేతత్రయం శిక్షేత్
దమం దానం దయా మితి *(బృహదారణ్యక)*

ఒకసారి దేవ దానవ మానవులందరూ ఒక చోట సమావేశ మయ్యారు. అనేక విషయాలపై చర్చలు సాగిస్తున్నారు. ఎవరికి వారు మా అంతవారు లేరని భావిస్తున్నారు. వారి వారి అవలక్షణాలను వారికి తెలిపి, వారిని సన్మార్గులను చేయాలనే సంకల్పం కలిగింది భగవంతుడికి.

భగవంతుడంటే సర్వజ్ఞుడు గదా!

ఉత్పత్తి ప్రళయాలను, భూతముల గమనాగమనములను, విద్యావిద్యలను గ్రహించినవాడు భగవంతుడని అర్థం. అతను సర్వవ్యాపి. ఆ సర్వ వ్యాపకత్వాన్ని సూచించే ఆకాశం నుండి ఒక శబ్దం వినిపించింది. తీరా చూస్తే అది ఉరుము. ఆ శబ్దాన్ని అక్కడున్న వారందరూ విన్నారు.

ఆ సమయంలో దేవతల రాజు లేచి నిలబడి ' దేవతలారా! మీరంతా ఆ శబ్దాన్ని విన్నారు కదా! ఆ ఉరుములోని శబ్దం 'ద' 'ద' 'ద'

అంటున్నట్టు నాకు అనిపించింది. దీని అర్థం ఏమిటి? మనం
దానవులకంటె, మానవులకంటె అధికులమని భావిస్తున్నాం.
అహంకారంతో ప్రవర్తిస్తున్నాం. స్వర్గలోకంలో వున్న అప్సరసలతో
వచ్చి నట్టు విహరిస్తున్నాం. అది చాలక భూలోకంలో వున్న సౌందర్యవతు
మానవ కాంతలకై పరుగులు తీస్తున్నాం. పరస్త్రీ వ్యామోహం పనికి రా
శాస్త్రాలు చెబుతున్నా చిత్త చాంచల్యం వల్ల శాస్త్ర ప్రబోధం మ
వారకాంతల కోసం వెంపర్లాడుతున్నాం. జీవిత వికాసానికి శీలం
ప్రధానమైనది. జితేంద్రియత్వం లోకాన్ని శాసిస్తుంది. కాని మనకు
యింద్రియ నిగ్రహమే లేకుండా పోయింది. కాబట్టి 'దమేతి' 'ద
'దమేతి' అని ఉరుములు మనకు సందేశాన్ని అందిస్తున్నట్లు
తోస్తుంది' అన్నాడు. దేవతలందరూతమ ఇంద్రియ చాపల్యా
చింతించారు.

తర్వాత దానవుల మధ్య నుండి దానవ రాజు లేచి నిలబడ్డా
'దానవులారా! మనం దేవతలతో సరియైన శక్తి సామర్థ్యంగలవా
మనమూ తపస్సులు చేశాము. దేవతలను మెప్పించాం. వారిని ప్రత్య
చేసుకున్నాం. అనేక వరాలు పొందాం. వరాలు పొందాం అన్న అహంకార
మహర్షులను, మహాత్ములను అనేక విధాల బాధించాం. వర గర్వంతో
చేయాలో, ఏది చేయరాదో తెలుసుకోలేక పోయాం. మనలో క్రూరత
అధికమైంది. మన శక్తుల్ని మనం దుర్వినియోగం చేస్తున్నాం. దానితో
వినాశనం జరుగుతోంది. దేవతలు మంచి వారని, దానవులు చెడ్డవా
పేరు పొందాం. కాబట్టి మనకు కావలసినది దయ. దయ లేకపోవ
వల్లనే మనకు ఇన్ని అనర్థాలు కలుగుతున్నయి. 'దయేతి' 'దయే
'దయేతి' అంటూ దయకలిగి వుండమని యీ ఉరుములు మన
దివ్యసందేశాన్ని అందిస్తున్నాయి'అన్నాడు.

ఆ వెంటనే మానవులలో నుండి ఒకరు లేచి 'మానవులా
మనం దేవతలకు, దానవులకు మధ్యవున్నాం. మనకు కూడా అనేక ది
శక్తులు వున్నాయి. తపస్సు చేయగలం. వరాలు పొందగలం. కాని మ
సోమరులం. కష్ట పడకుండానే ఫలితం కావాలనుకుంటాం. పర

సుఖాలకోసం మనం పరితపిస్తుంటాం. అయితే అందుకు కావలసిన దానధర్మాలు మాత్రం చేయం. "పుత్ర కామేష్టి నా పుత్రం వాణిజ్యాది నా విత్తం జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గం" - పుత్ర కామేష్టి చేత పుత్రుణ్ణి, వాణిజ్యం చేత ధనాన్ని, జ్యోతిష్టోమం చేత స్వర్గాన్ని పొందవచ్చునని ముక్తికోపనిషత్తు చెబుతోంది. కాబట్టి దానంచేయాలని శాస్త్రోపదేశం. మానవులు పుణ్య ఫలాన్ని ఆశిస్తారు కాని పుణ్యం చేయరు. పాప ఫలాన్ని వాంఛించరు కాని ఎక్కువగా పాప కార్యాలే చేస్తుంటారు. దాన ధర్మాలు చేస్తూ, యజ్ఞయాగాల్లో పాల్గొంటూ పుణ్యలోక వాసాన్ని కాంక్షించవలసిన మానవుడు పుట్టినప్పటి నుండి ధన సంపాదన కోసం వెర్రి మొర్రి వేషాలు వేస్తుంటాడు. రకరకాల మోసాలు చేస్తాడు. ధన దాహం అన్నిటికన్నా భయంకరమైనది. ఆ దాహం మనిషిని మానవత్వంనుంచి దానవత్వానికి దిగజార్చుతుంది. మనస్సును అదుపులో పెట్టుకోలేక తప్పులే చేస్తుంటాం. వాటి ఫలితంగా బాధలు అనుభవిస్తూవుంటాం. ఇది మనబోటి మూర్ఖులకు పరిపాటి. ధనం లేనప్పుడు లేదే అని, దొంగలు దోచుకుంటే పోయిందే అని సర్వదా మానవుడు దుఃఖిస్తూనే వుంటాడు. కాబట్టి మనలో ధనాశ తగ్గాలి. దాన గుణం పెరగాలి. మనలో ఈ బలహీనతను గ్రహించే భగవంతుడు మనకు 'దత్తేతి' 'దత్తేతి' 'దత్తేతి' అని ఈ ఉరుముల ద్వారా ప్రబోధిస్తున్నాడు. మనం దానగుణాన్ని పెంపొందించుకుని, మానవత్వాన్ని సార్థకం చేసుకుని,సర్వ సుఖాలను పొందాలని అభిలషిస్తున్నాను' అని తన మనస్సులోని మాట బయట పెట్టాడు. మానవులందరూ ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకున్నారు. సిగ్గుతో తలలు దించుకున్నారు.

అదీ కథ. ఈ కథలో చెప్పినట్టుగా ఇంద్రియ నిగ్రహం లేని దేవలక్షణాలు, దయ లేని రాక్షస లక్షణాలు, దాన ధర్మాలు లేని మానవ గుణాలు అన్నీ ఈనాడు మనలో పర్వత తుల్యంగా పెరిగిపోయాయి.

ఈ భయంకర స్థితి నుండి మనం బయట పడాలి.

'ధర్మో మూలం మనుష్యాణాం' -మానవులకు ధర్మం మూలమని శాస్త్రం చెబుతోంది. ధర్మాన్ని ఆచరించమని వేదమాత ఆదేశిస్తోంది.

ధర్మాచరణ లేకుంటే మోక్షం లేదు. ఇది పరమ సత్యం.

ధర్మం

త్రచ్చేయో రూప మత్యసృజత ధర్మం తస్మా
ద్ధర్మా త్పరం నాస్తి అథో అబలీయాన్
బలీయాంస మాశంసతే ధర్మేణ,
యోవై సధర్మః సత్యం వైతత్ (బృహదారణ్య)

భగవంతుడు పాపరహితుడు, పరిశుద్ధుడు, పవిత్రు
ధర్మస్వరూపుడు. సత్యమని అయనకు పేరు. నిజానికి ధర్మమే సత
ధర్మం యొక్క ఉత్కృష్ట రూపాన్నే అయన ధరించాడు. ధర్మం కన్నా గొ
లేనే లేదని చాటి చెప్పాడు. ధర్మానికి ఆపద వాటిల్లినప్పుడు, మ
వాళ్ళను చెడ్డవాళ్ళు బాధలు పెడుతున్నప్పుడు దేవుడు భూమికి
వస్తాడు.

అయితే ఏ రూపంలో వస్తాడంటే ఎవరూ ముందే వూహి
చెప్పలేరు. చేప, తాబేలు, వరాహం ఇలా అనేక రూపాల్లో వచ్చా
ఒకసారైతే సగం మనిషి సగం జంతువుగా నరసింహావతారం ఎత్తాడు

భగవంతుడు ధర్మ సంస్థాపన కోసం పది అవతారాలు ఎత్తా
చెబుతారు. అవి - మత్స్య కూర్మ నరసింహ వామన భృగురామ రఘురా
బలరామ, బుద్ధ కృష్ణ కల్కి అవతారాలు.

నిశ్చలమైనదీ, సుస్థిరమైనదీ ఒక్క ధర్మమే. కనుక ధర
ఉపాసించాలని భగవద్గీత బోధిస్తోంది. భారతంలో కూడా వ్యాసమ
చెప్పాడు - మనమంతా నిత్యమూ అప్రమత్తంగా వుంటూ మన బు
ధర్మం మీదే లగ్నం చేయాలిట.

ఎందుకంటే, ధర్మం ఒకటే పరలోకం వెళ్ళిన వారికి సాయ
బంధువట. మనమెంత సంపాదించినా, ఎన్ని మిద్దెలు కట్టినా,
సుఖసాధనాలు సమకూర్చుకొన్నా అవేవీ స్థిరమైనవి కావుట. స్థిరమై
ధర్మమే అని తేల్చి చెప్పాడు. ధర్మపరులు పైకి ఎందుకూ పనికిరానివా
దుర్బలులుగా కనిపించవచ్చుగాని, వృద్ధి పొందేది ధర్మపరులే అని చెప్పా

అవు సాధువు :

గోవు మా లక్ష్మి అని కూడా పిలుస్తాం. అవు పాలు శ్రేష్టం. అం
ప్రాణాలూ నిలుపుతుంది. అలాంటి అవు ఈనేది ఒక దూడనే.

ఇక సింహం సంగతి చూడండి అదెంత క్రూర జంతు
అందరికీ తెలుసు. అది తడవకు మూడేసి పిల్లలను పెడుతుంది. బెబ్బు
ఐదేసి పిల్లలను కంటుంది. దీన్ని బట్టి చూస్తే క్రూర జంతువులే వృ
పొందుతున్నట్టుగా అనిపిస్తుంది. కాని నిజం అదికాదు. గో జాతే వృ
పొందుతోంది. అవుల్ని పెరట్లోనూ, ఇంటిముంగిట కట్టేసుకుంటున్నాం.

పులుల్నీ సింహాల్నీ ఎన్ని అభయారణ్యాలు పెట్టినా చాటునుం
మాటునుంచి కాల్చి చంపుతునే వున్నారు. కనుక తెలుసుకోవల్సిందేమిటం
అధర్మ పరుల సంతతి నశిస్తుంది. ధర్మ పరుల సంతానం వృద్ధిలో
వస్తుంది. అధర్మం వల్ల మనిషి వృద్ధిలోకి రావచ్చు. అధర్మం వల్ల ఐశ్వర్యా
పొందవచ్చు. అధర్మంతో ఇష్టం లేని వారిని ఇక్కట్లు పాలు చేయవచ్చు
అధర్మంతో అధికారంలోకి రావచ్చు. అందలం ఎక్కవచ్చు. అయితే అదం
తాత్కాలికమే. నూరు గొడ్లను తిన్న రాబందు ఒక్క గాలి వాన పెట్టన్నట్టు
ఎప్పుడో ఒకప్పుడు సమూలంగా నాశనమవుతారు. రావణుడుది సాక్షాత్తు
బ్రహ్మవంశం. అతను పులస్త్య బ్రహ్మపౌత్రుడు. విశ్వ వసువు పుత్రుడు
పుట్టుక చేత పుణ్యాత్ముడు. సద్బ్రాహణ వంశ సంజాతుడు. శివ పూజా
దురంధరుడు. రసజ్ఞుడు. సకల కళా ప్రపూర్ణుడు. సామవేదకర్త. సాటిలేని
మేటి వైణికుడు. మరి ఏమి లోటు వచ్చిందని పతనమయ్యాడు?

.... నీతి తప్పడం వల్ల ధర్మ మార్గాన్ని విడనాడడం వల్ల,
పరనారీ వ్యామోహంలో ఉచితానుచితాలు మరిచి పోవడం వల్ల,
అహంభావం వల్ల - అతనూ అతని వంశమూ వానరుల చేతిలో
హతమయ్యారు.

కనుక వినండి. ధర్మోరక్షతి రక్షితః ధర్మాన్ని ఆచరించండి. ధర్మ
మార్గంలో సంచరించండి. ఆధర్మమే మిమ్మల్ని రక్షిస్తుంది.

ఇక్కడో చిన్న కథ చెప్పాలి మీకు.

శ్రీ రామానుజుల వారికి ఆయన గురువుగారోసారి ఒక గొ
మంత్రాన్ని ఉపదేశించారు.

'ఈ మంత్రాన్ని పదేపదే ఉచ్చరిస్తే నీకు మోక్షం కలుగుతుంది.
నువ్వు దీనిని ఇతరులకు ఉపదేశించినట్టయితే మోక్షానికి బదులు నర
కలుగుతుంది' అని గురువుగారు శిష్యుణ్ణి హెచ్చరించారు.

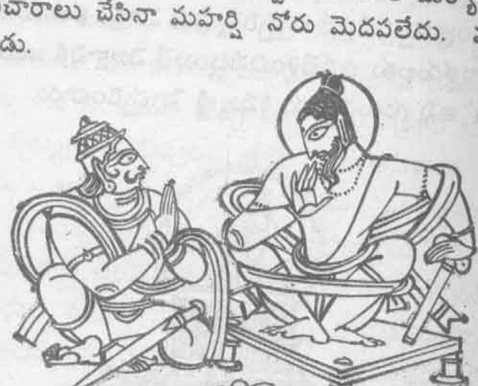

రామానుజుల వారు ఆలోచించారు. తను నరకానికి పోం
ఫరవాలేదు. తోటి మానవులందరూ ఈ మంత్రోపదేశంతో మోక్షం పొం
చాలనుకున్నాడు. అనుకున్నదే తడవు శ్రీరంగదేవాలయం గాలి గోపు
మీదికి ఎక్కి అందిరికీ వినబడేటట్టు ఆ మంత్రాన్ని బిగ్గరగా చదువు
వాళ్లందరినీ ఉచ్చరించమన్నాడు. అలా చేస్తే మీకు కైవల్యం కలుగుతుం
చెప్పాడు. ఇది రామానుజులవారి గొప్ప త్యాగానికి, ధర్మబుద్ధికి గ
పరోపకారమే పరమ ధర్మమని భావించాడు కనుక రామానుజుల వా
మోక్షమే కలిగింది.

ధర్మమంటే అదీ.

వెలుతురుకు అవలి తీరాన

ఒకసారి యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి జనక మహారాజు ఆస్థానానికి వెళ్లా మహారాజు మహర్షిని సాదరంగా ఆహ్వానించి సకల మర్యాదలూ చేశా ఎన్ని ఉపచారాలు చేసినా మహర్షి నోరు మెదపలేదు. మౌనంగా అ చూస్తున్నాడు.

జనక మహారాజు మహర్షి మౌనాన్ని ఎక్కువసేపు భరించలే పోయాడు. చేతులు జోడించి నమస్కరిస్తూ 'మహర్షీ! నేను అడిగే ప్రశ్నలన్నిటి సమాధానాలు చెప్పి నన్ను సంతృప్తి పరుస్తానని లోగడ ఒకసారి అగ్నిహో సమయంలో మీరు నాకు వరమిచ్చారు. ఇప్పుడు నా సందేహాలు తీరుస్తారా? అని అడిగాడు.

మహర్షి సరేనని తలూపాడు.

జనకుడి ప్రశ్నల పరంపర మొదలైంది.

'మహాత్మా! మనుష్యులు ఏ వెలుగులో తమ పనిపాటులు నిర్వహించుకుంటారు?'

యాజ్ఞవల్క్యుడు చెప్పాడు: 'జనకా! సూర్యుడు మనకు ప్రత్యక్ష దైవం. ఆయన ప్రసాదిస్తున్న వెలుతురు వల్లే మనుష్యులు తమ నిత్య వ్యవహారమంతా కొనసాగిస్తూ వున్నారు. ఆ దేవుడు కాంతి ప్రసారం చేస్తున్నాడు కనుకే మనం ఎంత దూరానికైనా వెళ్తున్నాం. చేయదలచిన పని చేస్తున్నాం. అదితి పుత్రులందరినీ ఆదిత్యులని పిలిచినా ప్రత్యేకించి పన్నెండుగురిని

ద్వాదశాదిత్యులంటారు. ధాత, ఆర్యముడు, మిత్రుడు, వరుణుడు, ఇంద్రుడు వివస్వంతుడు, పూషుడు, పర్జన్యుడు, అంశుడు, భగుడు, త్వష్ట, విష్ణువ వీరు చైత్రాది ఫాల్గుణాంత మాసాలలో సూర్య రథంలో నెలకొకరు చొప్పున వుంటారు. వాళ్ళందరూ మనకు మార్గదర్శకులే'. 'మరి సూర్యుడ అస్తమించినపుడు ఏం చేస్తారు?'

'సూర్యుడు అస్తమిస్తే చంద్రుడు లేడా? ఆ వెన్నెల వెలుగులో జీవన వ్యవహారం అంతా సాగుతుంది'.

'మహర్షీ! సూర్య చంద్రులిద్దరూ అస్తమిస్తే అప్పటి మాటేమిటి?'

'నాయనా ఏమిటీ సందేహం? అగ్ని లేదా? దీపం లేదా? తేజోమయమైన అగ్నివల్ల కానిదేముంది చెప్పు'.

'మహాత్మా! సూర్యుడు అస్తమిస్తాడు. చంద్రుడు కనిపించకుండా పోతాడు. అగ్ని చల్లారుతుంది. దీపం మసక బారుతుంది. అప్పుడు ఏ వెలుగు మనిషికి సహాయ పడుతుంది?'

యాజ్ఞవల్క్య మహర్షికి ఈసారి నవ్వాగలేదు.

'నాయనా! నువ్వన్నట్టే జరిగితే అప్పుడు వెలుగు స్థానంలో 'వాక్కు' చోటు చేసుకుంటుంది. కటిక చీకటిలో కూడా ధ్వని వినిపించిన వైపుకు మనం సాగిపోతున్నామా లేదా'

'నిజమే అనుకోండి. కాని, చుట్టూ చీకటి,ముసిరి మాట కూడా కరువై, ఏ శబ్దమూ వినిపించకపోతే అప్పుడు మనిషి గతేమిటి?'

'జనకా! అర్థమైంది. శబ్దాలన్నీ సద్దు మణిగిన తర్వాత స్థితిని గురించి కదూ అడుగుతున్నావు? అప్పుడుండేది ఒకే ఒక జ్యోతి - ఆత్మజ్యోతి. అది స్వయం ప్రకాశకం. ఆ కాంతి ఎప్పుడూ వుంటుంది. అది శాశ్వతమైనది. సనాతనమైనది. వెలుగులకు వెలుగది. సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాలు, అగ్ని - ఏవీ ఆత్మ ఎదుట ప్రకాశించ లేవు. స్వయం ప్రకాశకమైన ఆత్మయొక్క కాంతి ప్రతిబింబించే అవన్నీ ప్రకాశిస్తాయి. ఆత్మయొక్క కాంతి వల్లనే సూర్య చంద్రాది జ్యోతిస్సమూహానికి వెలుగు కలుగుతోంది. కనుక తేజస్సంతా ఆత్మదే అని తెలుసుకో. పరమాత్మ చూపే దారిలో నడుచుకో!'

జనకుడు అలా యాజ్ఞవల్క్యుణ్ణి మెల్ల మెల్లగా మాటల ముగ్గులోకి దింపి వెలుగుల కవ్వలి వెలుగు గురించి ఆమూలాగ్రంగా తెలుసుకున్నాడు. ఇదీ కథ!

(బృహదారణ్యకోపనిషత్తు నుండి)

అంతర్యామి

యస్మిన్ సర్వాణి భూతాని
ఆత్మైవాభూ ద్విజానతః
తత్ర కో మోహః కశ్శోక
ఏకత్వ మను పశ్యతః

- ఈశావాస్యోపనిషత్

ఈ సృష్టిలోని సమస్త వస్తువుల్లో ఎవరు పరమాత్మ చూడగలుగుతారో వారికి మోహ వికారాలు, ద్వంద్వాలూ మమకారా వుండవుట. ఆశల సంకెళ్ళు త్రెంచి అవతల పారేస్తారు గనుక అస్స దుఃఖమనేదే వుండదుట.

అందరిపట్ల, అన్నిటిపట్ల సమభావం, సమదృష్టి కలిగి వుం విశ్వము యొక్క ఏకత్వాన్ని గ్రహిస్తూ 'ఇందు గలడందు లే సందేహము వలదు. ఎందెందు వెదకి జూచిన అందందే గలడు శ్రీహ అని ఎవరు విశ్వసిస్తారో వారు గుణాధికులైన వారని గ్రహించాలట. కను హృదయ వైశాల్యం పెంచుకోమని, జ్ఞానం వృద్ధి చేసుకోమని సర్వభూతాల్లోనూ పరమాత్మను చూడడం నేర్చుకోమని చెబుతోంది ఈ వాస్యోపనిషత్. ఈ గుణాలు అలవరచుకున్ననాడు సకల దిశలు సౌఖ్యమయాలుగానే కనిపిస్తాయిట.

అయినా వెర్రికాని 'అన్నిటా వున్నది పరమాత్మే! అతగాడు దగ్గర వున్నాడు. అతనువుంటే అన్నీ నాతో వున్నట్టే' అనుకునే వారికి శో సంతాపాలెందుకుంటాయి!

జనక చక్రవర్తి యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి దగ్గర చదువుకునేవాడు జనకుడు బుద్ధిమంతుడైన శిష్యుడవటం చేత గురువుగారు ఎప్పుడు అతని వేపే చూసి పాఠం చెబుతూ వుండేవారు. డబ్బూ, అధికారమూ వున్న

రాజుగారి కొడుకు కనుక అతని నుంచి ఏదో ప్రయోజనం ఆశించే గురువుగారలా చేస్తున్నారని శిష్యులనుకున్నారు. యాజ్ఞవల్క్యుడది కనిపెట్టాడు. శిష్యులకు జ్ఞానం కలిగించాలనుకున్నాడు.

ఓ రోజు మధ్యాహ్నం వేళ. ఆశ్రమప్రాంగణంలో కుటీరాలకు దూరంగా పచ్చటి చెట్టు క్రింద పాఠం సాగుతోంది. గురువుగారు నార చాప మీద కూర్చుని బోధిస్తున్నారు: శిష్యులంతా ఏకాగ్రతతో వింటున్నారు. ఉన్నట్టుండి వాళ్ళందరికీ ఎర్రటి మంటల మధ్య తమ కుటీరాలు కాలి పోతున్నట్టనిపించి పరుగెత్తారు. నిజానికి ఏమున్నాయి అక్కడ కాలిపోవడానికి? వాహనాలా, వస్త్రాలా, పెళ్ళామా, బిడ్డలా, ఆస్తా, సొమ్మా? ఇది నాది అనుకోవడానికి కౌపీనాలు తప్ప ఏమీ లేకపోయె. అయినా సరే పరుగులు దీశారు.

తీరా వెళ్ళి చూస్తే అక్కడ ఏమీలేదు.

వెనక్కి తిరిగి వచ్చారు.

యాజ్ఞవల్క్యుడేం మాట్లాడలేదు. శిష్యులందరూ వచ్చి ఎవరి స్థానాల్లో వాళ్ళు కూర్చున్నాక మళ్ళీ పాఠం ప్రారంభించాడు.

కాసేపటికి మిథిలా నగరమంతా కాలి బూడిదవుతున్నట్లుగా కనిపించింది శిష్యులకు. కంగారు పడ్డారు. పెద్దగా అరుస్తూ గుండెలు బాదుకున్నారు. ఆ సమయంలో జనకుడు కూడా అక్కడే వున్నాడు. అతగాడి రాజ్యమది.

యాజ్ఞవల్క్యుడు జనకుడ్ని దగ్గరకు పిలిచి, 'ఏమయ్యా మీ మిథిలా నగరం కాలిపోతున్నా ఏమీ పట్టనట్లు వున్నావేం' అని అడిగాడు.

జనకుడు ఆ ప్రశ్నకు చాలా అందమైన సమాధానం చెప్పాడు 'మిథిలాయాం ప్రదగ్ధాయాం నమే కించిత్ ప్రదహ్యతే, - 'మిథిల కాలి నాకేమిటి, కాలకపోతే నాకేమిటి? ఎండకు ఎండనిది, గాలికి ఆరని నీటికి తడవనిది, నిప్పుకు కాలనిది నాలో భద్రంగా వుండగా బయట వస్తువేదో తగలబడిందని నేనెందుకు బాధపడాలి?' అన్నాడు. చిత్త విభ్రమం విషయ సంగమం వుంటేనే కదా దుఃఖం కలిగేది. అలాగే నేను, నాది అనే మమకారం వుంటేనే కదా మోహమైనా, శోకమైనా బాధించేది.

జనకుడికి ఇవేవీ లేవు. ఉన్నదల్లా బ్రహ్మాత్మక జ్ఞానమొక్కటే 'సమస్త పదార్థాలలోనూ ఒకడే బ్రహ్మ వున్నాడు. నాలోనూ అతనే వున్నాడు' అనే జ్ఞానం అతనికి కలిగింది గనుక అతనిలో అజ్ఞానం కాని, అహంకార మమకారాలుగాని ఏర్పడలేదు.

యాజ్ఞవల్క్యుడు సర్వజ్ఞుడు కనుక శిష్యుల మనస్సులలోని అపోహలను తొలగించేందుకు వాళ్ళకు ఈ చిన్న పరీక్ష పెట్టాడు. మమకారం మొండి రోగమని తేల్చాడు. పరమాత్మను తెలుసుకోనంత

కాలం ప్రాపంచిక సుఖదుఃఖాలకు జీవులు బద్ధులవ్వాల్సిందే అని తెలివిగా చెప్పాడు. 'ప్రతి వస్తువులోనూ భగవంతుడున్నాడు కనుక అన్నీ భగవంతుని స్వరూపాలే, అన్నీ భగవన్మయాలే. నేను, నాది అనేవి లేవు' అని శిష్యులకు ఎరుకపరిచాడు. అహంకార మమకారాలున్న వాళ్ళకే మాయ పొరలు కమ్మేదని తన పరీక్షలో వెల్లడి చేశాడు.

శిష్యులు తమ తప్పు తెలుసుకుని గురువుగారి కాళ్ళమీద పడ్డారు. యాజ్ఞవల్క్యుడు శిష్యులను లేవనెత్తి గాఢాలింగనం చేసుకున్నాడు. ఆ తర్వాత అంతర్యామి తత్త్వాన్ని వివరించాడు. 'శాసించే మనుషులు వేరు. వాళ్ళంతా - రాజులూ - చక్రవర్తులూ - డబ్బున్న వాళ్ళూ - అనుకుంటూ వుంటాం. నిజానికి ఎవరిని ఎవరూ శాసించడం లేదు. అసలు శాసించేవాడు మనందరిలోనూ వున్నాడు. అతను ఆడమంటేనే ఆడుతున్నాం. చెయ్యమంటేనే చేస్తున్నాం. అతని ఆజ్ఞలకు బద్ధులమయ్యే బ్రతుకుతున్నాం. అతను లోపల వుండి మనల్ని నడిపిస్తున్నాడు.

ఎవరయ్యా అతను?

ఎప్పుడు, ఎక్కడ, ఎలా తానున్నా ఎవరికంటా పడనివాడు; ఎవరేది అడిగినా యిచ్చేవాడు; ఎంత యిచ్చినా తరగనివాడు; అన్నిటా తానే నిండివున్నవాడు; గొప్పవాడై వుండి కూడా అందరి పిలుపుల్నీ అతి చేరువలో వుండి ఆలకించేవాడు. ఇన్ని మంచి లక్షణాలు కలిగిన వాడిని భగవంతుడంటారో, దేవుడంటారో నాకు తెలీదు. 'అంతః' - లోపల వుండి, 'యమ' - నియమిస్తున్నాడు కనుక, శాసిస్తున్నాడు కనుక అతగాడిని నేను అంతర్యామి అంటున్నాను' అని ముగించాడు.

గురువుగారి అమృత వాక్కులు విని శిష్యులు సంబరపడ్డారు. గురు పాదధూళిని స్వీకరించి కళ్ళకు అద్దుకున్నారు.

ఆరు ప్రశ్నలు

(ప్రశ్నోపనిషత్తునుండి)

సుకేశుడు, సత్యకాముడు, గార్గ్యుడు, అశ్వలాయనుడు, భార్గవుడు, కబంధి అనే ఆరుగురూ మంచి మిత్రులు. వారికి బ్రహ్మ విద్యను గురించి తెలుసుకోవాలనే జిజ్ఞాస కలిగింది. సద్గురువు కోసం అన్వేషించారు. అదృష్టవశాత్తూ వారికి పిప్పలాదుడు అనే ప్రతిభావంతుడైన గొప్ప గురువు లభించాడు. ఆయన శిష్యుల్ని సమాదరించి ' నాయనలారా! బ్రహ్మజ్ఞాన ప్రాప్తికి మీరంతా ఒక సంవత్సరం పాటు కఠోర బ్రహ్మచర్య దీక్ష పాటించాలి. దీక్ష సాగిస్తూ నా ఆశ్రమంలో గడపండి. ఆ తరువాత మీకు బ్రహ్మోపదేశం చేస్తాను' అన్నాడు.

మిత్రులారుగురూ ఆనాటి నుంచే బ్రహ్మచర్య దీక్షకు పూనుకున్నారు.

మెల్ల మెల్లగా సంవత్సరం గడిచిపోయింది.

ఒకనాడు కబంధుడడిగాడు - 'గురుదేవా! కనిపించే ఈ జగత్తంతా దేనినుండి ఆవిర్భవించింది?'

పిప్పలాదుడు శిష్యుడి సంశయాన్ని నివృత్తి చేసేందుకు సంసిద్ధుడయ్యాడు- 'వత్సా! బ్రహ్మకు సృష్టి చేయాలనే సంకల్పం కలిగి తీవ్రంగా తపస్సు చేశాడు. ఆ తపశ్శక్తితో మొదట సూర్యచంద్రుల్ని సృజించాడు. వాళ్ళు స్థావర జంగమాత్మకమైన ప్రాణికోటినంతా ఉత్పత్తి చేశారు. తూర్పున ఉదయిస్తూనే సూర్యుడు తన బంగారు కిరణాలతో వెలుగుపూలు పూయిస్తాడు. లోకాన్నంతటినీ కాంతిమంతంచేస్తాడు. దశ దిశలా వ్యాపించి ప్రాణులన్నింటినీ ఉద్దీపింపచేస్తాడు. వాటినన్నిటినీ తన శక్తితో పూరిస్తాడు. అందుకే సకల ప్రాణులకు ప్రాణభూతుడతను. ఇక చంద్రుడంటారా? అతని చల్లని చూపువల్లే అన్నాది భోగ్యజాతమంతా సంప్రాప్తమవుతోంది. ఆ అన్నము వలననే సర్వ ప్రాణులూ వృద్ధి పొందుతున్నాయి. ఆ అన్నము వలననే భూతములు శాంతి పొందుతున్నాయి. ఈ విధంగా బ్రహ్మ మొదట ఆదిత్య చంద్రోత్పాదన భావమును పొంది ఆ తర్వాత సూర్య సంచారముచే అహోరాత్రములను, చంద్రసంచారముచే తిథులను ఏర్పరిచి అటు పిమ్మట జలాన్నములనుస్వీకరించే ప్రాణికోటికి రేతో భావాన్ని కలిగించి ఈ సృష్టి అంతా చేశాడు.'

గురువుగారి వివరణ కబంధుడికి ఆనందాన్ని కలిగించింది.

కొంతకాలం గడిచింది.

ఒక రోజు సాయంత్రం పిప్పలాదుడు శిష్యులతో సమావేశమై వుండగా భార్గవుడు వినమ్ర స్వరంతో ఒక ప్రశ్న వేశాడు. 'మహర్షీ! ప్రజాపతి అయిన బ్రహ్మ ఈ లోకాన్ని సృష్టించాడని చెప్పారు. మీరు చెప్పిన దాన్ని బట్టి ఈ సృష్టిలో ఉత్తమోత్తమమైన అంశం ప్రాణమని తెలుస్తోంది. మరి ఈ ప్రాణానికి ఆధారంగా నిలిచే శక్తులేమిటంటారు?'

'నాయనా! నువ్వడిగింది చాలా గడ్డు ప్రశ్న. ఈ ప్రశ్నకు అనేకమంది అనేకరకాలుగా సమాధానాలు చెబుతారు. ఆకాశం, వాయువు, అగ్ని, జలం, పృథివి, వాక్కు, నేత్రములు, శ్రోత్రేంద్రియాలు, మనస్సు అనే తొమ్మిది స్తంభాలు ఆధారంగా ఈ శరీరమనే మేడ నిలబడిందని పెద్దల

అభిప్రాయం. అయితే 'ప్రాణం' మాత్రం అన్నిటికన్న తనే గొప్పదాన్నని తనకెవరి ఆధారమూ అక్కర్లేదని, అన్నిటికీ ఆధారం తానేనని ప్రకటించుకుంది. శరీరాన్ని తాము నిలబెడుతున్నామని భావించిన ఇతర శక్తులు ఈ ప్రకటనను లక్ష్యపెట్టలేదు. దానితో ప్రాణానికి కోపం వచ్చి తన అస్తిత్వాన్ని, తన ప్రాముఖ్యాన్ని నిరూపించాలనుకుని శరీరాన్ని విడిచిపెట్టి బయటకు వెళ్ళిపోయింది. ఇంకేముంది? శరీరం కదల్లేక మెదల్లేక నిశ్చైతన్యమైంది. తక్కిన ఇంద్రియాలన్నిటికీ అప్పుడు జ్ఞానోదయం కలిగి ప్రాణాన్ని వెదికి పట్టుకుని మళ్ళీ తమ వెంట తెచ్చుకున్నాయి. కనుక ప్రాణం అనేది రాణి ఈగలాంటిది. అదిగనక గూడు ఖాళీ చేసిందా - మిగిలిన ఈగలు కూడా ఆ గూడు ఖాళీ చేయాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. ప్రాణమే సర్వజగతికీ ఆధారం. ప్రాణం అగ్నిరూపంలో జ్వలిస్తోంది. సూర్యరూపంలో ప్రకాశిస్తోంది. మేఘరూపంలో వర్షిస్తోంది. ఇంద్రరూపాన ప్రజలను పాలిస్తోంది. వజ్రాయుధమై రాక్షసులను ఖండిస్తోంది. వాయురూపాన మేఘాలను, జ్యోతిశ్చక్రాలను మోస్తోంది. పృథివీ రూపంలో ఈ చరాచర జగత్తునంతా ధరిస్తోంది. చంద్ర స్వరూపంలో సమస్త ప్రపంచాన్నీ పోషిస్తోంది. దేవతలకు స్థితి కారణమైన అమృతం కూడా ఈ ప్రాణమే అవుతోంది' అని చెప్పాడు పిప్పలాదుడు.

'అయితే ఈ ప్రాణం ఎలా ఉద్భవించింది? ఎలా ఈ శరీరంలో ప్రవేశిస్తోంది? ఎలా నిష్క్రమిస్తోంది?' అని అడిగాడు అశ్వలాయనుడు.

పిప్పలాదుడు చెప్పాడు 'నాయనా! శిరస్సు, కరచరణాదులు కలిగిన పురుషుని ఆకృతిని ఆధారం చేసుకుని నీడ పుట్టినట్టే బ్రహ్మను కారణం చేసుకుని ప్రాణం పుడ్తోంది. ఆ ప్రాణమే శరీరమంతటా వ్యాపించి వుంటోంది. శరీరంలోని ప్రాణ, ఉదాన, వ్యాన, సమానాదులన్నిటికీ ప్రాధాన్యం వుంది. అయితే ప్రాణం అన్నిటి కంటే ముఖ్యమైనది. రాజు లాంటిది. రాజు తన ఏలుబడిలో వున్న గ్రామాలను పాళించేందుకు ఉద్యోగస్థులను

నియమించినట్టుగా 'ప్రాణం' శరీరంలోని ఇతర అవయవాలను అనేక పనులకోసం నియోగిస్తుంది. ప్రాణం నోటిలోనూ, నాసిక లోనూ మసలుతూ వుంటుంది. ఆత్మతో సంయుక్తమై వుంటుంది. హృదయంలో ఆత్మ నివసించినంతకాలం ప్రాణం శరీరాన్ని అంటిపెట్టుకుని వుంటుంది. ఆ తరువాత ఉదాన మార్గం గుండా నిష్క్రమిస్తుంది.'

ప్రాణి తత్వాన్ని గురించి గురువుగారు వివరిస్తూ వుండగా గార్గ్యుడనే శిష్యుడికి ఆత్మ చైతన్యాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలనిపించి ' గురుదేవా! మనిషి జాగ్రదావస్థలో వుండగా ప్రాణంలో ఎవరు మేల్కొంటున్నారు? సుషుప్తి అవస్థలో వుండగా ఎవరు నిద్రలోకి జారుకుంటున్నారు? మనిషికి ఎదురయ్యే సుఖదు:ఖాలను నిజంగా అనుభవించేది ఎవరు?' అని అడిగాడు.

'కుమారా! అస్తమించే సూర్యుని యొక్క కిరణాలన్నీ సూర్యునిలోనే లయించి ఏకత్వం పొందుతున్నాయి. ఆ కిరణాలే సూర్యుడు ఉదయిస్తున్నప్పుడు మళ్ళీ లోక మంతటా వ్యాపించి వెలుగును ప్రసరింప చేస్తున్నాయి. అలాగే మనిషిలోని చైతన్యమంతా మనస్సులో దాగి వుండి జాగ్రదావస్థలో వున్నప్పుడు పైకి ప్రకటితమవుతూ, నిద్రావస్థలో వున్నప్పుడు సవ్వడి చెయ్యకుండా మనస్సు లోనే లయమవుతూ వుంటుంది. అందుకే నిద్రలో వున్న మనిషి వినలేడు, చూడలేడు, మాట్లాడలేడు. కాని ఆ సమయంలో పంచప్రాణాలు మాత్రం మేల్కొని వుండి జీవిని జీవింప చేస్తాయి. అవే మళ్ళీ అతన్ని జాగ్రదావస్థలోకి లాక్కొచ్చి పడేస్తాయి. పడుకున్నా నిద్ర పట్టని స్థితిలో మనిషి కలల ద్వారా తన వాంఛలను నెరవేర్చుకుంటాడు. ఒక్కోసారి ఎప్పుడూ కనీ వినీ ఎరుగనివి కలలో కన్పించవచ్చు. మరికొన్ని సందర్భాలలో మేల్కొనివున్నప్పుడు కలిగిన అనుభవాల వంటివే కలల్లోనూ కలగవచ్చు. కలలు, కలతనిద్ర లేని సమయంలో మనిషి గాఢనిద్రలో మునిగిపోతాడు. అప్పుడు అన్ని శక్తులు

సుషుప్తి అవస్థలో వుండి ఆత్మతో సంయోగం చెందుతాయి. చూచేది-చూడబడేది, వినేది - వినబడేది అన్నీ ఒక్కటైపోవడమే శుద్ధ చైతన్యం. అదే ఆత్మ' అని వివరణ ఇచ్చాడు పిప్పలాదుడు.

సత్యకాముడనే మరో శిష్యుడికి ఈ వివరణ బాగా నచ్చింది. కాని అంతలోనే 'ఏ సాధనవల్ల ఆత్మానుభవం కలుగుతుంది?' అన్న ప్రశ్న జనించింది.

పిప్పలాదుడు శిష్యుడి సంశయాన్ని గ్రహించి దాన్ని నివృత్తి చేసేందుకు ఉపక్రమించాడు. 'నాయనా! 'ఓం' అనే దివ్యాక్షరం పై దృష్టిని నిలిపి సాధన జేస్తే ఆత్మానుభవం తప్పక కలుగుతుంది. 'ఓం' అనేది మూడక్షరాల కలయిక వల్ల ఉద్భవించింది. అందులో 'అ' 'ఉ' 'మ' అనే అక్షరాలు వున్నాయి. అకారాన్ని ఒక్కదాన్నే తెలుసుకుని ఓంకారాన్ని ధ్యానం చేసే వారు భూమియందు అనతికాలంలోనే సర్వసంపన్నులవుతారు. ఇక ఉకారమును మాత్రమే ఉపాసించేవారు తిన్నగా చంద్రమండలానికి వెళ్తారు. వారక్కడ కొంత కాలం సుఖించి తిరిగి శేషకర్మానుభవం కోసం మానవలోకానికి వస్తారు. మూడవ అక్షరం 'మ' పరమాత్మను గురించి సూచిస్తుంది. మూడు

మాత్రల కాలం ప్రణవాన్నీ, పరమాత్మనూ ధ్యానించేవారు తేజో విశిష్టమైన సూర్యుణ్ణి చేరుకుంటారు. కుబుసం విడిచిన పాములా పాపాలనుంచి తేలికగా విముక్తులౌతారు. విజ్ఞులందరూ ఈ మార్గాన్నే ఎన్నుకుంటారు' అని చెప్పాడు.

చివరగా సుకేశుడు అనే శిష్యుడు లేచి నిలబడి 'మహాత్మా! కోసల దేశ రాజ కుమారుడు ఒకసారి నా వద్దకు వచ్చి 'షోడశకళా పరిపూర్ణుడైన పురుషుణ్ణి గురించి నీకు తెలుసా?' అని అడిగాడు. నాకు తెలియదని చెప్పాను. ఇప్పటికీ నాకా విషయ పరిజ్ఞానం లేదు. తమరు ఆ విషయం నాకు వివరించండి' అని వినయంగా అడిగాడు.

ఆ ప్రశ్న విన్న పిప్పలాదుడు 'నాయనా! నువ్వు చెప్పిన ఆ పురుషుడు ఈ శరీరంలోనే నివసిస్తున్నాడు. అతనిలోనే షోడశకళలు వున్నాయి. ప్రాణము, శ్రద్ధ, పృథివి, ఆకాశము, వాయువు, తేజస్సు, ఇంద్రియాలు, మనస్సు, అన్నము, జలము, వీర్యము, తపస్సు, మంత్రములు, కర్మ, లోకములు, నామరూపాలు - అనేవి మొత్తం పదహారు కళలు. నదులన్నీ సముద్రంలోకి ప్రవహించాక తమ తమ రూపాలను, రుచులను, పేర్లను పోగొట్టుకుంటున్నట్టే ఈ పదహారు కళలూ కూడా వాటి వాటి నామ రూపాలు పోగొట్టుకుని పురుషుడిలో లీనమవుతున్నాయి. చివరకు మిగులుతోంది పురుషుడొక్కడే. ఆ పురుషుడే ఆత్మ. ఆత్మకు మించింది లేదు'.

గురువుగారు చెప్పిన సమాధానాలతో శిష్యుల సంశయాలన్నీ పటా పంచలయ్యాయి. మిత్రులారుగురూ ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నులయ్యారు.

పంచ మహాపాతకులు

బంగారం దొంగిలించేవాడు, సురాపానం చేసేవాడు, గురుపత్నితో సంగమించేవాడు, బ్రహ్మజ్ఞానిని హత్య చేసేవాడు - ఈ నలుగురు మహాపాతకులు. వారితో సహవాసం చేసేవాడు అయిదవ పాతకుడు. ఈ అయిదుగురికీ పంచమహాపాతకులని పేరు.

ఇందులో నాలుగు చెడ్డ పనులు బహుగొప్ప పాపకృత్యాలుగా చెప్పబడ్డాయి. సురాపానం చేసేవాడికి వివేకం నశిస్తుంది. వివేకం కోల్పోయినవాడు ఎలాంటి పాపపు పనైనా చెయ్యడానికి వెనుతీయడు. కనుక ఇది మహాపాతకం. తనకు విద్యాబుద్ధులు నేర్పిన గురువు తండ్రిలాంటివాడు. గురుపత్ని తల్లి లాంటిది. అటువంటి గురుపత్నితో వ్యభిచారం చేసేవాడి ఇంద్రియ లోలత్వానికి ఎల్లలుండవు. కామానికి అతడు పూర్తిగా దాసుడైపోయాడు కనుక ఇది ఇంకో మహా పాతకం.

బ్రహ్మజ్ఞానియై, భగవంతుణ్ణి భక్తిశ్రద్ధలతో ముప్పొద్దులా సేవిస్తూ, పురహితాన్ని కాంక్షిస్తూ, సర్వులకూ ఉపకారమే చేస్తూ బ్రతికే పుణ్యాత్ముణ్ణి చంపినవాడు ఎన్ని హత్యలైనా చేస్తాడు, ఎందరినైనా హింసిస్తాడు. వాడి క్రోధానికి అంతుండదు. మనసులో చీకట్లు ముసిరినవాడే హత్య చేస్తాడు. మనసులో ముళ్ళ పొదలు మొలిస్తేనే ఎదుటి వాడిని హింసిస్తాడు. కనుక ఇది కూడా మహా పాతకమే.

బంగారం దొంగిలించినవాడు మహాపాతకుడు అని చెప్పారు. మహా పాతకమైన దొంగతనంలో 'బంగారాన్ని దొంగిలిస్తే అని ప్రత్యేకంగా చెప్పడంలో ఒక అర్థం వుంది. ఎవరికైనా తినేందుకు తిండిలేక మలమల మాడుతూ వేరే గత్యంతరం లేక ఏ ఇంటిమీదైనా పడి అన్నాన్ని కాని, ఇతర భోజ్యాలను కాని దొంగిలించి తింటే తప్పు కాదు. బియ్యాన్ని దొంగిలించి

పస్తులతో వున్న భార్యా బిడ్డలకు పెడితే అది నేరం కాదు. అలాంటి వాళ్ళను శిక్షించక విడిచి పెట్టాలని నారదుడు ధర్మరాజుకు చెప్పినట్టు మహాభాగవతంలో వుంది. అయితే బంగారాన్ని దొంగిలించేవాడి ఉద్దేశం వేరు. వాడు దాన్ని ఆస్తిగా మార్చుకోవాలనుకుంటున్నాడు. సంపన్నుడు కావాలని తాపత్రయపడుతున్నాడు. వాడికి ఆశ కాదు, పేరాశ వుంది. మనిషికి ఆశ వుంటే తప్పు లేదు. పేరాశ వుండకూడదు. పేరాశ వుంటేనే ఎదుటి వాడి ఆస్తిని ఏదో ఒక విధంగా కాజెయ్యాలన్న దుర్బుద్ధి కలుగుతుంది. ఆకలయ్యేవాడు కడుపు మంట చల్లార్చుకునేందుకు అన్నమో తినుబండారాలో దొంగతనం చేస్తే, అనాయాసంగా ఆస్తి సంపాదించాలనుకునేవాడు బంగారం దొంగతనం చేస్తున్నాడు. ఇది కూడని పని. ఇది అధర్మం. ఇది అక్రమం. ఇది మహా పాతకం. భారతంలో ఇందుకు సంబంధించిన కథ కూడా ఒకటి వుంది.

త్రేత ద్వాపర యుగాల సంధికాలంలో ఒకసారి తీవ్రమైన కరువు వచ్చింది. ఎవరికీ తినడానికి ఆహారం లేకుండా పోయింది. చివరికి విశ్వామిత్రుడంతటి వాడు కూడా క్షుద్బాధకు గురికావాల్సి వచ్చింది. గుప్పెడు మెతుకుల కోసం ఊరంతా తిరిగాడు. ఎక్కడా పట్టెడన్నం దొరకలేదు. చివరికి ఒక హరిజన పల్లె చేరుకున్నాడు. అప్పటికి బాగా పొద్దుపోయింది. రాత్రయింది. ఊరు మాటు మణిగింది. ఆముదం దీపాల మసక వెలుతురులో విశ్వామిత్రుడు ఆ పల్లెంతా పొట్ట చేత పట్టుకుని తిరిగాడు. ఒక చోట ఓ యింటి ముందర కుక్క మాంసం కనిపించింది. అది కూడా ఎవరో కొంత తినగా మిగిలినది. విశ్వామిత్రుడి కదేం పట్టలేదు. ముప్పే - నప్పే ఎత్తినా పిడికెడన్నం దొరకనప్పుడు ఎదురుగుండా దొరికిన ఆహారం గురించి, శుచీ శుభ్రమూ అని ఆలోచనలో పడితే అంగలార్చాల్సొస్తుందని లవలేశమైనా సందేహం లేకుండా అక్కడే కూర్చుని తాపీగా

కుక్కమాంసాన్ని తినడం ప్రారంభించాడు. కాసేపటికి ఆయింటి అసామి
మెలకువ వచ్చింది. అతను లేచి 'దొంగ దొంగ' అని పెద్దగా అరుస్తు
విశ్వామిత్రుడి తల ఛెళ్ళున తన్నాడు. పక్కనే వున్న ముల్లు కర్ర అందుకు
చితక బాదాడు. అయినా సరే విశ్వామిత్రుడు అవురు మన్నాడు కాదు
అంత తాపు తిని కూడా కుక్క మాంసాన్ని వదిలి పెట్టలేదు. దానితో
అసామి పడగ విప్పిన తాచైనాడు. అంతెత్తున ఎగిరి తన్నిన తన్నుకి
విశ్వామిత్రుడి గుండెలు నాభి దగ్గరకు కుంగిపోయినాయి. పెద్దగా ఏడుస్తు
'నాయనా! నేను విశ్వామిత్రుణ్ణిరా! నా మనవి ఆలకించరా' అని కాళ్ళ
వేళ్ళా బడ్డాడు.

ఆ యింటి యజమాని గుడ్డి దీపం వెలుతురులో విశ్వామిత్రుడి
మొహంలోకి మొహం పెట్టిచూసి ఎంత తప్పయిపోయిందని వాపోయి
తల నేలకేసి కొట్టుకున్నాడు. వెక్కివెక్కి వచ్చే దు:ఖం ఆపుకుంటూ
'అయ్యా ! నువ్వు పెద్ద రుషివి గదా! కుక్క మాంసం తినొచ్చునా?' అని
అడిగాడు.

ఒంటి ఊపిరినున్న విశ్వామిత్రుడు గొంతు పెగుల్చుకుని 'నాయనా!
ఆకలి దప్పులు అందరికీ సమానమే. అడవిలో కాచిన పండో ఫలమో తిని
భిక్ష అయిందనిపించడం రుషులకలవాటైతే వేటలో పట్టి తెచ్చిన మృగాలను
చంపి తినడం నీకలవాటు. అయినా ఎవరికైనా ఇప్పుడు తినేందుకేముంది
గనుక! నేల రాలిన గింజ లేదు, చెట్టున కాచిన పండు లేదు, ముత్యమంత
చినుకు పడ్డా చాలు, అదే ఎక్కీ దక్కీ అనుకుందామంటే అదీ లేకపాయె.
మనం తినేదే దొరకాలంటే ఈ కష్టకాలంలో బ్రతికేదెట్లా ? ఏ విధంగానయినా
సరే ప్రాణ సంరక్షణ చేసుకోవడమే ముఖ్యమని వేదాలు చెబుతున్నాయి.
ఇది కర్మ మేమీ కాదు. కరువు కాలంలో ఇంతకు మించిన కర్తవ్యం కూడా
లేదు' అన్నాడు.

ఆకలితో అల్లాడి పోయే విశ్వామిత్రుణ్ణి చూసి, గూడెం మనిషికి
గుండెతరుక్కు పోయింది. 'అయ్యా! నీకన్నా మాకు పెద్దెవరు? నీకు ఎవరు
వంక పెడతారు? నువ్వేది చేస్తే అదే ధర్మం, నువ్వేది చెబితే అదే వేదం.
అలాగే కానీ దొరా అని సారబుర్ర సిద్ధంగా చేత్తో పట్టుకుని నిలబడ్డాడు.

కుక్క మాంసం ఆరగించాక సారబుర్రలో అడుగునున్న గుక్కెడు
నీటిని పుక్కిట పట్టాడు విశ్వామిత్రుడు.

జాన శ్రుతి

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు నుండి)

ఒకప్పుడు జానశ్రుతి అనే రాజు వుండేవాడు. జనశ్రుతి అ
మహారాజు కుమారుడు కావడం వల్ల అతనికా పేరు వచ్చింది. అత
మహావృష సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలిస్తూ వుండేవాడు. దయార్ద్ర హృదయుడ
పేరు పొందాడు. నిరంతరం దానధర్మాలు చేస్తుండేవాడు. పేదవా
కోసం, బాటసారుల కోసం ఎన్నో అన్నసత్రాలు కట్టించాడు. విశ్రాం
మందిరాలు నిర్మించాడు. వాటిలో ఆకలితో వచ్చిన వాళ్ళకు అన్నివేళల
భోజనం పెట్టే ఏర్పాట్లు చేశాడు. అయితే ఈ సత్కార్యాల వల్ల తనక
ఎంతెంత కీర్తి ప్రతిష్ఠలు వస్తోంది ఎప్పటికప్పుడు బేరీజు వేసుకుంటుండేవాడ
పేరు ప్రఖ్యాతులూ పొగడ్తలూ లేకపోతే ప్రజలకు అదెంత మేలు చే
పనైనా సరే మధ్యలో విరమించేవాడు. పరలోకం కోసం, ఇతరుల సౌఖ్య
కోసం ఆదరంతో దానం చేస్తున్నాం అనుకునేవాడు కాదు. తను దాన
చేస్తే తనకు వెంటనే కీర్తి రావాలి. పదిమందీ తనను మెచ్చుకోవా
సెహబాష్ అనాలి. అలా అయితేనే సత్రాలైనా సాపాటులైనా. లేదం
హుళక్కే.

తనను పోలిన ధర్మదాత ఈ లోకంలో మరొకరు లేరని తనకు త
మనసులో అనుకుంటుండేవాడు. అలా అనుకుని పొంగిపోతుండేవాడు

ఒకరోజు రాత్రి జానశ్రుతి మేడమీద చల్లని వెన్నెలలో విశ్రాం
తీసుకుంటున్నాడు. ఆ సమయంలో ఆయనకు రెండు హంసలు ఆకాశంల
ఎగురుతూ కనిపించాయి.

ఒక హంస మరో హసంతో అంటోంది - 'ఓ భిల్లాక్షా! భద్రం
జానశ్రుతి మహారాజుకు దగ్గరగా ఎగురుకుంటూ పోతున్నావు. ఆయన కీర
స్వర్గం వరకు వ్యాపించి వుంది. ఆ తేజస్సులో పడితే భస్మమై పోతావ
జాగ్రత్త'.

రెండో హంస పకపకా నవ్వుతూ 'ఏమి చిత్రంగా మాట్లాడుతున్నావు! ఆయనలో ఏ మహత్యాన్ని చూసి పొగడుతున్నావో నాకు అర్థం కావడంలేదు. పట్టి స్తోత్ర ప్రియుడతను. కేవలం కీర్తికాంక్షతోనే దానధర్మాలు చేస్తాడు. ఏ ఫలమూ ఆశించకుండా చేస్తేనే అవి పరమాత్మకు చేరి వాటికి కలగవలసిన ఫలాలు అమితంగా కలుగుతాయి. అయినా నీకొక మాట చెప్పనా! ఇది కర్మభూమి. ఇక్కడ మునీశ్వరులు తపస్సులు చేస్తూంటారు. యజ్ఞాలు చేసేవారు హోమాలు చేస్తుంటారు. స్వర్గ మోక్షాల కోసం, సమాజ కళ్యాణం కోసం లోకహితం కోరి ధర్మ ప్రభువులు దానధర్మాలు చేస్తుంటారు. ఈ దేశంలో దానం చేసేది ఎదుటివారి మీద జాలితో కాదు, అలా చేయటం తమకే క్షేమమని ఆదరంతో చేస్తారు. బండి తోలుకుంటూ బ్రతికే రైక్వుడి కున్నంత ఆత్మజ్ఞానం కూడా ఈ పిచ్చి మారాజుకు లేకపోవడం విచారించదగిన విషయం' అంది.

జానశ్రుతి విన్నాడా మాటలు. ఉలిక్కిపడి లేచికూర్చున్నాడు. అప్పటికే ఆకాశంలో హంసలు ఎటో ఎగిరిపోయాయి. వెలుగును మింగే చీకటి వచ్చేసింది. రాత్రయింది. బాగా ప్రొద్దు పోయింది. చుట్టూ వున్న ప్రపంచమంతా సద్దుమణిగింది. కాని, జానశ్రుతి చెవుల్లో ఆ హంసల సంభాషణే రింగుమని మారుమ్రోగుతోంది. నిద్రపట్టలేదు. ఆ రాత్రంతా రైక్వుని గురించే ఆలోచనలు.

తెల్లవారింది. చీకటి పోయింది. వెలుతురు వచ్చింది. వైతాళికుల సుప్రభాతాలు పాడారు. జానశ్రుతి లేచాడు. కాని ఆనాడు అతని వైతాళికుల సుప్రభాతాలు కాని పొగడ్తలు కాని ఆనందం కలిగించలేదు ఇన్నాళ్ళూ తానొక్కడే గొప్పవాడని అనుకున్నాడు. ఇప్పుడా భ్రమలేవీ లేవు అతనికి. తనను మించిన మహానుభావులు ఎందరో వున్నారని తెలుసుకున్నాడు. 'ఇంద్రుడు, చంద్రుడు అని వూరికే పొగడకండి ఇచ్చకాలమారి ముఖస్తుతులకు ముచ్చట పడేది లేదింక. మన రాజ్యంలో రైక్వుడనే మహాత్ముడున్నాడ్ట. అతనెక్కడ వున్నాడో ముందు కనుక్కొని రండి. ఆ మహానుభావుడి దర్శనమయ్యేవరకు నాకు తృప్తిలేదు' అన్నాడు

అ ఆజ్ఞ విని బండితోలే రైక్వుణ్ణి వెతికేందుకు భటులు తలో మూలకు బయలుదేరి వెళ్ళారు. గ్రామ గ్రామంలో అతని కోసం గాలించారు. చివరకు ఎక్కడో ఒక కుగ్రామంలో వున్నాడని తెలిసింది. అక్కడకు వెళ్ళి అతనే రైక్వుడని నిర్ధారించుకున్నాక అతని జాడ రాజుగారికి తెలియబరిచారు. ఆయన వెంటనే ప్రయాణం కట్టాడు. రైక్వుడికి యిచ్చేందుకు ఎన్నో విలువైన కానుకలను, గోవులను తన వెంట తీసుకుని వెళ్ళాడు.

బండితోలి బ్రతుకుతూ తృప్తిగా జీవిస్తున్న ఆ ఆత్మజ్ఞానిని రాజుగారి కానుకలు ఆకర్షించలేకపోయాయి. రైక్వుడు వాటిని తీసుకునేందుకు యిష్టపడలేదు. 'మహారాజా! నన్ను వెతుక్కుంటూ నువ్విక్కడకు ఎందుకు వచ్చావో నాకు తెలుసు. నా నుంచి ఆత్మజ్ఞానం పొందాలనుకుంటున్నావు. అందుకు ఈ కానుకలను నాకు లంచంగా ఇవ్వాలనుకున్నావు. వెలలేని వస్తువులు ఎరగా చూపి నా నుంచి ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానాన్ని, అమృతానుభవాన్ని పొందాలనుకోవడం నీ అవివేకం. డబ్బుతో ఆత్మజ్ఞానాన్ని కొనలేవు. అయినా నీ డాబుకి, డబ్బుకి, దర్పానికి అమ్ముడుపోయే వాణ్ణికాదు నేను' అని మందలించాడు. లౌకిక సంపదలకు, భౌతిక విషయ వాంఛలకు లొంగని రైక్వుని మనోనిశ్చలతకు జానశ్రుతి అబ్బురపడ్డాడు. చేతులు జోడించి వెనుదిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

కొన్నాళ్ళు గడిచాయి. మళ్ళీ మహారాజు రైక్వుణ్ణి చూసేందుకు వెళ్ళాడు. ఈసారి అతనిలో అతిశయంకాని, ఆడంబరంకాని లేవు. అణకువగా వున్నాడు. ఆత్మబోధ కలిగించమని వినయంగా అర్థించాడు. రైక్వుడు మహారాజులో వచ్చిన మార్పుని గ్రహించాడు. ఆత్మజ్ఞానం పొందేందుకు అర్హుడయ్యాడని నిశ్చయించుకున్నాక అతనిని శిష్యునిగా స్వీకరించాడు. 'మహారాజా! భయంకరమైన వ్యాధులన్నిటిలోకి అతి భయంకరమైనది స్వాతిశయం. జీవితమూ, ఆ జీవిత సౌఖ్యాలు అనుభవించటానికి సాధనమైన యౌవనమూ , అధికారమూ, డబ్బూ అన్నీ చంచలమైనవే. అది తెలుసుకోకుండా అవన్నీ నిశ్చలమైనవీ సుస్థిరమైనవీ అనుకోవడం, మన ప్రయోజకత్వంతోనే సాధించామనుకోవడం ఎంత అవివేకం. దానాలు చేయి. ధర్మాలు చేయి. కాని గర్వంతో అహంకారంతో కాదు. నాకు కలిగిన దానిలో ఎంతో కొంత దానంగా ఇస్తున్నాను. ఇది కూడా నాకా భగవంతుడు ఇచ్చిందే. విశ్వవ్యాపి అయిన ఆ పరమాత్ముడు నాకు ఇచ్చిన సంపత్తినే నేను మళ్ళీ ఇతరులకు ఇస్తున్నాను - అనే భావంతో దానం చేస్తే దానివల్ల ఆత్మానుభూతి కలుగుతుంది. తృప్తి కలుగు తుంది' అని ఉపదేశించాడు.

మహారాజు ఆనందపరవశుడయ్యాడు. గురుదక్షిణగా వెయ్యి పాడి ఆవుల్ని, అమూల్యమైన ఆభరణాలను కానుకగా ఇచ్చాడు. రైక్వుడు సంతోషంగా స్వీకరించాడు.

ఆత్మానందం

పూర్వం బ్రహ్మరాతుడు అనే ఋషి వుండేవాడు. ఆయన కుమారుడి పేరు యాజ్ఞవల్క్యుడు. అతను వైశంపాయనుడి దగ్గర విద్యాబుద్ధులు నేర్చుకున్నాడు.

జనకమహారాజు ఒకసారి పెద్ద యజ్ఞం తలపెట్టాడు. ఆ యజ్ఞానికి చాలా మంది మునులు వచ్చారు. వాళ్ళలో మహాపండితుడైన ఒకరిని సన్మానించాలని జనకుడు అనుకున్నాడు. అయితే వచ్చిన వారిలో అగ్రగణ్యుడెవరో మహారాజు నిర్ధారించలేక 'అయ్యా! మీలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడైన వానికి ధన కనక వస్తువాహనాలివ్వాలనుకున్నాను. వాటికి మీలో అర్హుడెవరో తేల్చుకోండి' అన్నాడు.

ఇంకేముంది - నేను ఘనుడనంటే నేను ఘనుడనని మునులు తగవు లాడుకున్నారు. ఇంతలో యాజ్ఞవల్క్యుడు వచ్చి 'నేనే మీ అందరికంటె గొప్ప పండితుణ్ణి మహా విద్వాంసుడిని. కావాలంటే ఏ రకమైన చర్చలకైనా నేను సిద్ధమే' అన్నాడు.

యాగానికి వచ్చిన మునులందరూ చకితులయ్యారు. ఒకరి నొకరు చూసుకున్నారు. వాళ్ళకి ఈర్ష్య కలిగింది. యాజ్ఞవల్క్యుణ్ణే ఎలాగైనా సరే ఎదిరించి వాదించి ఓడించాలనుకున్నారు. వాళ్ళంతా ఒకటై యాజ్ఞవల్క్యుడితో అతి ముఖ్యమైన ఆధ్యాత్మిక సమస్యలు గురించి వాదించారు. కాని యాజ్ఞవల్క్యుడు అవలీలగా అన్నిటికీ సమాధానాలు చెప్పాడు. తరువాత శాకల్యముని వచ్చి బ్రహ్మజ్ఞానానికి సంబంధించి పలు ప్రశ్నలు వేశాడు.

యజ్ఞాలు, మంత్రాలు, కర్మకలాపాలు గురించి వివరణ కోరాడు. యాజ్ఞవల్క్యుడు అన్నిటికీ నేర్పుగా సమాధానాలు చెప్పాడు. కాని యాజ్ఞవల్క్యుడు వేసిన ఒక్క ప్రశ్నకు కూడా శాకల్యుడు జవాబు చెప్పలేకపోయాడు. శాకల్యుడి పాండిత్యం యాజ్ఞవల్క్యుని ప్రతిభావైభవం

ముందు నిలువ లేకపోయింది. జనక మహారాజు సంతోషించి యాజ్ఞవల్క్యుణ్ణి ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానానికి పరమ గురువుగా పేర్కొంటూ ఘనంగా సత్కరించాడు. బాగా బలిసిన వేయి పాడి ఆవుల్ని, బంగారు నాణాల్ని, మణిమయ రత్న హారాలను, వస్తు వాహనాలను కానుకగా ఇచ్చాడు.

యాజ్ఞవల్క్య మహర్షికి ఇద్దరు భార్యలు. మైత్రేయి, కాత్యాయని. మైత్రేయికి ఆధ్యాత్మిక విషయాల పట్ల జిజ్ఞాస ఎక్కువ. కాత్యాయని సాధారణ గృహిణి. సామాన్య సాంసారిక స్త్రీ. జీవితమూ యౌవనమూ స్థిరమైనవి కావు కనుక వాటిని త్వరత్వరగా అనుభవించేయాలన్నది ఆమె సిద్ధాంతం.

యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి భార్య లిద్దరితో చాలాకాలం సాంసారిక జీవితం గడిపిన తర్వాత అడవులకు పోయి తపస్సు చేసుకోవాలనుకున్నాడు. వెంటనే మైత్రేయిని పిలిచి 'మైత్రీ! నేను ఈ సంసారాన్ని త్యజించాలనుకుంటున్నాను. లౌకిక విషయ లంపటం నుంచి విముక్తి

పొందాలనుకుంటున్నాను. ఈ మమకారాలన్నీ వదిలేసి నేను అడవులకు వెళ్ళాలి. వెళ్ళేముందు నీకూ, కాత్యాయనికి నా ఆస్తినంతా పంచేస్తాను' అని చెప్పాడు.

మైత్రేయికి కళ్ళనీళ్ళొచ్చాయి. 'నాథా! ఎన్నేళ్ళుగా మీతో కలసి కాపురం చేస్తున్నాను? ఎప్పుడైనా మీ ఆస్తి గురించి గాని భాగాలు పంచడాన్ని గురించి గాని అడిగానా? అసలు నాకు ధనాశ వుందనే మీరు అనుకున్నారా? డబ్బువల్ల అమృతత్వం లభిస్తుందంటే చెప్పండి - మీ ఆస్తంతా నాకే కావాలి. చిల్లి గవ్వ కూడా కాత్యాయనికి ఇవ్వడానికి వీల్లేదు' అంది.

మహర్షి మైత్రేయిని దగ్గరకు తీసుకుని 'మైత్రీ! డబ్బువల్ల అమృతత్వం లభిస్తే మీ ఇద్దరికీ భాగాలెందుకు పంచుతాను? మొత్తం నేనే అనుభవించక పోదునా? డబ్బువల్ల, వస్తువాహన సముదాయంవల్ల సుఖం కలుగుతుంది. కాని అది పరిమితమే. శాశ్వత బ్రహ్మానందం కలగాలంటే మాత్రం బ్రహ్మతత్వాన్ని గురించి తెలుసుకోవలసిందే' అన్నాడు.

'అయితే శాశ్వతం కాని ఈ జీవితం, డబ్బు, యౌవనం, సంపదలు ఏవీ వద్దు నాకు. శాశ్వతం కాని సుఖాలు కాదు నాకు కావలసింది. అమృతత్వం కావాలి. ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన సంపన్నులైన మీరు నాకు ఆత్మ విజ్ఞానాన్ని ఉపదేశించండి' అని వేడుకొంది.

యాజ్ఞవల్క్యుడు భార్య కోరిక మన్నించి ఆత్మ విజ్ఞానాన్ని గురించి చెప్పడం ప్రారంభించాడు. 'మైత్రేయీ! ఈలోకంలో మనం చాలా వాటిని ప్రేమిస్తూ ఉంటాం. భర్తను భార్య ప్రేమిస్తుంది. భార్యను భర్త ప్రేమిస్తాడు. తల్లి బిడ్డల్ని ప్రేమిస్తుంది. బిడ్డలు తల్లిదండ్రుల్ని ప్రేమిస్తారు. అందరూ డబ్బును ప్రేమిస్తారు. డబ్బువల్ల ఒన గూడే సుఖాలను ప్రేమిస్తారు. వాటన్నిటినీ నిజంగా మనం ప్రేమిస్తున్నామా అంటే ప్రేమించడంలేదు. వాటిల్లో మనం మన ఆత్మను చూసుకుంటున్నాం. కాబట్టి వాటిని మనం ప్రేమిస్తున్నట్టనిపిస్తుంది. నిజానికి మనం మన ఆత్మనే ప్రేమిస్తున్నాం. ఒక

విషయం గుర్తుంచుకో- మన ఆత్మకు దగ్గరగా వచ్చినవన్నీ మనకు ప్రీతిపాత్రమవుతాయి. 'ఆత్మవస్తు కామాయ సర్వప్రియం భవతి' అన్నది ప్రాతిపదిక. ఆత్మను గురించే ఆలోచిస్తూ ఆత్మకు నచ్చిన పనులే చేస్తూ ఆత్మను అనుభవిస్తూ పోతే ఆత్మజ్ఞానం బోధపడుతుంది. ఆత్మానుభూతి కలుగుతుంది. మన కళ్ళతో చూచినవి, చెవులతో విన్నవి, ముక్కుతో అఘ్రాణించినవి, పంటితో అంటినవి, మనస్సుతో భావించినవి అన్నీ ఆత్మను చేరాల్సిందే. లేకపోతే ఇంద్రియాలు పనిచెయ్యవు. మనస్సు మూగ బోతుంది ....'

మైత్రేయి మనస్సునంతా మహర్షి చెబుతున్న విషయంమీదే లగ్నం చేసి వింటోంది.

'..... మైత్రీ! ఆత్మ అన్ని చోట్ల వుంది. సర్వత్రా వ్యాపించి వుంది. శరీరం నశించవచ్చుగాని ఆత్మ నశించదని కొందరంటారు. శరీరం నశించాక ఇంకెక్కడి ఆత్మ? ఆత్మ వుండనే వుండదని మరికొందరంటారు. కాని ఒక్కటి మాత్రం నిజం. ఆత్మ ఒక్కటే! అది లేని చోటే లేదు. ఆత్మ అంతా వ్యాపించి వున్నప్పుడూ అన్ని రూపాలతో తానే సాక్షాత్కరిస్తున్నప్పుడూ కలిగే అనుభవం వర్ణనాతీతం. ఆ స్థితిలో కలిగే ఆత్మానందం మాటలకందేది కాదు. అదిగో ఆ స్థితి కలగాలి. తెలియబడేవాడు, తెలుసుకునేవాడు ఆత్మే కావాలి. అందుకు సాధన చెయ్యాలి' అని యాజ్ఞవల్క్యుడు భార్యకు ఉపదేశించాడు. ఆ తర్వాత తపస్సు చేసుకునేందుకు అడవులకు వెళ్ళాడు.

(బృహదారణ్యకోపనిషత్తు నుండి)

ప్రాణం ఆయతనం

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు నుండి)

అప్పుడెప్పుడో ఒకసారి ఇంద్రియాలన్నీ తమలో తాము పోట్లాడుకొనడం ప్రారంభించాయి. నేను గొప్పంటే నేను గొప్పని వాదులాడుకున్నాయి. ఆ వాదం ఎంతకీ తెగలేదు. చివరకు అవన్నీ బ్రహ్మ దగ్గరకు పోయి తమ తగవు గురించి చెప్పి 'ప్రజాపతీ! మాలో ఎవరు గొప్పో మీరే చెప్పండి' అని అడిగాయి. బ్రహ్మ ఆలోచించి ఎవరికీ కోపంరాని విధంగా సమాధానం చెప్పాడు.

'మీలో ఎవరు నిష్క్రమిస్తే ఈ శరీరం నిర్జీవమూ, నిరుపయోగమూ అవుతుందో అది అన్నిటికన్నా శ్రేష్ఠమైనది' అన్నాడు. పితృపాదుడు బ్రహ్మ ఆ మాట అనగానే 'వాక్కు' శరీరం నుండి బయటకు తప్పుకుంది. దూరంగా పారిపోయి వృక్షాల్లో ప్రవేశించింది. అందుకే వాక్కు ఇప్పటికీ వనస్పతుల్లో (వృక్షములలో) పలుకుతుంది. దుందుభి, వెదురు, వీణ మొదలైనవి దారుమయములు కనుకే వాటిల్లో మనకు నాదం వినిపిస్తుంది. ఒక ఏడాదిపాటు శరీరానికి విడిగా వుండి అప్పుడు తిరిగి వచ్చి అడిగింది వాక్కు. 'నేను లేకుండా మీరెలా జీవించగలిగారు?'అని. మిగిలిన

ఇంద్రియాలన్నీ ఆ ప్రశ్నకు నవ్వుకున్నాయి. 'నువ్వు వెళ్ళిపోవడం వలన శరీరం మూగదైన మాట నిజమేగాని ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు మామూలుగానే జరిగాయి. శరీరం ప్రాణంతో నిలిచే వుంది. ఎప్పటిలాగానే కన్నులతో అన్నీ చూడ గలిగాం, చెవులతో వినగలిగాం, మనస్సుతో ఆలోచించగలిగాం' అని బదులు చెప్పాయి.

వాక్కుకు కోపం వచ్చింది. 'బ్రహ్మదేవా! నా ప్రాముఖ్యమేమీ లేదని తేల్చి చెప్పావు కనుక ఇక మీదట నీ కొరకెవరూ వాక్కుచే హోమము చేయరుగాక' అని శపించింది. అందువలనే లోకంలో ప్రజాపతికి మనస్సు చేతనే హోమం చేయడం ప్రసిద్ధమైంది.

ఆ తర్వాత శరీరం నుండి 'దృష్టి' నిష్క్రమించింది. అది కూడా ఒక సంవత్సరం పాటు ఎక్కడెక్కడో తిరిగి వచ్చి 'నేను లేకపోయినందువలన మీకేం యిబ్బంది కలగలేదా?' అని తక్కిన ఇంద్రియాలను ప్రశ్నించింది. 'ఇబ్బంది కలగలేదా అంటే కలిగింది. కాని ఊపిరి ఆడుతూ ప్రాణం నిలబడే వుంది. నాలుక సాయంతో నోరువిప్పి మాట్లాడుతూనే వున్నాం. చెవులకు అన్ని శబ్దాలూ వినిపిస్తూనే వున్నాయి. మనస్సు తేటగా ఆలోచిస్తూనే వుంది. కాకపోతే నువ్వు లేకపోవడం వలన దేనినీ చూడలేకపోయాం అంతే' అన్నాయి ఇంద్రియాలు.

దృష్టి మారు మాట్లాడలేదు. మౌనంగా మళ్ళీ శరీరంలోకి ప్రవేశించింది.

ఆ పిమ్మట 'శ్రవణ' శక్తి బయటకు వచ్చింది. శరీరాన్ని విడిచి ఒక సంవత్సర కాలం దూరంగా వుండి మళ్ళీ వచ్చింది. 'నేను లేకుండా మీరంతా బాగానే వుండగలిగారా?' అని మిగిలిన ఇంద్రియాలను అడిగింది.

'ఓ శ్రవణేంద్రియమా! నీవు లేని శరీరం చెవిటిదయింది. నిజమే! కానీ తక్కిన ఇంద్రియాలు పనిచేస్తూ శరీరం సజీవంగానే వుంది. మేమంతా మామూలుగానే వున్నాం' అని ఇంద్రియాలు జవాబిచ్చాయి.

దానితో మరోమాట మాటాడకుండా శ్రవణేంద్రియం వచ్చి మళ్ళీ శరీరంలో చేరింది.

ఈసారి మనస్సు నిష్క్రమించింది. ఏడాదిపాటు బయట వుంది. ఆ తర్వాత తిరిగి వచ్చింది. 'నేను లేకుండా మీరంతా ఎలా జీవించి వుండగలిగారు?' అని అడిగింది. 'నువ్వు లేనందు వలన పసిపిల్లల్లా ఆలోచన ఏమాత్రం లేకుండా అమాయకంగా గడిపాము. అంతేకాని శ్వాస ఆడుతూనే వుంది. మాట, చూపు, వినికిడి అన్నీ బాగానే వున్నాయి. మేమంతా సవ్యంగానే వున్నాం' అని ఇంద్రియాలు బదులిచ్చాయి.

అది విని మనస్సు మౌనం వహించింది. ఆఖరుకు 'ప్రాణం' బయటకు పోవడానికి ఉద్యుక్తురాలయ్యేసరికి ఇంద్రియాలన్నిటికీ వూపిరాడనట్టయింది. గిలగిల తన్నుకున్నాయి. మంచులా చల్లబడుతున్నట్టు, చైతన్యం కోల్పోతున్నట్టు అనిపించింది వాటికి. దాంతో ఇంద్రియాలకు భయం పట్టుకుంది. అవన్నీ 'ప్రాణం' చుట్టూ చేరి 'మిత్రమా! నువ్వు మాత్రం బయటకు వెళ్ళకు. నువ్వు వెళ్తే మా పని హుళక్కే. నీ నిష్క్రమణే జరిగితే మేము బ్రతికేట్టు లేం. నువ్వు లేకపోతే మా పని పెద్ద గుండుసున్న అవుతుంది. మా అందరిలోకీ నువ్వే శ్రేష్ఠుడవని అంగీకరిస్తున్నాం. నువ్వు 'మాతోనే వుండి మమ్మల్ని బ్రతికించు' అని వేడుకున్నాయి.

ప్రాణం సరేనంది.

అదీ కథ!

అందుకనే వాక్కు, చక్షువు, శ్రోతము, మనస్సు ఇవన్నీ ప్రాణవంతములైతేనే పనిచేస్తాయి. అంటే ప్రాణం లేకుండా వాటికి ఉనికే లేదన్నమాట!

ఇంతెందుకు; ప్రాణమే సర్వరూపాలూ ధరిస్తుంది. ప్రాణమే అన్నిటికన్నా గొప్ప.

ఓం

నరకానికి మూడు ద్వారాలు

కామం క్రోధం దురాశ

కాబట్టి వాటిని విడిచిపెట్టాలి.

ఇది ఉపనిషత్సారం.

సొమ్ము కోసం, ప్రాణాల కోసం, కాంతా కనకాల కోసం ధర్మాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయడం తగదు. స్థిరమైనది ధర్మమే అని అందరూ గ్రహించాలి. జీవితం శాశ్వతం కాదు. అదేమని సుఖ సంతోషాలకు నిలయమా అంటే అదీ కాదు. బాధలు, భయాలు, మోసాలు, ఎన్నో రకాల కష్టాలు జీవితాన్ని చుట్టిముట్టి వున్నాయి. అందుచేత ధర్మా ధర్మాలను, సత్యాసత్యాలను ఎరుక పరచుకుని, విషయ కామోపభోగాల కోసం వెంపర్లాడకుండా జాగరూకులై మసలుకోవాలి. డబ్బు సంపాదించడంలో పడి శ్రేయస్సాధనమైన ధర్మమార్గాన్ని విడిచిపెట్టకూడదు. 'డబ్బు తప్ప మరేదీ సాధించాల్సింది లేదు. డబ్బుంటేనే డాబైనా, దర్పమైనా! డబ్బు లేకపోతే పెళ్ళాం బిడ్డలు కూడా పలకరించరు' అనేవారు ఈ లోకంలో చాలామంది వున్నారు. నిజమే, డబ్బు సంపాదించాల్సిందే. కాని సంపాదించిన సొమ్ముకు ప్రయోజనం కలిగేదెప్పుడంటారు?

దానం చేసినప్పుడు
ధర్మం చేసినప్పుడు.

కలిగి వుండడం కంటె దానగుణం కలిగి వుండడడం గొప్ప. దానం వల్ల ఊర్ధ్వ గతి కలుగుతుంది. అయితే, అన్యాయార్జిత విత్తంతో దాన ధర్మాలు చేస్తే ఫలితం వుండదు. దానం చేసే డబ్బు ఎంత కొంచెమైనా న్యాయ మార్గంలో సంపాదించినదై వుండాలి.

'ఎవరు దానబుద్ధి కలిగివుండరో, ఎవరు అధర్మమార్గా సంచరిస్తారో, ఎవరు ఆశ, కోరిక, మమకారం వదిలి పెట్టకుండా ప్రాపంచి లాలసలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతుంటారో వాళ్ళందరూ మళ్ళీ మళ్ళీ నరకంలో రావాల్సిందే, నిప్పుల దారిలో నడవాల్సిందే' అని యమధర్మరాజు నచికేతుడి అంటాడు.

సమస్త వేదాలూ ఎవరి గమ్యస్థానమో, సర్వ తపస్సులూ ఎవరి గూర్చి చేస్తున్నామో, ఎవరి కోసం బ్రహ్మచర్య వ్రతాన్ని ఆచరిస్తున్నామో అ పరమాత్మణ్ణి గురించి ముందు తెలుసుకోవాలి.

అయనకు 'ఓం' అని పేరు.

చీకటికి ఆవలి ఒడ్డున వున్న వెలుగులోకాన్ని చేరేందుకు పరమాత్మను 'ఓం' అని ధ్యానం చేయాలి. ఓంకారము (ప్రణవం) ధనస్సు జీవుడే బాణం, పరబ్రహ్మమే లక్ష్యమని ముణ్డకోపనిషత్తు చెబుతోంది.

'ఓం' అనేది అకార ఉకార మకారాలను ఏకం చేసే నాద రూపం. అకారం జాగ్రదవస్థకు ప్రభువు. మనిషి మేలుకొని వున్న సమయంలో జ్ఞానాన్ని ఇస్తాడు.

ఉకారం స్వప్నావస్థకు ప్రభువు. జీవునికి స్వప్నావస్థకు సంబంధించిన జ్ఞానాన్ని ఇస్తాడు. మకారం సుషుప్త్యవస్థలో జీవునికి ఆనందాన్ని ఇస్తాడు. ఈ ముగ్గురి సమిష్టి రూపమైన నాదరూపుడు జీవుడికి యోగావస్థలో అలవికాని బ్రహ్మానందాన్ని ఇస్తాడు. యోగమంటే మనోనిగ్రహాన్ని కలిగి, కేవలం ఈశ్వరుడి మీదే మనస్సు లగ్నం చేసి చుట్టూరా వున్న ప్రపంచాన్ని, చివరికి తన శరీరాన్ని కూడా మరచిపోవడమన్నమాట. అకార, ఉకార మకారాలు, యోగావస్థలో మనిషికి బ్రహ్మానందాన్ని కలిగించే పరమాత్మ రూపం - మొత్తం ఈ నాలుగూ కలిసి 'ఓం' అనే ప్రణవం అయినదని మాండూక్యోపనిషత్‌లో చెప్పారు. సుషుప్త్యవస్థలో జీవుడు తాత్కాలికంగా పరబ్రహ్మంలో ఐక్యం చెంది ఆయనలోనే వుంటూ బ్రహ్మానందాన్ని అనుభవిస్తాడని బృహదారణ్యకోపనిషత్తు చెబుతోంది. ఓం, తత్, సత్ అనే మూడు పేర్లతోనే పరమాత్ముడు పిలువబడుతున్నాడని భగవద్గీతలో వుంది.

ఈ విశ్వమంతా ఆ పరమాత్మలోంచే వచ్చింది. పరమాత్మ వలనే పోషింపబడుతోంది. తిరిగి లయమై ఆ పరమాత్మలోకే చేరుతోంది. ఈ నిజాన్ని అందరూ తెలుసుకోవాలి. ఈ జీవితం ఒక భ్రమ. వట్టి ఊగిసలాట. ఎప్పుడూ నేలబారు ఆకర్షణల వేపే మొగ్గుతుంది. సుఖాల కోసమే దేబిరిస్తుంది.

అలా కాకుండా నిశ్చలమైనది, సుస్థిరమైనది ఒక్క ధర్మమే అని గ్రహించి, ధ్యాన, జ్ఞాన, కర్మ యోగాలతో పరమాత్మను దర్శించేవారు ఉత్తమ లోకాలకు వెడతారు.

అన్నం పరబ్రహ్మ స్వరూపం

అన్నం వలన సర్వభూతాలు పుడ్తున్నాయి. అన్నం వలననే వృద్ధి చెందుతున్నాయి. అన్నం సకల జీవరాశులకు భోగ్య పదార్థ భుజింపబడుతోంది. తిరిగి అన్నమే జీవరాసులన్నింటినీ తనలో లయ చేసుకుంటోంది. అందుకే దానిని అన్నం అన్నారు. అన్నం అంటే ప్రక అని కూడా అర్థం వుంది. అంటే ఏది పుట్టుటకు కారణమవుతుందో అ నాశనానికి కూడా హేతువవుతోందన్నమాట. చిత్రంగా లేదూ!

అన్నాద్భుతాని జాయన్తే జాతా న్యన్నేన వర్థంతే
అద్య తేऽత్తి చ భూతాని తస్మాదన్నం తదుచ్యత ఇతి ...

(తైత్తిరీయోపనిషత్

ఈ శరీరం వట్టి మాంసపు ముద్ద. రక్తం వేడిగా వుండి యవ్వన జిగి బిగి కలిగి వున్నప్పుడు ఆ మాంసపు ముద్దే మెరుపుతీగలా భ్ర కలిగిస్తుంది. రక్తం చల్లబడి, జనసత్వాలు ఉడిగి, దేహం ముడతలు పడి అవసాన దశ దగ్గరపడితే మెరుపు కాస్తా మాసిపోయి భ్రమలు తొలగిపోతాయి అన్నరసంతో పోషిద్దామన్నా అప్పుడు కుదరదు. మహా ప్రళయకాలంలో

లయమయ్యేందుకు ప్రాణం సమాయత్తమవుతూ వుంటుంది. అంటే ప్రాణులన్నీ అన్నం వల్లనే పరిపోషింపబడి సురక్షితంగా వుంటున్నా ఏదో ఒకనాడు అన్న రూపమైన ఈ పృథివిలోనే కలిసిపోవాలన్న మాట. బ్రహ్మ స్వరూపం ఇప్పుడిప్పుడే బోధ పడుతోంది. బ్రహ్మం అన్న స్వరూపమనిపిస్తోంది. కాని, బ్రహ్మ తత్వాన్ని గురించిన యదార్థ విజ్ఞానం తెలుసుకునేదెలా?

దేహం! దేహం లోపల ప్రాణం! అన్నమయ కోశమైన దేహం లోపల ప్రాణం వుండి అది దేహాన్ని నడిపిస్తోంది. మనుష్యులు, పశుపక్ష్యాది జీవ జంతువులు ప్రాణం వలన జీవిస్తున్నాయి. దేవతలు కూడా ప్రాణం వలనే జీవిస్తున్నారు. కనుక సర్వభూతములకు ప్రాణమే ఆయువు. మరి ప్రాణులు ఎలా ఉత్పన్నమౌతున్నాయి? స్త్రీ, పురుషుల ప్రేమపూరిత సంబంధం వల్లనే ప్రాణి బీజ రూపకంగా తల్లి గర్భంలోకి ప్రవేశిస్తోంది. అక్కడే వృద్ధి పొందుతోంది. తరువాత బయట పడుతోంది. పుట్టి బుద్ధెరిగిన తర్వాత కూడా మనస్సు నాధారం చేసుకునే మనిషి జీవిస్తున్నాడు. మనస్సు దేన్ని కోరుకుంటే దాన్ని పొందేందుకు తహతహలాడుతున్నాడు. మనస్సుకు నచ్చేలా పరిసరాలన్నిటినీ తనకు అనుకూలంగా మలచుకుని జీవితాన్ని సుఖమయం చేసుకుంటున్నాడు. అంటే ప్రాణాన్ని ఆవరించి మనస్సు వుంది. ప్రాణమయం లోపల అన్యమైన మనోమయం వుంది. అదే నడిపిస్తోంది కథంతా.

అయితే అందరూ జీవాత్మ, పరమాత్మ అంటుంటారు. వాటి మాటేమిటి? నిజమే! మనోమయకోశం లోపల జీవాత్మ వుంది. దానికి విజ్ఞానమయుడని పేరు. మనోమయ కోశాన్ని ఆక్రమించుకుని ఇతనున్నాడు. ఇతనే మనచేత యజ్ఞాలు చేయించేదీ, కర్మలు చేయించేదీ. జీవితం మాయ అనుకున్నా, ఊగిసలాటనుకున్నా దేనికైనా అతనే కారకుడు. సుఖాన్నాశించి మానవులు ఇంద్రియలోలురైనా, ప్రలోభాలకు లొంగి ఉన్నతమైన ఆదర్శాల నుంచి వెనక్కి మళ్ళినా, పాపం వేపు మొగ్గినా, అలా కాకుండా నిగ్రహించుకొని జ్ఞాని అయినా అన్నిటికీ అతనే కర్త. అతనే బాధ్యుడు. జీవాత్మ పుణ్య కార్యాలు చేసి మంచి జన్మలను, పాప కార్యాలు

చేసి హీన జన్మలను పొందుతూ వుంటుంది. జీవాత్మ స్త్రీ కాదు. పురుషు
కాదు. నపుంసకుడూ కాదు. ఏ శరీరంలోకి ప్రవేశిస్తే ఆ ఆకృతి లభిస్తుం

ఈ జీవాత్మ లోపల పరమాత్మ వున్నాడు. అతను ఆన
స్వరూపుడు. ఆనందమయ పరమాత్మ అన్నమయాది సర్వకోశాల
అంతరాత్మ. అంతా ఆనందం నుండే పుడ్తూ, ఆనందాన్నే అనుభవిస్తు
మళ్ళీ ఆనందంలోనే లీనమౌతూ వుంటుంది.

జీవాత్మ శరీరం విడిచి వెళ్ళేటప్పుడు దానితోపాటు ముఖ్య ప్రాణమ
ఇతర ప్రాణాలు కూడా వెళ్ళిపోతాయి. జీవాత్మతో పాటే అహంకా
మమకారాలూ వెళ్ళిపోతాయి. ఆ జన్మలో కలిగిన జ్ఞానం, అనుభవం, క
అన్నీ ఆ జీవునితోపాటే పోతాయి. పూలవాసనలను గాలి ఎలా తీసుకువెళ్తుం
ఈ పంచేంద్రియాలను జీవుడు కూడా అలాగే తనతోపాటే తీసుకుపోతాడు

జీవాత్మ పరమాత్మను తెలుసుకోనంత కాలమూ ప్రాపంచి
సుఖాలకు మనిషి బద్ధుడై వుంటాడు. సుఖపడాలనే తాపత్రయంలో మ
వికారాన్ని పొందుతుంటాడు. ఫలితంగా అశాంతికి, దుఃఖానికి గుర
తుంటాడు. బతుకు చపలమైనదని చెప్పినా వినిపించుకోడు. చావు పుట్టుక
చక్రంలో పడి కొట్టుకుంటూనే వుంటాడు. ఎప్పుడైతే జీవాత్మ పరమాత్మ
తెలుసుకుంటుందో అప్పుడూ ఈ సంకెళ్ళ నుంచి విముక్తి. అప్పుడు
శాశ్వతానందం పొందేది. అదే జీవన్ముక్తి అంటే. పుట్టుట - గిట్టుట
వలయంలోంచి బయటపడాలంటే నిశ్చలమైన బుద్ధి, నిలకడైన మనస్సు
కావాలి. మోహాలకు, కామ క్రోధాలకు లొంగని మనస్సుండాలి. అటువంటి
మానసిక స్థితికి ఎదిగితేనే ఆనందమయ బ్రహ్మానుభూతి కలిగేది. కనుక
చెప్పొచ్చేదేమిటంటే ప్రాణమూ మనస్సూ శరీరమూ అన్నీ అన్నం మీద
ఆధారపడి వున్నాయి. అందుకని అన్నాన్ని నిందించకూడదు. అన్నాన్ని
నిర్లక్ష్యం చేయకూడదు. అన్నాన్ని పూజించాలి. అన్నాన్ని నియమం ప్రకారం
స్వీకరిస్తూ, ప్రాణాలను కాపాడుకుంటూ మనస్సునీ, బుద్ధినీ వికసింపజేసు
కుంటూ పరమాత్మను తెలుసుకునే ప్రయత్నం చేయాలి.

(తైత్తిరీయోపనిషత్తు నుండి)

నివేదన

ఒక ఆశ్రమంలో శౌనకుడని, అభిప్రతారి అని ఇద్దరు ఋషులుండేవారు. శౌనకుడు కపి గోత్రుడు. అభిప్రతారి కక్షసేనుని వంశంవాడు. వీరిద్దరి ఆరాధనాదైవం వాయుదేవుడు.

ఒక రోజున మధ్యాహ్నం భోజనానికి కూర్చోబోతుండగా వీధి తలుపు ఎవరో తట్టారు. అభిప్రతారి వెళ్ళి తలుపు తీశాడు. ఎదురుగా ఒక బ్రహ్మచారి గుమ్మంలో నిలబడి 'భవతి భిక్షాం దేహి' అన్నాడు.

'వెళ్ళు వెళ్ళు, ఇది భిక్ష వేసే సమయం కాదు' అని తలుపు వేసుకోబోయాడు అభిప్రతారి.

బ్రహ్మచారి కిలాంటి తిరస్కారాలేం కొత్త కాదు. భిక్ష వేయకుండా పో పొమ్మనడం, ఎద్దేవాగా మాట్లాడడం సామాన్య గృహస్థులకు పరిపాటే. కాని ఋష్యాశ్రమంలో ఈ విధమైన సమాధానం లభించడమే అతనికి ఆశ్చర్యంగా వుంది.

మూసుకుంటున్న తలుపులకు చేతులడ్డంగా పెట్టి 'అయ్యా తమరు నిత్యం ఏ దేవుణ్ణి పూజిస్తుంటారు?' అని అడిగాడు బ్రహ్మచారి.

అభిప్రతారికి కోపం వచ్చింది.

విసురుగా తలుపు తెరిచి 'ఏం, ఏ దేవుణ్ణి కొలిస్తే నీకెందుకు? అయినా అడిగావు కాబట్టి చెబుతున్నాను. మా దైవం వాయువు. ఆయనకు ప్రాణం అని మరొక పేరు. చాలా ... ' అన్నాడు.

బ్రహ్మచారి ఒక పట్టాన అభిప్రతారిని విడిచిపెట్టదలచుకోలేదు.

'స్వామీ! ఈ సకల చరాచర జగత్తు ప్రాణం వల్లనే రూపుదిద్దుకుంది. అలాంటిది మళ్ళీ ప్రాణంలోనే లయం అవుతోంది. చిత్రంగా వుంది కదూ' అన్నాడు.

'నీకు వుందేమో, నాకేం చిత్రంగా లేదు. ఇది నాకు తెలియని విషయమేం కాదు' అన్నాడు అభిప్రతారి.

'సరే! మీరీపూట వంట చేసుకున్నారు కదా? ఆ అన్నం ఎవరి కోసం మీరు చేశారు? ఎవరికి నివేదన చెయ్యడానికి? ఎవరిని సంతృప్తి పరచడానికి?' ప్రశ్నించాడు బ్రహ్మచారి.

'మేము ఉపాసించే వాయుదేవునికి సమర్పించడానికి!' సమాధానమిచ్చాడు ఋషి.

బ్రహ్మచారి నవ్వుతూ 'మహర్షీ! కంటికి కనిపించే ఈ ప్రపంచమంతా ప్రాణం వల్లనే మనగలుగుతోందని, ప్రాణం విశ్వం అంతా వ్యాప్తమై వున్నదని మీరు అంగీకరిస్తున్నారు. అవునా? ఆ ప్రాణానికి ఆహారంగా మీరు అన్నం వండారు. ప్రాణం విశ్వవ్యాప్తమైనదని మీరెప్పుడైతే నమ్మారో

ఆ విశ్వంలో ఒక భాగంగానే నన్నూ మీరు పరిగణించాల్సి వుంటుంది. నాలో ఆవరించి వున్న ప్రాణానికి నివేదన చెయ్యవలసి వుంటుంది. క్షుద్బాధతో వున్న ఈ బ్రహ్మచారి శరీరంలోని ప్రాణమే మిమ్మల్ని భిక్ష అడుగుతోంది' అన్నాడు.

అభిప్రతారికి ఈ వివరణ బాగా నచ్చింది. బ్రహ్మచారిని అభినందిస్తూ తలుపులు బార్లా తెరిచాడు.

'ఋషులారా! మీరు నాకు భిక్ష పెట్టం పొమ్మని తిరస్కరిస్తే ఆ తిరస్కారం కాని, అవమానం కాని నాకు కాదు, నాలో వున్న ప్రాణానికి. అజ్ఞానంతో మీ దేవుణ్ణి మీరే త్రోసివేస్తున్నారు. ఎవరికి నైవేద్యం పెట్టేందుకు అన్నం వండామని చెప్పారో ఆ దేవుడికే ఆహారం పెట్టేందుకు నిరాకరిస్తున్నారన్న మాట' అన్నాడు బ్రహ్మచారి.

ఋషులిద్దరూ ఆ మాటలు విని చాలా సిగ్గుపడ్డారు. బ్రహ్మచారిని లోపలకు పిలిచి సకలోపచారాలూ చేశారు. విగ్రహాలను, రాతి బొమ్మలను మారికే గుడ్డిగా పూజించడం కాదని, ఆంతర్యం తెలుసుకుని ఆరాధించాలని బ్రహ్మచారి చేసిన బోధతో వాళ్ళల్లో అంతరంగ మధనం జరిగింది. దానితో అప్పటివరకు వున్న బాహ్యదృష్టిని పోగొట్టుకుని మనుషుల్లో దేవుణ్ణి చూడడం నేర్చుకున్నారు.

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు నుండి)

■ ■ ■

సత్యకామ జాబాలి

సత్యకామునికి చిన్నప్పుడే తండ్రి రతించడంతో తల్లీ తండ్రీ అ
తనే అయి పెంచింది జాబాలి.

ఒకనాడు ఆ పిల్లవాడు తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళి 'అమ్మా! నేను గు
శుశ్రూష చేస్తూ వేదాధ్యయనం చేయాలనుకుంటున్నాను. ఒకవేళ వారెవ్వ
నా గోత్రం గురించి అడిగితే ఏమని చెప్పను?' అని అడిగాడు.

తల్లి సందిగ్ధంలో పడింది. ఒక్క క్షణమాగి 'నాయనా! మ
గోత్రమేమిటో నాకూ తెలియదు. పెళ్లయినప్పటి నుంచి ఇప్పటివర
ఇంటి పనులతోనే సతమతమవుతున్నాను. ఏనాడూ మీ నాన్నగారితో నే
విషయం చర్చించలేదు. చిన్నతనంలోనే నేను నిన్ను కన్నాను. నువ్వు పు
పుట్టకమునుపే మీ నాన్నగారు చనిపోయారు. ఒక్కటి మాత్రం నిజం. న
పేరు జాబాలి. నీ పేరు సత్యకామ. నువ్వు నా బిడ్డవి. నేను నీకు తల్లి
గురువులు ప్రశ్నిస్తే సత్యకామ జాబాలిని నేను అని సమాధానం చెప్పు' అ
కొడుకుతో అంది.

సత్యకాముడు సద్గురువు కోసం అన్వేషణ ప్రారంభించాడు. తిరిగి తిరిగి చివరికి గౌతమ మహర్షి వద్దకు చేరుకున్నాడు. శిష్యునిగా స్వీకరింపమని ఆయనను అర్థించాడు. 'వత్సా! నీ కులమేమిటి? గోత్రమేమిటి? నీ తల్లిదండ్రులెవరు?' అని అడిగాడు మహర్షి.

సత్యకాముడు తల్లి చెప్పినదంతా యథాతథంగా పూసగుచ్చినట్టు గౌతముడికి నివేదించాడు.

గౌతముడు అదంతా విని 'ఈ బాలకుడు ఉన్నదున్నట్లు చెప్పాడంటే తప్పకుండా ఉన్నత వంశీకుడే అయి వుండాలి. సత్య వాక్య పరిపాలన చేసే తల్లిదండ్రుల కడుపున పుడితేనే కాని పిల్లలకు ఇలాంటి సుగుణాలు అబ్బవు' అనుకుని 'నాయనా సత్యకామా! నిన్న ఈ క్షణం నుంచే నా శిష్యునిగా స్వీకరిస్తున్నాను. వెళ్లి సమిధలు తీసుకునిరా. బ్రహ్మచర్య దీక్ష తీసుకుందువు గాని' అన్నాడు.

సత్యకాముడు వెళ్లి సమిధలు తీసుకుని వచ్చాడు. ఆ తరువాత బ్రహ్మాండంగా హోమం జరిగింది. చాలామంది మునులు, ముని కుమారులు హోమం చూసేందుకు వచ్చారు. వాళ్లందరి సమక్షంలో సత్యకామ జాబాలి బ్రహ్మచర్యదీక్ష స్వీకరించాడు. మరుక్షణం నుంచి అతను గౌతమ మహర్షికి శిష్యుడై ఆశ్రమవాసి అయ్యాడు. కొన్నాళ్ళు గడిచాయి.

ఒకరోజు గౌతముడు సత్యకాముణ్ణి పిలిచి అతనికి వట్టిపోయిన నాల్గుగు వందల ఆవులను, ఆబోతులను అప్పజెప్పి 'నాయనా! వీటన్నిటిని తోలుకునిపోయి జాగ్రత్తగా సంరక్షించుకో. ఈ పశువుల మంద వెయ్యికి పెరిగే వరకు ఆశ్రమానికి తిరిగి రాకు' అని ఆజ్ఞాపించాడు.

గురువు ఆజ్ఞ మీరేందుకు వీల్లేదు. ఎంతటి కష్టమైన పనైనా సరే చేసి గురువును సంతృప్తి పరచాలి. గురు శుశ్రూషలో ప్రధానమైనది అదే. సత్యకాముడు మారు మాట్లాడకుండా ఆ పశువులన్నింటినీ అరణ్యానికి తోలుకుపోయాడు.

అరణ్యంలో ఆవులను, ఆబోతులను మేపుకుంటూ సత్యకాముడు చాలాఏళ్ళు గడిపాడు.

అరణ్యమే అతనికి తల్లయింది. చెట్ల నీడే అతనికి అమ్మ ఒడి అయింది. అరణ్యంలో ప్రతి చెట్టూ, పొద అతని ఆలోచనా విధానాన్ని తీర్చిదిద్దాయి. అమృతం లాంటి పాలిచ్చే ఆవు తల్లుల స్నేహం, గుణవంతుడైన కొడుకు అన్ని బాధ్యతలూ నిర్వర్తిస్తూ తల్లిదండ్రుల్ని సేవిస్తూ కులాన్ని ఉద్ధరించినట్టు పళ్ళూ పూలూ ఇవ్వటమేగాక తమను పెంచినవారికి చల్లని నీడనిచ్చే చెట్ల ఔన్నత్యం, పక్షుల సంగీతం, సెలయేరుల పరవళ్లూ సత్యకాముడిలో సమదృష్టిని కలిగించాయి. సర్వప్రాణుల పట్ల సమభావం ఏర్పరిచాయి. దానితో ద్వంద్వాలూ, మమకారాలూ గంగలో కలిసిపోయాయి. మనస్సు పరమాత్మ మీద నిలిచింది. సత్య సాక్షాత్కారం జరిగింది. పశువుల మందలోని ముసలి ఆబోతు ఒకటి సత్యకాముడి దగ్గరకు వచ్చి 'నాయనా! మా మంద వెయ్యికి పెరిగింది. మమ్మల్ని ఇక నువ్వు మీ గురువుగారి దగ్గరకు తోలుకుపోవచ్చు' అంది. సత్యకాముడు నవ్వి ఊరుకున్నాడు. ఆబోతే మళ్లీ అంది 'సత్యకామా! నువ్వు ఆశ్రమానికి వెంటనే వెళ్ళాల్సిన అవసరం వుంది. నీకు అగ్నిదేవుడు బ్రహ్మతత్త్వం గురించి ఉపదేశిస్తాడు. నువ్వు త్వరలోనే సర్వజ్ఞుడవవుతావు'

సత్యకాముడు పశువుల మందను వెంట పెట్టుకుని గౌతమ మహర్షి ఆశ్రమానికి తిరిగి ప్రయాణం కట్టాడు.

సాయంకాలం అయింది.

వెలుతురు సన్నగిల్లి సన్నటి చీకట్లు అలుముకున్నాయి.

వెలుతురూ చీకటీ కలగలిసి కలనేత చీరలా వుంది. ఆ సమయంలో సాయం సంధ్య కోసం సత్యకాముడు చితుకులు పేర్చి నిప్పు చేశాడు. ఎర్రటి మంటలు లేచాయి.

ఆ సమయంలో ఒక జ్వాల మనుష్యభాషలో 'సత్యకామా! ఈ విశ్వంలోని నాలుగు దిక్కులూ బ్రహ్మతత్వంలో ఒక భాగం అని గ్రహించు. భూమ్యాకాశాలు, సర్వ సముద్రాలు అన్నీ బ్రహ్మపదార్థంలో అంతర్భాగాలే అని తెలుసుకో. ఇంకా కొంత ముందుకు వెళ్ళాక ఒక హంస నీకు మరో సందేశం వినిపిస్తుంది. దానితో బ్రహ్మతత్వ విజ్ఞానమేమిటో నీకే బోధపడుతుంది' అని చెప్పింది.

సత్యకాముడు ఆ రాత్రికి అక్కడే పడుకుని మరునాడు ఉదయం మళ్ళీ ప్రయాణం ప్రారంభించాడు. సాయంత్రం అయ్యాక యథాప్రకారం అగ్నిని ఏర్పాటు చేసుకుని ప్రార్థన చేయడం మొదలుపెట్టాడు. ఇంతలో ఎక్కడ నుంచో ఒక హంస ఎగిరి వచ్చి సత్యకాముడి ఎదురుగా వాలి 'నాయనా! జ్వలిస్తూ ఇప్పుడు నీ ముందున్న ఈ అగ్ని కూడా బ్రహ్మతత్వంలో ఒక భాగమే. అలాగే సూర్యుడు చంద్రుడు కూడా ఆ తత్త్వంలో అంతర్భాగాలే. ఇంకాస్త ముందుకు వెళ్లు. బ్రహ్మతత్త్వంలోని చివరి పాదం గురించి తెలుసుకుందువు గాని' అంది. సత్యకాముడు అగ్ని దేవతా ప్రార్థన

ముగించి ఆ రాత్రికి ఆ చెట్టు కిందే విశ్రమించాడు. మరునాడు ఉదయం కాలకృత్యాలు ముగించుకుని ప్రభాత పూజ చేసుకుని మళ్లీ మామూలుగా నడక ప్రారంభించాడు. సాయంత్రం అగ్నిని జ్వలింపజేసి ప్రార్థన చేసుకునే సమయంలో ఒక నీటిపక్షి వచ్చి ఎదురుగా వాలింది. 'వత్సా! ప్రాణం బ్రహ్మం. చూపు బ్రహ్మం. శ్రవణం బ్రహ్మం. మనస్సు బ్రహ్మం. ఇవన్నీ బ్రహ్మంలో అంతర్భాగాలై బ్రహ్మతత్త్వపు ఒక భాగంగా రూపొందాయని తెలుసుకో' అని అది తన సందేశం వినిపించింది.

సత్యకాముడు ఆ విధంగా బ్రహ్మజ్ఞానం పొంది చివరికి గౌతముడి ఆశ్రమం చేరుకున్నాడు.

గౌతముడు సత్యకాముణ్ణి చూస్తూనే 'నాయనా! బ్రహ్మజ్ఞానం పొందినవాడిలా నీ ముఖం ప్రకాశిస్తోంది. నీ కళ్లు వెలుగుతున్నాయి. నిజం చెప్పు? నీకు బ్రహ్మతత్త్వాన్ని ఎవరు ఉపదేశించారు?' అని అడిగాడు.

సత్యకాముడు గురువుగారి పాదాలకు ప్రణమిల్లి 'స్వామీ! మానవేతరములైన జీవరాశుల వల్ల నేమ బ్రహ్మతత్త్వాన్ని గ్రహించాను. మీరు కూడా మీ ఉపదేశాన్ని అందించి నన్ను పూర్ణమానవుణ్ణి చెయ్యండి' అని వేడుకున్నాడు.

గౌతముడు సంతోషించి తన వద్ద వున్న సత్య విజ్ఞానాన్ని సత్యకాముడికి బోధించాడు.

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు నుండి)

■ ■ ■

యజ్ఞం

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తునుండి)

కురు దేశంలో ఇభ్య అనే చిన్న ఊరు వుండేది. ఆ ఊళ్ళో ఉషస్తి అనే ఋషి వుండేవాడు. అతని భార్య పేరు ఆటకి. ఉషస్తి చక్కగా వేదాలన్నీ చదువుకున్నాడు. సదాచారసంపన్నుడని పేరుపొందాడు.

ఒకసారి కురుదేశంలో తీవ్రమైన కరువు వచ్చింది. వర్షాలే లేక పంటపొలాలన్నీ ఎండిపోయాయి. తుప్పలూ బీళ్ళూ లేచాయి. త్రాగేందుకు గుక్కెడు నీళ్ళు కూడా లేకుండా పోయాయి.

ప్రజలు తిండిగింజలు లేక మలమల మాడిపోయారు. ఉషస్తి, అతని భార్య కూడా చాలారోజులు నిరాహారంగా గడిపారు. చివరకు క్షుద్బాధకు తట్టుకోలేక ఒక మావటి వాని దగ్గరకువెళ్ళి తినడానికి ఏమన్నా పెట్టమని బ్రతిమాలారు. మావటివాడు ఖేదపడుతూ 'మహర్షీ! మీరు తినదగిన ఆహారమేదీ నాదగ్గర లేదు. నాదగ్గర వున్నవల్లా అలచందలే. అవీ ఉదక బెట్టాను. ఎంగిలి కూడా చేశాను' అని చెప్పాడు.

'ఫరవాలేదు. వాటిలోనే గుప్పెడు అలచంద లిచ్చి మాప్రాణాలు నిలబెట్టు' అని అర్థించారు. మావటివాడు చేసేదిలేక ఆ ఎంగిలి చేసిన అలచందలే కొన్ని వాళ్ళకు పెట్టాడు. వాళ్ళు దానిలో కొంత తిని మిగిలింది మరునాటికి దాచుకున్నారు.

మావటివాడు వాళ్ళకు త్రాగేందుకు కొద్దిగా నీళ్ళు కూడా ఇవ్వబోయాడు. ఉషస్తి నీళ్ళను వద్దన్నాడు. ' నాయనా! ఇప్పటికే నువ్వు మాకు చాలా సహాయం చేశావు. నువ్వు పెట్టిన అలచందలతో మాప్రాణాలు నిలిచాయి. ప్రాణాలు కాపాడుకునేందుకు ఎటువంటి ఆహారం తిన్నా ఫరవాలేదని పెద్దలు చెబుతారు. ఒకసారి శరీరం నిలిచాక ఇతరత్రావాటికి మళ్ళీ ఆశపడకూడదు. కనుక నువ్విచ్చే నీళ్ళు మాకు అక్కరలేదు' అని చెప్పి ఉషస్తి దంపతులు వెళ్ళిపోయారు.

మరునాడు, దాచుకున్న అలచందల్లో కాస్త తను తిని కొంత భర్తకు పెట్టింది ఆటకి. ఉషస్తి అవి తిని రాజుగారి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. కరువు కాటకాలనుంచి రాజ్యాన్ని రక్షించమని భగవంతుణ్ణి వేడుకుంటూ ఆయన పెద్ద యజ్ఞం తలపెట్టాడని ఉషస్తికి తెలిసింది. అక్కడకు వెళ్తే రాజుగారు కొద్దో గొప్పో దక్షిణ ఇస్తారు కదా దాంతో ఆహార దినుసులు కొనుక్కోవచ్చనుకున్నాడు ఉషస్తి.

సరాసరి యజ్ఞం జరిగే చోటుకు వెళ్ళాడు. ఋత్విక్కుల నుద్దేశించి 'మంత్రపురస్సరంగా కల్పోక్త ప్రకారం అగ్నిలో హవిస్సు వేస్తూ అగ్నిని ప్రార్థిస్తూ చేసే ఈ యజ్ఞానికి అధిష్ఠాన దేవత ఎవరో మీకు తెలుసా?' అని అడిగాడు.

వాళ్ళు తెలీదని తలలు అడ్డంగా వూపారు. యజ్ఞానికి యజమాని అయిన రాజుగారు కలవరపడ్డారు. సమాజ శ్రేయాన్ని ఉద్దేశించి చేసే ఈ యజ్ఞానికి ఇలాంటి ఋత్విక్కులు దొరికారేమిటా - అని మనస్సులో చింతించాడు.

'మహర్షీ ! మీ పేరేమిటి? ఎక్కడ నుండి వచ్చారు?' అని అడిగాడు.

'నన్ను ఉషస్తి చాక్రాయణ అని అంటారు. నేను మీ రాజ్యంలోనే ఇభ్య అనే కుగ్రామంలో వుంటాను' అని సమాధానమిచ్చాడు ఉషస్తి.

'మహాత్మా! నేను ధన్యుణ్ణి. ఇంతకాలం మీకోసమే వెతికాను.మీరే ఈ యజ్ఞాన్ని నడిపించాలని,గురుస్థానం వహించాలని అభిలషించాను. కాని మీరు ఎంతకూ కనిపించకపోయేసరికి ఏదో విధంగా యజ్ఞం ప్రారంభించవలసివచ్చింది. ఇప్పుడు నా అదృష్టం కొద్దీ మీరే స్వయంగా వచ్చారు. ఈ యాగానికి మీరే ఆధ్వర్యం వహించండి' అని ప్రార్థించాడు. ఉషస్తి సరేనని యజ్ఞ నిర్వహణ భారం స్వీకరించాడు. ఆ తరువాత ఋత్విక్కులు ముగ్గురినీ సమవేశ పరిచాడు. మొదటి ఋత్విక్కుని పిలిచి 'నాయనా ! ఎవరు యజ్ఞ ప్రవర్తకులో వారిని ఋత్విక్కులంటారు. అయితే వారంతా వేద ప్రమాణంగా యజ్ఞాలాచరించే మహాత్ములై వుండాలి. యాంత్రికంగా, అర్థం తెలియకుండా యజ్ఞం చేస్తే అది మహా పాపం. నువ్వు చేస్తున్న ఈ యజ్ఞానికి అధిష్ఠానదైవం ప్రాణం. మనుష్యుల్లోనూ, పశుపక్ష్యాది జీవరాశులన్నిట్లోనూ ప్రాణం వుంది. దేవతలు కూడా ప్రాణం వల్లే జీవిస్తున్నారు. సమస్త భూతములకు ప్రాణమే ఆయువు. అది తెలుసుకోకుండా యజ్ఞం చేయకూడదు' అని బోధ చేశాడు.

తరువాత రెండో ఋత్విక్కు వైపు తిరిగి 'నీవు చేస్తున్న ఈ యజ్ఞకలాపానికి సూర్యుడు అధిష్ఠానదైవం. అన్ని జీవరాశులకు అతనే ఆధారం కనుక అతను సదా సర్వత్రా సర్వులకూ పూజనీయుడు. ఇది తెలుసు కోకుండా యజ్ఞంచేస్తే హాని కలుగుతుంది' అని వివరించాడు.

మూడవ ఋత్విక్కును పిలిచి ' నీ యాగానికి అన్నం అధిష్ఠాన దైవం. అన్నం వల్లనే సర్వ భూతాలూ పుడుతున్నాయి. అలా పుట్టిన జీవాలన్నీ అన్నం వల్లనే వృద్ధి పొందుతున్నాయి. అన్నం జీవరాశులన్నిటికీ

భోజ్య పదార్థ మవుతోంది. అన్నం లేకపోతే ప్రాణం నిలవదు' అనిచెప్పాడు. మహారాజు ఉషస్తి చెప్పిన విషయాలన్నీ విని సమన్వయం చేసుకోవడం మొదలు పెట్టాడు.

ప్రాణం జీవనాధారం. అన్నం లేకుండా ఎవరూ జీవించలేరు. అన్నం ఆహార పదార్థాల నుంచి వస్తుంది. ఆహారోత్పత్తి సూర్యరశ్మి మీద ఆధారపడి వుంటుంది. ఈ లోకంలో సూర్యునికి సమానమైనది అగ్ని 'అగ్నిని ఉపాసించండి' అనేది వేదం యొక్క ప్రథమోపదేశం. ప్రధానోపదేశం కూడా.

సద్బుద్ధి, సచ్ఛీలం ఏర్పడేందుకు ప్రతివారు అగ్న్యారాధన చేయాలి. ఈ అగ్నిని యజ్ఞ సమయంలో తృప్తి పరచాలి. మానవులు సుఖశాంతులతో వర్ధిల్లేందుకు, ఉత్తమ పురుషార్థ సాధకులయ్యేందుకు పవిత్రమైన ఆహారం కావాలి కాబట్టి సూర్యునితో సమానుడైన అగ్నిని యజ్ఞసమయంలో తప్పక అర్చించాలి. అప్పుడు అన్నమే కాదు మనం కోరుకున్నవన్నీ లభిస్తాయి.

ఉషస్తి యజ్ఞానికి చక్కని నిర్వచనం చెప్పి వ్యాఖ్యానం చేసినందుకు మహారాజు ఆయనను ఘనంగా సత్కరించి ధన ధాన్య వస్తు వాహనాలిచ్చి సాగనంపాడు.

అశ్వనీదేవతలు

త్వష్ట ప్రజాపతి కూతురు సంజ్ఞ. ఆమె సూర్యుడిని పెండ్లి చేసుకుంది. వారికి యముడు, వైవస్వతమనువు, యమున అనే పిల్లలు కలిగారు. సంజ్ఞ సూర్యుని వేడి భరించలేక తనలాగే వుండే ఛాయను సృష్టించి తనకుమారుగా సూర్యుని సేవించమని చెప్పి ఉత్తర కురు భూములకు వెళ్ళిపోయింది. అక్కడ ఆడగుర్రం రూపంలో వుంటూ తపస్సు చేసుకుంటోంది. సూర్యుడు మాత్రం ఛాయను సంజ్ఞే అనుకుంటున్నాడు. ఛాయ వల్ల అతనికి శనైశ్చరుడు, సూర్యసావర్ణి, తపతి అనే ముగ్గురు బిడ్డలు పుట్టారు. ఒకసారి ఏదో విషయం మీద ఛాయకు కోపం వచ్చి యముణ్ణి క్రూరంగా శపించేసరికి సూర్యుడికి ఆమె సంజ్ఞ కాదనే అనుమానం కలిగింది. సూర్యుడు నిలదీసేసరికి ఆమె నిజం చెప్పింది. సూర్యుడు దివ్యదృష్టితో సంజ్ఞ ఎక్కడ వున్నదీ తెలుసుకుని తానూ అశ్వరూపం ధరించి ఆమెను చేరాడు. ఆమె అతను సూర్యుడని గ్రహించి అతనిని దగ్గరకు చేరదీసింది. సూర్యుడు సంజ్ఞా ఇద్దరూ గుర్రం రూపంలో వుండగా వారికి ఇద్దరు కవల పిల్లలు మరో కుమారుడు కలిగారు.

ఆ కవలలే అశ్వనీ కుమారులు. వారిలో మొదటి వాని పేరు నాసత్యుడు .రెండోవాని పేరు దస్రుడు. వీరిద్దరూ గొప్ప వైద్యులుగా పేరు పొందారు. దేవతలలో మంచి పలుకుబడిని సంపాదించారు. దానితో వారికి గర్వం కలిగింది. కన్నుమిన్నూగానక ఒకసారి దేవేంద్రుణ్ణే అవమానించారు. అతనేం సామాన్యుడా? ఇంద్రుడు అంటే ఐశ్వర్యం కలవాడని అర్థం. నూరు అశ్వమేధాలు చేశాడు. అమరావతీ పట్టణాన్ని రాజధానిగా చేసుకుని సురలోకాన్ని పాలించిన దేవరాజతను. అశ్వనీ కుమారులకు బుద్ధి చెప్పాలనుకుని యజ్ఞాలలో హవిర్భాగాలను స్వీకరించడానికి వీలులేకుండా వారిని అనర్హులుగా చేశాడు.

యజ్ఞ హవిర్భాగాలను పోగొట్టుకున్న అశ్వనీ కుమారులు త
గురువైన దధ్యఢ మహర్షి దగ్గరకు వెళ్ళి జరిగినదంతా చెప్పారు. దధ్య
మహర్షి బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నుడు. సాత్వికుడు. రాగద్వేషాలూ కామక్రోధ
దోషాలూ లేనివాడు. శిష్యులు చెప్పినదంతా విని 'నాయనలారా! ఇంద్రు
దేవరాజు. అయనతో వైరం మంచిది కాదు. అయినా, మీ రిం
చిన్నవాళ్ళు. మీకు సముపార్జన దృష్టేకాని సమదృష్టి ఇంకా అలవడలేద
భోగభాగ్యాలతో తులతూగాలనీ, జీవిత సౌఖ్యాలు అనుభవించాల
ఉవ్విళ్ళూరుతున్నారు మీరు. ముందవన్నీ అనుభవించండి. హవిర్భాగా
కెందుకు తాపత్రయం?' అన్నాడు.

అశ్వనీకుమారులు చేతులు జోడించి "గురువర్యా! మా
యజ్ఞంలో హవిర్భాగాలు లభించినా లభించక పోయినా ఫరవాలేదు. కా
ఇంద్రునిపై మేము ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలి. ఇంద్రుడి అహంకారాన్ని
అణిచి వెయ్యాలి. సురలోకంలో మాస్థానమేమిటో మేము
నిరూపించుకోవాలి. ఇందుకు మార్గ మేమిటో చెప్పండి' అని ప్రార్థించారు
దధ్యఢ మహర్షి శిష్యులను దగ్గరకు తీసుకుని 'వత్సలారా! క్రోధం
మంచిదికాదు. ముందు కోపాన్ని నిగ్రహించుకోండి. శాంతంగా ఆలోచించడ

నేర్చుకోండి. అజ్ఞానాన్ని వదిలి పెట్టండి. మనస్సును నిర్మలంగానూ నిశ్చలంగానూ వుంచుకోండి. ఈ సాత్విక సాధనకు మీకు పన్నెండేళ్ళు గడువిస్తున్నాను. ఈలోగా మీరు నేను చెప్పిన లక్షణాలన్నీ అలవరుచుకుంటే మీకు బ్రహ్మవిద్యా విశేషాలను చెబుతాను. బ్రహ్మవిద్యా విశేషాలను పూర్ణంగా తెలుసుకుంటే గాని ఎవరికీ యజ్ఞంలో భాగం లభించదు. వెళ్లిరండి' అన్నాడు.

చిన్నవాడైన దస్రుడికి గురువు గారు చెప్పిన మాటలు ఏ మాత్రం రుచించలేదు. యజ్ఞ హవిర్భాగాలు పొందేందుకు కావల్సిన సాత్త్విక జీవిత సాధన కోసం పన్నెండేళ్ళు గడపటం, ఇంద్రుని మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోకుండా చేతులు ముడుచుకు కూర్చోవడం - అంతా చేతగాని తనంగా అనిపించింది. 'గురుదేవా! ఇంద్రుణ్ణి యాచించకుండా యజ్ఞంలో హవిర్భాగాలు సంపాదించుకునే మరో సులభ మార్గమేదైనా వుంటే సెలవివ్వండి. మహేంద్రుడు మాకు చేసిన అవమానానికి నేరుగా మేము పోరుకు సిద్ధపడకపోయినా అతనితో నిమిత్త లేకుండా యజ్ఞ భాగం పొందగలిగితే అతని మీద ప్రతీకారం తీర్చుకున్నట్టే' అన్నాడు.

దధ్యఢ మహర్షి సరేనని మరొక ఉపాయం చెప్పాడు. 'నాయనలారా! చ్యవనుడనే గొప్ప ఋషి వున్నాడు. ఆయన భృగు మహర్షి కుమారుడు , మహర్షి బ్రహ్మపౌత్రుడు. చ్యవనుడి తల్లి పేరు పులోమ. ఆమె మహాపతివ్రత, సుందరి. ఆమెకు పెండ్లికాకపూర్వం నుంచీ పులోముడనే రాక్షసుడు ఆమెను కోరుకుంటున్నాడు. ఒకసారి భృగు మహర్షి లేని సమయంలో ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. అప్పుడు అగ్ని ఆమెకు రక్షకుడుగా వున్నాడు. పులోముడు వచ్చి 'భృగు పులోమల వివాహం శాస్త్రోక్తంగా జరిగిందా?' అని అడిగాడు. అగ్ని లేదన్నాడు. అపుడా రాక్షసుడు పంది రూపంలో వచ్చి పులోమను ఎత్తుకుపోయాడు. అప్పుడామె నిండు చూలాలు. దారిలో ప్రసవమైంది. బిడ్డ జారి నేలపై పడ్డాడు. కనుక అతను

చ్యవనుడైనాడు. ఆ పసివాడి తేజస్సుకు రాక్షసుడు భస్మమయ్యాడు. పులోమ ఏడుస్తూ బిడ్డతో ఇంటికి వచ్చింది. భృగువు జరిగిన సంగతి తెలుసుకుని అగ్నిని సర్వభక్షకుడవు కమ్మని శపించాడు.

చిన్నతనంలోనే చ్యవనుడు తపస్సు ప్రారంభించాడు. కదలకుండా తపస్సు చేయడం వల్ల అతని చుట్టూ పుట్టలు లేచాయి. మొక్కలు మొల్చాయి. ఒకనాడు శర్యాతి అనే మహారాజు తన భార్యలతో పరివారంతో అడవికి వచ్చాడు అతని కూతురు సుకన్య చెలికత్తెలతో తిరుగుతూ పుట్ట వద్దకు వచ్చి కలుగుల లోనుంచి చుక్కల్లాంటివి రెండు మిలమిలలాడుతూ కనిపిస్తే అవి ఏమిటో అని పుడకతో పొడిచింది. నెత్తురు వచ్చింది. భయపడి వెనక్కి వెళ్ళి పోయింది. చ్యవనుడి కళ్ళవి. చూపు పోయింది. అయినా తపస్సు చేస్తునేవున్నాడు. సుకన్య తండ్రికి జరిగినదంతా చెప్పింది. శర్యాతి మహారాజు పుట్ట తొలగించి చూశాడు. లోపల తపస్సు చేసుకుంటున్న మునిని చూసి తప్పు క్షమించ మని వేడుకున్నాడు. చ్యవనుడు తనకు సుకన్య నిచ్చి వివాహం చెయ్యమన్నాడు. గ్రుడ్డి వాడైన ముసలి మునికి కూతురు నివ్వటానికి రాజు సందేహిస్తుంటే సుకన్య తాను చ్యవనుడిని పెండ్లి చేసుకుంటానంది. ఇద్దరకీ పెండ్లి అయింది. ఇప్పుడు ఆ ముని దంపతులు అడవుల్లో వున్నారు. మీరు గనుక ఆయన కళ్ళకు చికిత్స చేసి చూపు తెప్పిస్తే ప్రత్యుపకారంగా ఆయన మీకు యజ్ఞంలో హవిర్భాగాలు సంపాదించుకునే అర్హత కల్పిస్తాడు. ఆ మహర్షి అంతటి తపశ్శక్తి సంపన్నుడు' అని సలహా ఇచ్చాడు.

దస్రుడికి ఈ ఉపాయ మేదో తేలిగ్గా అనిపించింది. 'అన్నయ్యా! ఇంక ఆలస్యం చెయ్యవద్దు. మనం వెళ్ళి చ్యవనుడికి వెంటనే చికిత్స ప్రారంభిద్దాం. మనం ఎంత త్వరగా ఆయన మెప్పు పొందితే మన పని అంత త్వరగా సఫలీకృత మవుతుంది' అన్నాడు. నాసత్యునికి తమ్ముని ఆత్రుత అర్థమయింది. గురువుగారి అనుజ్ఞ తీసుకుని ఇద్దరూ బదరికా వనంలో గంగోత్రి సమీపానగల చ్యవన మహర్షి ఆశ్రమానికి బయలు

దేరారు. ఆశ్రమ సమీపాన నది నుంచి నీరు తెస్తున్న సుకన్య వారికి కనిపించింది. ఆమె అందానికి అశ్వనీ కుమారులు ఆశ్చర్యపోయారు. తమలో ఒకర్ని పెండ్లి చేసుకొమ్మని ప్రాధేయ పడ్డారు. ఆమె తను మహర్షి చ్యవనుడి భార్యనని చెప్పి పరమకోపిష్టి అయిన తన పెనిమిటి శాపానికి గురికావద్దని వారిని హెచ్చరించింది.

'సుందరీ! నీకు తెలుసో లేదో మేము దేవ వైద్యులం. మమ్మల్ని అశ్వనీ దేవతలంటారు. మేము నీ భర్తకు కంటి చూపు తెప్పిస్తాం. కాయకల్ప చికిత్స చేసి తిరిగి యువకునిగా చేస్తాం. అయితే ఒక షరతు. అతను ఆరోగ్యవంతునిగా, యువకునిగా మారాక మేము ముగ్గురమూ తేడా తెలియకుండా ఒకే విధంగా వుంటాం. అప్పుడు మాలో ఒకరిని నువ్వు భర్తగా ఎంచుకోవాలి' అన్నారు అశ్వనీ కుమారులు.

తన భర్తను యువకునిగా శక్తిసంపన్నుడిగా చూడాలని సుకన్యకు మనసులో కోరికగా వున్నా అశ్వనీ కుమారులు పెట్టిన చివరి షరతు మాత్రం ఆమెను భయ పెట్టింది. కళ్ళనీళ్ళపర్యంతమైంది. పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్ళి భర్తకు జరిగినదంతా చెప్పింది. చ్యవనుడు భార్యను అనునయించి అశ్వనీ దేవతల షరతుకు అంగీకరించమన్నాడు.

ఆ తరువాత సుకన్య చ్యవనుడిని తీసుకుని దేవ వైద్యుల దగ్గరకు వెళ్ళింది. చ్యవనుడూ అశ్వనీ కుమారులూ నదిలో మునిగి ఒకే రూపం గల యువకులుగా తేలారు. ముగ్గురూ అందంగా ఠీవిగా వున్నారు. సుకన్య తన భర్తను గుర్తించ లేకపోయింది. చేతులు జోడించి దేవిని ప్రార్థించింది. దేవి కరుణించి ఆమెకు చ్యవనుడిని గుర్తించే శక్తి నిచ్చింది.

తన కళ్ళను బాగు చేయడమే కాకుండా తనను యువకునిగా కూడా చేసినందుకు చ్యవనుడు అమితానంద పడి అశ్వనీ దేవతలను ఏమి వరం కావాలో కోరుకొమ్మన్నాడు. 'మహర్షీ! దేవరాజు మాపై ఆగ్రహించి యజ్ఞాలలో హవిర్భాగాలను స్వీకరించడానికి అనర్హులుగా చేశాడు. అందుకని మాకు యజ్ఞాలలో సోమ భాగం కల్పించండి. మా గౌరవాన్ని కాపాడండి' అని అశ్వనీ దేవతలు వేడుకొన్నారు.

చ్యవనుడు సరేనని అప్పటికప్పుడు బ్రహ్మాండమైన ఒక యాగం తలపెట్టి దేవేంద్రుడితో పాటు సురలోక వాసులందర్నీ ఆయజ్ఞానికి ఆహ్వానించాడు. దేవ వైద్యులనూ పిలిచాడు. ఇంద్రుడు సహించలేక పోయాడది. చ్యవనుడిని సంహరించాలని వజ్రాయుధ మెత్తాడు. చ్యవనుడు మండి పడి పెద్దగా హుంకరించాడు. దానితో ఇంద్రుడు ఎక్కడున్న మనిషి అక్కడే బొమ్మలా బిగిసి పోయాడు. ఎత్తిన చేయి ఎత్తినట్టే వుంది. చ్యవనుడు యజ్ఞ గుండం నుంచి మదుడనే రాక్షసుడని సృష్టించాడు. వాడిని చూస్తూనే దేవతలు భయపడి పారిపోయారు. ఇంద్రుడు మాత్రం కదల్లేకపోయాడు. తరుణోపాయం కోసం బృహస్పతిని ప్రార్థించాడు. చ్యవనుడు సామాన్య రుషి కాదని చెప్పి అతనికి లొంగిపొమ్మని బృహస్పతి ఇంద్రుడికి సలహా ఇచ్చాడు. ఇంద్రుడు చ్యవనుడిని ప్రార్థించేసరికి మహర్షి ప్రసన్నుడై రాక్షసుడిని ఉపసంహరించాడు. ఇంద్రుడిలో చలనం కలిగించాడు. అలా అశ్వనీ దేవతలకు మళ్ళీ యజ్ఞ భాగాధికారం లభించింది. దేవలోకంలో వారి మర్యాద స్థిరపడిపోయింది.

యజ్ఞహవిర్భాగాలు లభించిన తరువాత అశ్వనీ కుమారులు గురువు గారైన దధ్యడ మహర్షి దగ్గరకు వెళ్ళి తమకు బ్రహ్మ జ్ఞానోపదేశం కావింపమని అర్థించారు. మహర్షి అశ్వనీ కుమారుల్లో వచ్చిన మానసిక పరివర్తనను, కోరికల వేపు లాగని వారి మనస్సులను, వారి సమదృష్టిని గుర్తించాడు. బ్రహ్మోపదేశానికి వాళ్ళిప్పుడు పూర్ణంగా అర్హులయ్యారని కూడా తెలుసుకున్నాడు. కాని ఎలా? అశ్వనీకుమారులకు బ్రహ్మవిద్యోపదేశం చేస్తే వజ్రాయుధంతో తన శిరస్సును ఖండిస్తానని ఇంద్రుడు ప్రతిజ్ఞ చేశాడే

సందిగ్ధావస్థలో పడ్డాడు దధ్యడ మహర్షి. అశ్వనీ కుమారులు చ్యవన మహర్షి ఆశ్రమానికి వెళ్ళిన తరువాత ఇంద్రుడు వచ్చి చేసిన హెచ్చరికలను, ప్రతిజ్ఞలను పూస గ్రుచ్చినట్లు మహర్షి వారికి చెప్పాడు.

అశ్వనీకుమారులు జరిగినదంతా తెలుసుకుని బాధ పడ్డారు. 'గురుదేవా! ఇంద్రుడి మాటలకు మనం భయపడాల్సిన అవసరం లేదు. అతని ప్రయత్నాలు సఫలం కాకుండా మేము చేయగలం. మీరు నిర్విచారంగా వుండండి' అన్నాడు దస్రుడు.

నాసత్యుడు ఆసక్తితో తమ్ముడి వైపు చూశాడు.

అప్పుడు దస్రుడు 'అన్నయ్యా! శరీరం నుంచి ఖండించిన అంగాలను అతికించి జీవింపచేసే విద్య మనకు వచ్చు కదా. గురువుగారు మనకు బ్రహ్మ విద్యోపదేశం చేయడంవల్ల ఇంద్రుడి వజ్రాయుధానికి బలై నిజంగానే మరణిస్తే ఆయనను బ్రతికించుకునే ఉపాయం మనవద్ద వుంది' అన్నాడు.

'నాయనా! అదెలా సాధ్యం?' అని దధ్యడ మహర్షి అడిగాడు

'మహర్షీ! మేమొక గుర్రాన్ని తెస్తాం. ముందు దాని శిరస్సు ఖండిస్తాం. తర్వాత మీ శిరస్సు ఖండించి గుర్రపు మొండానికి అతుకుతా మీకు గుర్రపు శిరస్సును అమరుస్తాం. మీరు ఆ గుర్రం ముఖంతోనే మా బ్రహ్మోపదేశం చేయండి. ఇంద్రుడే గనుక వస్తే మీ గుర్రపు శిరస్సునే త వజ్రాయుధంతో ఖండిస్తాడు. అప్పుడు గుర్రానికి అమర్చిన మీ శిరస్సు తీ మీకు అతికిస్తాం. గుర్రం తల గుర్రానికి పెట్టేస్తాం' అని దస్రుడు చెప్పా

గురువు గారు ఈ ఉపాయానికి వప్పుకున్నారు.

అశ్వనీదేవతలు మహర్షితో చర్చించిన పథకం ప్రకారం చేశా దధ్యుడు అశ్వముఖంతో అశ్వనీ కుమారులకు బ్రహ్మోపదేశం చేశా వారు బ్రహ్మజ్ఞానులయ్యారు. సంతుష్టులయ్యారు. అశ్వనీదేవతల దధ్యుడు బ్రహ్మజ్ఞాన బోధ గావించాడని తెలుసుకుని ఇంద్రుడు ఆగ్రహం పరుగెత్తుకుని వచ్చి దధ్యడ మహర్షి మొండెంపై వున్న గుర్రపు తల వజ్రాయుధంతో నరికేశాడు. తరువాత అశ్వనీ కుమారులు సంజీవ విద్యా నైపుణ్యంతో గుర్రానికి గుర్రం తల, గురువుగారికి గురువుగారి త పెట్టి జీవింప చేశారు. ఇంద్రుడది చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు. దధ్య మహర్షి అశ్వనీ కుమారులను ప్రేమగా దగ్గరకు తీసుకుని గుండెలకు హత్తుకున్నాడు.

(తైత్తరీయ బృహదారణ్యకాలు, ఋగ్వేద ప్రథమ మండలం, దేవీ భాగవతాల నుండి)

■ ■ ■

నచికేతుడు

పూర్వం వాజశ్రవసుడు అనే మహర్షి వుండేవాడు. అతని భార్య విశ్వావరదేవి. చాలా రోజుల వరకు వాళ్ళకు పిల్లలు కలగలేదు. కుటుంబ కీర్తి ప్రతిష్ఠలు నిలబెట్టే ఒక్క కొడుకు నిచ్చినా చాలునని విశ్వావరదేవి దేవుళ్ళకు మ్రొక్కుతుండేది.

ఒకసారి వాజశ్రవసుడు బిడ్డలమీద కాంక్షతో పెద్ద యజ్ఞం చేశాడు. దేవతలు మెచ్చి వాళ్ళకు మహాగుణశాలి అయిన కొడుకు కలిగేలా వరమిచ్చారు. ముని దంపతుల ఆనందానికి అవధులు లేవు. ఒక శుభ ముహూర్తాన విశ్వావరదేవి పండంటి మగబిడ్డను కన్నది. బంగారు ఛాయలో మెరిసిపోయే ఆ పిల్లవాడికి నచికేతుడు అని పేరు పెట్టారు.

నచికేతుడు పెరిగి పెద్దవాడవుతున్నాడు. ప్రతిరోజూ తండ్రివల్లించే వేదమంత్రాలు, తల్లి చదివే శ్లోకాలు వింటూ శ్రద్ధగా ఆకళింపు చేసుకునేవాడు. అతని జ్ఞాపక శక్తి మహా అద్భుతం.

ఒక్కసారి వింటే చాలు ఏ విషయమైనా అతనికి తేలికగా పట్టుబడేది. కన్నతల్లి అతనికి ఆదర్శం. శుచిగా, శుభ్రంగా వుండడం, దేవతలనూ, ఋషులనూ పూజించడం, అతిథులను ఆదరించడం, ఇంపుగా మాట్లాడడం, అణకువతో వుండడం, ఓరిమితో మెలగడం అన్నీ తల్లిదగ్గర నుంచి నేర్చుకున్నాడు.

వాజశ్రవసుడు మహావిద్వాంసుడేకాని ఆయన దగ్గర చిన్న లోపం వుంది. ఆయనకు కోపం ఎక్కువ. కోపంలో ఎంతటివారైనా యుక్తాయుక్త విచక్షణాజ్ఞానాన్ని కోల్పోతారు. కోపం నుంచి పుట్టే ఆవేశం అగ్నికంటే చెడ్డది.

అన్నిటినీ దహిస్తుందది. వాజశ్రవసుడికి కోపం వస్తే ఎవరూ ఆయనముందు నిలబడలేకపోయేవారు. నచికేతుడు తల్లిదగ్గరకు వెళ్ళినంత చనువుగా తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళేవాడు కాదు. యజ్ఞశాలకు దూరంగా నిలబడే తండ్రి చేసే యాగాలూ, వల్లించే యజ్ఞమంత్రాలు వినేవాడు.

'ఇంత విద్వత్ప్రభువుకి, బ్రహ్మజ్ఞానఘనుడికిఈ కసాయి కోపం ఎక్కడ నుంచి వచ్చింది?' నచికేతుడు చాలాసార్లు తర్కించుకున్నాడు.

వాజశ్రవసుడు విశ్వజిత్ యాగం చెయ్యాలని సంకల్పించాడు. విశ్వజిద్యాగం చేసే వ్యక్తి తన సర్వస్వాన్నీ ఇతరులకు దానం చేయాలి. దానంవల్ల ఊర్ధ్వగతి లభిస్తుంది. ఈ యాగం వల్ల ఇహలోకంలో కీర్తి, పరలోకంలో ఆనందం కలుగుతాయి. యజ్ఞం చెయ్యడమంటే చాలా చాలా మంచి పనిచేసినట్టు లెక్క. ఎందుకంటే యజ్ఞంవల్ల ఎందరో ప్రజలకు భుక్తి లభిస్తుంది. అంతే కాదు యజ్ఞములు లోకోపకారకములు. యజ్ఞ సమయంలో హోమగుండంలో వినియోగించే సమిధలవల్ల, ద్రవ్యాల వల్ల, నెయ్యి వల్ల, వ్యాపించే దట్టమైన పొగ వాతావరణ కాలుష్యాన్ని అరికడుతుంది. ఉద్యానవనాలు ఫలపుష్ప పత్రాలతో కళకళలాడుతాయి. హోమ భస్మం వ్యాధులను నిర్మూలించే మహా ఔషధం అనికూడా చెబుతారు.

యజ్ఞం వల్ల ఇన్ని ప్రయోజనాలు కలుగుతాయి గనుకే యజ్ఞాః కళ్యాణ హేతవః అంటారు. మరి తనతండ్రేమిటీ ఇలా చేస్తున్నాడు? నీరు త్రాగటానికి, మేత మేయడానికి, పాలివ్వటానికి శక్తిలేని నీరసమైన గోవులను ఋత్విక్కులకు యజ్ఞదక్షిణలుగా ఇస్తున్నాడు. దీని వల్ల ఫలమేముంటుంది?

ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా ఉత్తమక్రియలాచరిస్తూ ఇతరుల సౌఖ్యం కోసం ఆదరంతో దానం చేస్తే కలగవలసిన ఫలితాలు అనంతంగా

కలుగుతాయిగాని, సర్వం పొందాలనే కాంక్షతో వట్టిపోయిన ఆవులను దానం చేస్తే పరమాత్మ మెచ్చుతాడా? ఎంత అవివేకం? అని నచికేతుడు ఆందోళన చెందాడు.

తండ్రి చేస్తున్న పనులకు తీవ్రంగా కలవర పడ్డాడు.' ఇదంతా ఏమిటను కుంటున్నారో ఆయన ఇంతకంటే పాపంలేదు. ఇది ఒకరకంగా మోసం చెయ్యడమే. తన తండ్రి యాగం చేసి స్వర్గం పొందాలను కున్నారుకాని, ఇటువంటి పనులు చేయడం వలన తిన్నగా ఆయన నరకానికి వెడతారు' అనుకున్నాడు.

ఆ ఆలోచన రాగానే నచికేతుడు భయంతో వణికి పోయాడు. తండ్రి దగ్గరకువెళ్ళి సాధ్యమైనంత సౌమ్యంగా 'నాన్నగారూ! విశ్వజిద్యాగం చేసేవాళ్ళు తమకు చాలా ప్రీతికరమైనవి, విలువైనవి దానం చెయ్యాలి కదా! నేను మీకు చాలా ఇష్టమైన వాడిని. మరి నన్ను ఎవరికి దానం ఇస్తారు?' అని అడిగాడు.

తండ్రి సమాధానమివ్వలేదు. అయినా తండ్రి యోగక్షేమాలే ఇప్పుడు నచికేతుడికి ప్రధానం. తను ఎవరికైనా దానంగా వెళ్తే! ఒక్కక్షణం కూడా విడిచి వుండలేనివారిని, తమకెంతో ఇష్టమైన వారిని వాజశ్రవసుడు దాన మిచ్చాడనిదేవతలు మెచ్చి ఆయనకు స్వర్గవాసం కల్పిస్తారేమోనని ఆ పసివాడి ఆశ. అందుకని రెండు మూడు సార్లు అలాగే తండ్రిని ప్రశ్నించి నిర్బంధించాడు.

తండ్రికి కోపం వచ్చింది. కళ్ళెర్ర చేసి 'నిన్ను మృత్యు దేవుడైన యముడికి దానమిస్తాను' అని పెద్దగా అరిచాడు. యాగంలో పాల్గొనేందుకు వచ్చిన ఋషులు ఈ సంభాషణంతా విన్నారు. చదువుతున్న మంత్రాలు

మధ్యలోనే ఆపుచేసి, 'వాజశ్రవా! ఏమిటి దంతా ? యజ్ఞ నియమాలను గాలికి వదిలివేసి నీ యిష్టం వచ్చినట్టు మాట్లాడుతున్నావు. యజ్ఞం చేసేటప్పుడు శాంతంగా సహనంగా వుండాలని తెలీదా నీకు ? అస్తమానూ కోపతాపాలు మంచివి కావని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా వినవేం ?

మాటాడటం తెలిసినవాడే పండితుడు. ఎప్పుడు ఎంత కోపం చూపిస్తే చెల్లుబాటవుతుందో అంత కోపమే ప్రదర్శించేవాడు పండితుడు. అయినా, హోమ గుండంలో పుల్లా పుడకా వేసి మండించడం యజ్ఞం కాదు. నలుగురితో చేసే మాటామంతీ కూడా ఒక యజ్ఞమే అని తెలుసుకో. దీన్ని ప్రస్తావ యజ్ఞం అంటారు. నోటి మంచితనమే దీనికి కావల్సింది. కోపోద్రేకంలో ఒళ్లు తెలియకుండా నీ కొడుకుని మృత్యుదేవుడికి దానమిస్తానన్నావు. ఇప్పుడు నువ్వా మాటకు నిలబడాలి. లేకపోతే యజ్ఞం నిలిచి పోతుంది. మాట నిలుపుకోలేని వాళ్లు చేసే యజ్ఞానికి విలువ వుండదు. నీ ఇష్టం ఏం చేస్తావో ?' అన్నారు.

వాజశ్రవుడు తన తప్పు గ్రహించాడు. కాని అప్పటికే సమయం మించిపోయింది. పశ్చాత్తాపం చెంది కూడా ప్రయోజనం లేదు. కన్నీరు కారుస్తూ ఆశ్రమంలోకి వెళ్లిపోయాడు. విశ్వావరదేవి జరిగినదంతా తెలుసుకుని అవాక్కయి పోయింది. ఆమె గుండె నీరైపోయింది. కళ్ళు నీటి బుగ్గలయ్యాయి. కన్నీళ్ళతో ఆమె చూపు మందగించింది. నేలమీద చతికిలబడి పోయి జాలిగా ఏడ్చింది. 'ఎన్ని వ్రతాలూ యజ్ఞాలూ చేస్తే పుట్టాడు నా బిడ్డ? నా కన్నుల వెన్నెల వాడు. నా హృదయానందం వాడు. వాడు లేకుండా నేను బ్రతకలేను. మీరు వాణ్ణి మృత్యువుకు దానం ఇచ్చాక నేను ఎవరికోసం బ్రతకాలి? నన్నూ ఆ మృత్యువుకే దానం ఇవ్వండి' అని కన్నీరు మున్నీరుగా విలపించింది. ఇంతలో నచికేతుడు తల్లిదండ్రులను వెతుక్కుంటూ వచ్చాడు. తల్లి తండ్రులు తనను యముడికి దానమిచ్చేందుకు దుఃఖపడుతున్నారని తెలుసుకుని నచికేతుడు వాళ్ళను ఓదార్చాడు. తాత ముత్తాతల నుండి సంప్రదాయ సిద్ధంగా వస్తున్న సత్యవాక్య పరిపాలనకు విరుద్ధంగా ప్రవర్తించడం మంచిదికాదని తెలివిగా వాళ్ళను ఒప్పించాడు. చివరకు తనను మృత్యుదేవుడికి దానం చేయించుకొన్నాడు.

నచికేతుడు కనులు మూసుకుని, చేతులు జోడించి యమధర్మరాజుని ప్రార్థించసాగాడు. క్రమంగా చుట్టూరావున్న ప్రపంచాన్ని మరచి పోయాడు. ఉన్నట్టుండి ఎవరో తనను పిలుస్తున్నట్లనిపించి కళ్ళు తెరిచాడు. తల్లీ తండ్రీ మునులూ మునికుమారులూ ఎవరూ కనిపించలేదు. కుటీరాలూ ఇసుక దిన్నెలూ మాధవీలతలూ అన్నీ కనుమరుగయ్యాయి. వాటి బదులుగా ఎదురుగా అద్భుతమైన అంతఃపుర భవనం కనిపించింది. ఆ భవనం చుట్టూతా ఆయుధాలు చేతపట్టుకుని పెద్ద పెద్ద మీసాల వాళ్ళు కనిపించారు. వాళ్ళను చూడగానే నచికేతుడికి నోటమాటరాలేదు.

భయకంపితుడయ్యాడు. మెల్లగా ధైర్యం తెచ్చుకుని 'అయ్యా! నేనిక్కడకు ఎలా వచ్చాను? ఎవరు తీసుకు వచ్చారు? ఇదెవరి ప్రాసాదమో తెలుసుకోవచ్చా?' అని వినయంగా అడిగాడు.

'దీన్ని సామ్యమణి పట్టణం అంటారు. ఇది యమధర్మరాజుగారి భవనం . ఇక్కడకు నువ్విలా వచ్చావో మాకు తెలీదు. మేమేవరం తీసుకురాలేదు' అన్నారు యమభటులు.

నచికేతుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. తను చాలా అదృష్టవంతుడిని అనుకున్నాడు. 'నాయనలారా! నన్ను నచికేతుడంటారు. వాజశ్రవమహర్షి కుమారుడ్ని. మాతండ్రి విశ్వజిత్‌యాగం చేస్తూ నన్ను యముడికి దానమిచ్చారు. నన్ను ఆయన దగ్గరకు తీసుకువెళ్లండి' అని కోరాడు.

ఆ సమయంలో యముడు యమపురిలో లేడు. బ్రహ్మదర్శనానికి వెళ్ళాడు. అందుకని ఆయన తిరిగి వచ్చేవరకు నచికేతుడ్ని వేచి వుండమన్నారు భటులు. అతను సరేనని అంతఃపుర ప్రాంతంలో జింకచర్మం పరుచుకుని దాని మీద కూర్చున్నాడు. మూడు రోజులు గడిచాయి. ఆ మూడు రోజులు నిరాహారంగా గడిపాడు. దృష్టి అంతా దేవుని మీద కేంద్రీకరించాడు. భగవన్నామస్మరణలో మునిగిపోయాడు.

ఇంతలో యముడు తిరిగి వచ్చాడు. భటులు మునికుమారుని వృత్తాంతం చెప్పారు. యమధర్మరాజు వెంటనే నచికేతుని దగ్గరకు వెళ్ళి 'మునికుమారా! ఇంటికి వచ్చిన అతిథి సాక్షాత్తు అగ్నిదేవునితో సమానుడని పెద్దలు చెబుతారు. అలాంటి నువ్వు మూడు రోజులుగా నిరాహారిగా వున్నావని తెలిసి విచారిస్తున్నాను మా ఆహ్వానాన్ని మన్నించి మా ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించు. నన్ను దీవించు. మూడు రోజులు మా పట్టణంలో నువ్వు నిరాహారిగా వున్నందుకు మూడు వరాలు కోరుకో వెంటనే ఇస్తాను' అన్నాడు.

నచికేతుడు సంతోషించి, 'యమధర్మరాజా! అలవిమాలిన కోపం ఎవరికీ మంచిదికాదు. కోపంలో ఆవేశం ఎక్కువవుతుంది. ఆవేశంలో మాట్లాడే మాటలకు అడ్డూ అపూ వుండదు. మా తండ్రి ఎన్ని యజ్ఞాలు చేస్తేనేమి, ఎన్నిదానాలు చేస్తేనేమి, ఎంత చదువు చదివితేనేమి? కోపాన్ని నిగ్రహించుకోవడం చేతకాదాయనకు. నేనేదో ఆయనను విసిగించానని నన్ను యమునికి దానమిస్తానన్నాడు. సరేనని నేను నీ దగ్గరకు వచ్చాను. నా తండ్రికి కోపం పోయేటట్లు అనుగ్రహించు. నేను నీ వద్ద నుంచి తిరిగి వెళ్ళాక నన్ను ఆప్యాయంగా పలకరించి పుత్ర ప్రేమ ప్రదర్శించేలా చెయ్యమని కోరుతున్నాను, ఇది నా మొదటి కోరిక' అన్నాడు.

'నీ తండ్రి ఇక మీదట కోపతాపాలు లేకుండా అన్ని విషయాల్లో శాంతంగా వ్యవహరిస్తారు. ఆందోళనలన్నీ పోయి శాంతిగా వుంటారు. నిన్ను చూడగానే ఆనంద పరవశులవుతారు. నిన్ను ఆనందంగా అహ్వానిస్తారు' అని యముడు మొదటి వరం ప్రసాదించాడు.

నచికేతుడు రెండవ వరం అడిగాడు. 'యమధర్మరాజా! దేవతలు స్వర్గంలో వుంటారని, అక్కడ మృత్యువును గురించిన భయం లేదని విన్నాను. స్వర్గ వాసులందరూ అమృతం సేవిస్తారు కనుక, ఆకలి దప్పికలు వుండవని, కష్టాలు దరిచేరవని అమ్మ చెప్పింది. అటువంటి అమరత్వం సిద్ధించాలంటే అగ్నిచయనం అనే క్రతువు చెయ్యాలిట కదూ! అది నీకు బాగా తెలుసునని కూడా అమ్మే ఒకసారి చెప్పింది. నాకు అవి ఉపదేశించు.'

యముడు నచికేతుడికి అగ్ని చయనక్రతువు నంతా ఉపదేశించాడు. తను చెప్పినదంతా పసివాడైన నచికేతుడు సరిగా ఆకళింపు చేసుకున్నాడో లేదో నని తిరిగి ఒప్పచెప్పమన్నాడు. నచికేతుడు చాలాతెలివైనవాడు. సునిశిత మేధాశక్తి గలవాడు. సూక్ష్మగ్రాహి. అతను ఒక్క అక్షరంకూడా పొల్లుపోకుండా యముడు చెప్పినదంతా తిరిగి చెప్పాడు. యముడు ఆనందించాడు. అతని బుద్ధి కుశలతకు మెచ్చి దానంగా మరో వరం ఇచ్చాడు. 'నచికేతా! నీ జ్ఞాపక శక్తి అద్భుతం. స్వర్గ ప్రాప్తికి ఆచరించాల్సిన అగ్ని చయనాన్ని ఇక మీదట 'నాచికేతాగ్ని చయనం' అని పిలుస్తారు. ఆ క్రతువు అలాగే ప్రసిద్ధమవుతుంది. నీపేరు లోకంలో శాశ్వతమవుతుంది' అని. అపురూపమైన మణిహారాన్ని నచికేతుని మెడలో వేశాడు.

ఇక ఇప్పుడు అతను మూడవ వరం అడగాల్సివుంది. క్షణకాలం ఆలోచించి, 'యమధర్మరాజా! శరీరం వేరనీ ఆత్మ వేరనీ అంటారు. చనిపోయాక శరీరమే నాశనమవుతుందిట. ఆత్మ నాశనం కాదుట. నిజమేనా? అసలు చనిపోవడమంటే ఏమిటి? చనిపోయాక మనిషి ఏమవుతాడు? దయ చేసి నాకు చెప్పండి' అని అడిగాడు. యముడు ఈ ప్రశ్నకు ఆశ్చర్యపోయాడు. ఎందుకంటే చావు పుట్టుకల గురించిన విజ్ఞానం అంత సులభంగా అందరికీ అర్థమయ్యేది కాదు. ఆ విషయాలు తెలుసుకోవడానికి అందరూ అర్హులు కూడా కాదు. అందుకని, 'నాయనా! నువ్వడిగింది చాలా జటిలమైన ప్రశ్న. పరిమిత జ్ఞానం గలవారికి అందే విషయం కాదది. మరేదైనా వరం కోరుకో ఇస్తాను' అన్నాడు యముడు.

నచికేతుడు వినలేదు. ఆత్మజ్ఞానమే కావాలని పట్టుపట్టాడు. 'ఆత్మవిద్యను బోధించేందుకు నిన్ను మించిన సద్గురువు ఎవరున్నారు? నువ్వు కాదంటే నేను ఎక్కడకు పోతాను?' అని బ్రతిమాలాడు.

ఏదో రీతిగా నచికేతుణ్ణి మభ్యపెట్టి ఆత్మ విజ్ఞానాన్ని ఉపదేశించకుండా తప్పించుకోవాలనుకున్నాడు యముడు. అందుకని ఆపసివాడికి రకరకాల ఆశలు చూపాడు. 'నాయనా! నీవు ఏదైన కోరుకోగాని అతిసూక్ష్మమైన ఆత్మవిషయం మాత్రం అడగకు. డబ్బు, అధికారం, డాబు, దర్పం ఏనుగులు, గుర్రాలు, వజ్రవైఢూర్యాలు, బంగారు ఆభరణాలు అదేమిటి ఇదేమిటి - ఏవిపడితే అవి అడుగు . వెంటనే ఇస్తాను. ఈ భూమండలానికి చక్రవర్తిని చెయ్యమన్నా చేస్తాను. అందరూ కావాలనుకుని ఆరాటపడే కాంతా కనకాలన్నింటినీ ఇస్తాను. ఏ వరాన్ని అయినా ప్రసాదించే శక్తి నాకు వుంది. కాని, మరణాన్ని గురించి, ఆ తరువాత ఏర్పడే స్థితిని గురించి మాత్రం నన్ను అడగకు' అన్నాడు.

యముడు ఎరగా చూపిన ప్రలోభాలేవీ నచికేతుడ్ని చలింప చేయలేక పోయాయి. లక్ష్యం నుంచి అతనిని మరలించలేకపోయాయి. 'యమధర్మరాజా! ఆశల సంకెళ్ళు త్రెంచి అవతల పారెయ్యమని చెప్పాల్సిన నువ్వేనా నన్నిలా సుఖాల ఊబిలోకి లాగుతున్నావు. మనస్సును పరమాత్మమీద నిలపమని ప్రబోధించాల్సిన నువ్వేనా అల్పసుఖాలను అందిస్తానంటున్నావు. ధర్మోపదేశాదుల చేత పాపాలను తొలగించాల్సిన నువ్వేనా రాజ్యాలనీ భాగ్యాలనీ అప్సరసలనీ ఆటపాటలనీ ఉద్రేకపరుస్తున్నావు. నువ్వు ఆశపెట్టిన క్షణిక సుఖాలేవీ వద్దు నాకు. నాకు కావల్సింది ఒక్కటే. అది ఆత్మ విజ్ఞానం. అమృతమయమైన ఆత్మానుభవజ్ఞానం. సామాన్య ప్రజలకు అర్థంకాని అతి గహనమైన ఆ పరమోత్కృష్టజ్ఞానాన్ని నాకు ప్రసాదించు' అని వేడుకొన్నాడు.

యముడు సంతోషించి నచికేతుడికి ఆత్మరహస్యాన్ని చెప్పడం అరంభించాడు.'నచికేతా! ఎన్నో వేలవేల జన్మలలో పుణ్యం చేసుకొని వుంటే తప్ప మనిషిగా పుట్టే అవకాశం లభించదు. మానవ జన్మ ఎత్తిన మనుష్యుడు అనుసరించి పోవటానికి రెండే రెండు మార్గాలు వున్నాయి. ఒకటి శ్రేయోమార్గం. రెండవది ప్రేయోమార్గం. జీవితమూ, యవ్వనమూ చంచలమైనవని ఎవరు గ్రహించి ధర్మాన్ని ఉపాసిస్తారో వారికి స్వర్గ మోక్షాలు కలుగుతాయి. పరోపకారమే పరమధర్మమని ఎవరు విశ్వసిస్తారో వారికి పునర్జన్మ వుండదు. సొమ్ముకోసం, ప్రాణాలకోసం, అధికారంకోసం, యవ్వన సౌఖ్యాల కోసం ఎవరు ధర్మాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తారో, ఎవరు ఇంద్రియ చాపల్యానికి, మానవబలహీనతలకు తోనవుతారో వారు మళ్లీ మళ్ళీ పుడు చస్తూ కాలచక్రంలో చిక్కుకొంటారు. ఈ ప్రవృత్తి గల వాళ్ళే లోకంలో ఎక్కువగా వుంటారు.

మనిషిలోపలి మృగాన్ని తరిమివేసేందుకు ప్రయత్నించుకునే అంతర్ముఖులు అరుదుగా వుంటారు. వారు తమను తాము తెలుసుకుంటారు. అహంభావాన్ని, అతిశయాన్ని విడిచి పెడతారు. భగవంతుడు అందరికన్నా సర్వశక్తి మంతుడని తెలుసుకొంటారు. మానవసేవ మాధవసేవ అని గ్రహిస్తారు. నీవు శ్రేయోమార్గంగుండా పయనిస్తున్నందుకు నాకు మహదానందంగా వుంది. నాయనా! శరీరం వేరు, ఆత్మ వేరు. ఆత్మకు నాశనం లేదు. దానికి అది, మధ్యం అంతం కూడా లేదు. అది అణువు కంటే చిన్నది. బ్రహ్మాండంకంటే పెద్దది. ఎంత సూక్ష్మంగా కనిపిస్తుందో అంత విస్తృతమైనది. ఈ నిజాన్ని తెలుసుకుని అప్రమత్తంగా నడుచుకునేవాడు మృత్యువుని అధిగమిస్తాడు' అని ఆత్మబోధ చేశాడు.

నచికేతుడికి ఆత్మ తత్త్వం బోధపడింది. యముడి ముందు మోకరిల్లి అయన పాదాలు స్పృశించి కళ్ళకు అద్దుకున్నాడు. యముడు నచికేతుడి శిరస్సును చేతుల్లోకి తీసుకుని మూర్ధం అఘ్రూణించాడు.

పరబ్రహ్మశక్తి

ఒకసారి దేవతలకు రాక్షసులకు మధ్య పెద్ద యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో దేవతలే గెలిచారు. అయితే విజయగర్వంతో వాళ్ళంతా యిష్టం వచ్చినట్లు ప్రవర్తించసాగారు. కేవలం తమ శక్తివల్లే రాక్షసులను గెలవగలిగామని గొప్పలు చెప్పుకోవడం మొదలుపెట్టారు. తమ విజయానికి సర్వ వ్యాపకమైన పరబ్రహ్మశక్తి ప్రధానంగా సహాయపడిందన్న విషయమే మరిచిపోయారు. గెలుపంతా తమదే అని భావించారు.

పరబ్రహ్మ శక్తి ఇదంతా గమనిస్తూనే వుంది. దేవతల అహంకారం పోగొట్టాలనుకుని దివ్య యక్ష రూపంలో వారి ఎదుట ప్రత్యక్షమైంది.

దేవతలు ఆ శక్తిని గుర్తించలేకపోయారు. అగ్నిదేవుడి దగ్గరకు పోయి 'అగ్నిదేవా! మా బుద్ధికి పాలుపోని శక్తేదో మా ఎదుట ప్రత్యక్షమై మమ్ములను కలవర పెడుతోంది. నువ్వయినా ఆ శక్తేదో తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించు' అని వేడుకున్నారు. 'సరే' అని అగ్ని ఆ శక్తి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. దివ్యయక్షరూపంలో వున్న పరబ్రహ్మ శక్తి వికటాట్టహాసం చేసింది. 'ఎవరు నువ్వు'? అని గద్దించి అడిగింది.

'నేను అగ్నిని. జాత వేదసుడనని లోకంలో అందరూ నన్ను కీర్తిస్తారు. యజ్ఞ సమయంలో హవిస్సులు మొదట నాకే సమర్పిస్తారు. ప్రాణికోటి అంతా నావల్ల సంక్రమించే వెలుగుతోనే ప్రకాశవంతమవుతోంది. స్ఫటిక సదృశమైన సత్యాన్ని కంటికీ మనసుకూ స్పష్టంగా చూపేది నేనే. భూతలంలో సర్వ వస్తువులను భస్మీభూతం చేసేది కూడా నేనే' అన్నాడు అగ్ని.

దివ్యయక్షతత్త్వం నవ్వుతూ ఒక గడ్డిపోచను అగ్ని ముందుకు విసరి 'దీనిని దగ్ధం చెయ్యి' అంది. అగ్ని తన శక్తినంతా వినియోగించి ఏదో ఒక విధంగా పోచను సమీపించగలిగాడు గాని, దానిని మాత్రం

కాల్చలేకపోయాడు. సిగ్గుతో వెనక్కి వచ్చి 'ఆ శక్తేమిటో, అదెందుకిలా మనల్ని పరీక్షిస్తోందో నాకు బోధపడడం లేదు' అని దేవతల ముందు తల పట్టుకు కూర్చున్నాడు.

తర్వాత వాళ్ళంతా వాయుదేవుడి దగ్గరకు వెళ్ళారు. 'వాయుదేవా! నువ్వైనా కనుక్కో ఆ విచిత్ర శక్తేమిటో' అని అర్థించారు. వాయుదేవుడు సరేనన్నాడు. వడి వడిగా దివ్యయక్ష శక్తి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఆ శక్తి మండిపడుతూ మునుపటిలాగానే 'ఎవరు నువ్వు?' అని ప్రశ్నించింది.

'నేను వాయువును, మాతరిశ్వుడనని ప్రసిద్ధి పొందాను. ఈ భూతలంలో ఏ వస్తువునైనా ఇట్టే ఎగర గొట్టగలను' అని వాయువు సమాధానం చెప్పాడు. యక్షశక్తి ఈసారి కూడా ఒక గడ్డిపోచను వాయువు ముందు వుంచి 'దీన్ని ఎగరగొట్టు, చూద్దాం' అంది.

వాయువు తన బలాన్నంతా కూడగట్టుకుని 'వుఫ్' అని పెద్దగా అన్నాడు. గడ్డిపోచ కించిత్ కూడా కదలలేదు. వాయువు అవమానంతో తల వాల్చేసుకుని వచ్చిన దారినే వెనక్కి మళ్ళాడు. 'ఆ శక్తేమిటో నాకు అర్థం కావడం లేదు. అంతా అయోమయంగా వుంది' అన్నాడు.

చివరకు అందరూ కలసి ఇంద్రుడి దగ్గరకు వెళ్ళారు. ఆయనకు జరిగిన కథంతా పూసగ్రుచ్చినట్టు చెప్పారు. 'ఓ ఇంద్రా! వివేక జ్ఞాన సంపన్నుడివి నువ్వు. ఈ భయంకర శక్తి ఎక్కడి నుండి వచ్చిందో నువ్వైనా కనుక్కో' అని కాళ్ళా వేళ్ళా పడ్డారు. ఇంద్రుడు అలాగేనని బయలుదేరాడు. తీరా అతను వెళ్ళేసరికి ఆ యక్షశక్తి మాయమైంది. దాని స్థానంలో ఒక వెన్నెల బొమ్మ, చక్కదనాల చుక్క కనిపించింది. ఇంద్రుడు చేతులు జోడించి వినమ్రంగా 'తల్లీ! నువ్వు హిమవంతుని బిడ్డవని గుర్తించాను. నీకు నా హృదయపూర్వక అభివాదాలు. ఇంతకీ దేవతల నందరనూ భయపెడ్తున్న ఆ యక్ష శక్తెవరో చెప్పవూ?' అని అడిగాడు.

పార్వతి నవ్వుతూ 'పరబ్రహ్మం' అని సమాధానం యిచ్చింది.

'మరి దేవతలతో ఎందుకాయనకు వైరం?' ఇంద్రుడు ప్రశ్నించాడు.

'ఇంద్రా! అహంభావంతో, విజయగర్వంతో కళ్ళు మూసుకుపోయిన దేవతలు ఆ అపూర్వ శక్తిని పరబ్రహ్మమని తెలుసుకోలేకపోయారు. ఆ శక్తే సర్వత్రా వ్యాపించి వుంది. ఆ బ్రహ్మతత్వమే మీమీ వ్యక్తిత్వాలలో శక్తిని పూరించింది. దానివల్లే మీరు రాక్షసులను జయించగలిగారు. ఎవరికైనా ప్రజ్ఞాపాటవాలు కలిగినా, కీర్తి ప్రతిష్ఠలు కలిగినా ఆ బ్రహ్మతత్వం వల్లనే. కనుక యధార్థాన్ని తెలుసుకుని ఇకనైనా ఆత్మజ్ఞానంతో మెలగండి. అహంకారాన్ని విడిచి పెట్టండి' అని పార్వతి హితవు చెప్పింది. పార్వతి పలుకులతో ఇంద్రుడి సంశయాలన్నీ తీరిపోయాయి. అహం విడిపోయింది. *అదీ కథ!*

శునక సుతుడు

పాంచాల దేశంలో త్రిగర్త అనే కుగ్రామం వుండేది. చిటికిన వేలుకంటే చిన్న వేలు, త్రిగర్త కంటే చిన్న పల్లె లేదు. ఆ పల్లెలో శునకుడనే పండితుడుండేవాడు. ఆయనకు పాండిత్యంతో పాటు సిరిసంపదలు కూడా వున్నాయి. ధన వైభవంతో పాటు దయా వైభవం కూడా వుంది.

శునకుని కొడుకు శౌనకుడు.

శౌనకుడు గురుకులవాసం చేసి శ్రద్ధగా విద్యలను అభ్యసించాడు. విద్యా వ్యాసంగం పూర్తయ్యాక గురువు వద్ద, గురుపత్ని వద్ద, సహాధ్యాయుల వద్ద సెలవు తీసుకుని త్రిగర్త చేరుకున్నాడు.

యుక్తవయస్సు వచ్చిందని తల్లిదండ్రులు శౌనకుడికి పెండ్లిచేశారు. తెలివైనవాడు కాబట్టి గృహస్థుగా వుంటూనే ఆధ్యాత్మికదృష్టి కూడా అలవరుచుకున్నాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

తల్లిదండ్రులు వృద్ధులయ్యారు.

వాళ్ళకు ఏ లోపం లేకుండా సేవ చేశాడు.

కొన్నాళ్ళకు వాళ్ళు గతించారు.

తల్లిదండ్రుల పేరు ప్రతిష్టలకు భంగం రాకుండా శౌనకుడు కూడా దీనుల పట్ల దయ కలిగి వుంటూ, అతిథులను ఆదరిస్తూ ఆదర్శ గృహస్థునిగా పేరు పలుకుబడి సంపాదించుకున్నాడు.

ఒకరోజు శౌనకుని ఇంటికి అంగిరస మహర్షి వచ్చాడు. బ్రహ్మజ్ఞాన తేజో విరాజితుడైన ఆ మహర్షిని చూస్తూ శౌనకుడు చేతులు జోడించి నమస్కరించాడు. మహర్షి శౌనకుడ్ని ఆశీర్వదించి, 'నాయనా! ఈ ఊళ్ళో శునకుడని ఒక విద్వాంసుడు వుండేవాడు. చీకటి పడడం వల్ల ఆయన ఇల్లు గుర్తించలేకపోతున్నాను. ఆయన ఇల్లు ఎక్కడో చెప్పగలవా?' అని అడిగాడు. ఆ మాటలకు శౌనకుడు ఆనందపడ్డాడు. 'మహర్షీ! శునకులు గతించి చాలాకాలమైంది. వారి కుమారుడనే నేను. నన్ను శౌనకుడని అంటారు. ఇదే మా ఇల్లు. లోపలికి రండి' అన్నాడు.

శునకుడు స్వర్గస్థుడయ్యాడన్న వార్త విన్న అంగిరసుడు కాసేపు మౌనం వహించి ఆ తరవాత శౌనకునితో పాటు ఇంట్లోకి వెళ్తూ, 'నాయనా! మీ నాన్నగారు ధర్మమూర్తి. ఏ మార్గాన్ని అవలంబిస్తే పురుషుడు మోక్షం పొందుతాడో ఆ మార్గాన్ని ఆయన అనుసరించాడు. ఇహపరాలను సమన్వయం చేసుకుంటూ బ్రతుకును సార్థకం చేసుకున్నాడు. నువ్వూ

ఆ మార్గానే వెళ్ళు. కాల ప్రవాహంలో నిరుపయోగంగా కొట్టుకుపోకు. సత్యం శమదమాలూ అన్నిటికంటే ఉత్తమ ధర్మాలు. ఎవరు మనస్సునూ, వాక్కునూ అదుపులో వుంచుకుంటారో వారికి శ్రుతి, తపస్సు, త్యాగం, ఔదార్యం అరచేతిలో వుంటాయి. సత్సాంగత్యం వల్ల సత్యం, శమదమాలూ అలవడతాయి. పరమసత్యమైన ఏకైక తత్త్వం మీద ఏకాగ్రదృష్టి నిలపడం చేతనైతే గార్హస్థ్యంలో తప్పులేదు....' అన్నాడు.

శౌనకుడు అంగిరసుడు చెప్పినదంతా విని మహదానందపడ్డాడు. మహర్షిని ఆ రాత్రి తన ఇంట్లోనే అట్టే పెట్టుకుని సకలోపచారాలు చేశాడు. ఆ రాత్రి భోజనాలయ్యాక శౌనకుడు అంగిరసుడికి దగ్గరగా వచ్చి కూర్చుని 'మహర్షీ! మీరు ఇంతకుమునుపు మాట్లాడినప్పుడు ఏకైక తత్వంమీద నిశ్చల దృష్టి కలిగి వుండాలన్నారు. అదేమిటో తెలుసుకోవాలని వుంది" అని వినయంగా అడిగాడు.

అంగిరసుడు అది విని 'ఏకైక తత్వాన్ని గురించి తెలుసుకోవడం తేలికైన పనికాదు. ఆ జ్ఞానం పొందేందుకు ముందు మనం అర్హత సంపాదించుకోవాలి' అన్నాడు.

శౌనకుడు ఆతురత ఆపుకోలేక 'స్వామీ'! ఆ జ్ఞానాన్ని పొందేందుకు యోగ్యతేమిటో సెలవిస్తారా?' అని అభ్యర్థించాడు.

అంగిరసుడికి శౌనకుని జిజ్ఞాస అర్థమైంది. "నాయనా! ఏడాదిపాటు కఠోర బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటిస్తూ నియమబద్ధంగా జీవితాన్ని గడుపు. ఆ తరువాత నా దగ్గరకు రా. నిన్ను పరీక్షించి నీకు తత్వోపదేశం చేస్తాను" అన్నాడు.

శౌనకుడు సరేనన్నాడు.

మరునాడు యింకా పూర్తిగా తెల్లవారకుండానే మహర్షి త్రిగర్త నుంచి మరో గ్రామానికి బయల్దేరి వెళ్ళాడు. ఆ రోజు శౌనకుడి దీక్ష కూడా

మొదలైంది. ఇంద్రియాలను నిగ్రహించుకోడానికి, మనస్సును అధీనంలో వుంచుకోడానికీ తీవ్రమైన సాధన చేశాడు. రాగ, మోహ, క్రోధ, మమకారాలను యోగ బలంతో ఎదుర్కొన్నాడు. ఆత్మను ఏమరకుండా, ఆత్మజ్ఞాన ప్రాప్తినే దృష్టిలో వుంచుకుని గురు వచనాలను అనుసరించి ప్రవర్తించాడు.

గిర్రున ఏడాది గడచిపోయింది.

శౌనకుడు అంగిరసుని వెతుక్కుంటూ వెళ్ళాడు. ఎన్నిచోట్ల వెదికినా కనిపించలేదు. ఆ సమయంలో అంగిరసుడు బదరికావనంలో వున్నాడు. శౌనకుడు అతి కష్టంమీద ఆయన వుండే చోటు ఎలాగో కనుక్కుని వెళ్ళాడు. శౌనకుడు వటువేషంలో వుండడం వలన అతనిని మహర్షి గుర్తు పట్టలేకపోయాడు. శౌనకుడు నమస్కరించి తనను గురించి చెప్పుకున్నాడు. మహర్షి ఆశ్చర్యపోతూ, "శౌనకా! నువ్వా! ఈ పావుకోళ్ళు, లేడి చర్మం, దండం... ఏమిటిదంతా? పరమ తత్వాన్ని తెలుసుకోవాలనే కాంక్షతో సంసారాన్ని పూర్తిగా త్యజించలేదు కదా!" అని అడిగాడు.

శౌనకుడు తల అడ్డంగా తిప్పాడు.

మహర్షి శౌనకుడ్ని కుటీరంలోకి తీసుకుపోయాడు.

"నాయనా! ఏకైక తత్వాన్ని తెలుసుకునేందుకు నువ్విప్పుడు అర్హుడవయ్యావు. చెబుతున్నాను విను. విద్య రెండు రకాలు. ఒకటి పరావిద్య, రెండవది అపరావిద్య. పరావిద్య వల్ల మోక్షం కలుగుతుంది. అపరా విద్యవల్ల డబ్బు సంపాదన కలుగుతుంది. సంసారిక సుఖాలూ, కోరికలూ తీరుతాయి. ఉన్నత పదవులు లభిస్తాయి. కీర్తి లభిస్తుంది. లౌకిక సుఖాలను అనుభవిస్తూనే పుణ్యం సంపాదించుకునేందుకు ప్రయత్నించే తెలివి అపరావిద్యలో వుంటుంది. అయితే ఇవేవీ లేకుండా నేరుగా ఏకైక తత్వజ్ఞానాన్ని ప్రసాదించేది పరావిద్య. ఈ పరావిద్య అందరికీ లభించేది మాత్రం కాదు. ఐహిక సుఖాలను త్రోసిరాజని, ఇంద్రియాలను నిగ్రహించుకుని, మనసును అదుపు చేసుకుని ఫలాపేక్ష లేకుండా ఎవరైతే పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని దర్శించేందుకు సంసిద్ధులవుతారో వారికి మాత్రమే పరావిద్య లభిస్తుంది. సంసార లంపటంలో చిక్కుకున్న వారి మనస్సు ఊరట పొందేందుకు, ఇహ పరాలను సమన్వయం చేసుకుంటూ అధ్యాత్మికానందాన్ని పొందేందుకు వశిష్టాది ఋషులు పూజలూ, వ్రతాలూ, యజ్ఞయాగాది క్రతువులూ ప్రతిపాదించారు. లౌకిక సుఖాలను అనుభవిస్తూనే బ్రహ్మానుభవానికి ప్రయత్నించేవారు యజ్ఞ యాగాలు చేస్తారు. సర్వ వ్యాపక బ్రహ్మ తత్వాన్ని పూర్తిగా ఆకళింపు చేసుకోదలచినవారు వానప్రస్థులై, అంతర్ముఖులై ముక్కు మూసుకుని కూర్చుంటారు" అని ఉపదేశించాడు.

శౌనకుడికి ఆనందమైంది.

అంగిరసుడి పాదాలు తాకి కళ్ళకు అద్దుకున్నాడు.

మహర్షి శౌనకుడ్ని దీవిస్తూ 'నాయనా! జీవాత్మ పరమాత్మ వేరు కావనీ, జగత్తంతా బ్రహ్మస్వరూపమనీ ఎవరు తెలుసుకుంటారో వారు జ్ఞానమూర్తులు. 'నేను' నుంచి 'అనేకం' ఉద్భవించాయి. సృష్టి జరగడానికి పూర్వ ఏకైకంగా వున్న బ్రహ్మతత్వానికి విభిన్న రూపాలు ధరించాలనే కోరిక కలిగింది. అందువల్లే నువ్వూ, నేనూ పుట్టాం. మనకంటే ముందర ఆహారం పుట్టింది. క్రమేపీ నీరూ, నిప్పూ పుట్టాయి. ఈ చెట్లూ, పక్షులూ, సముద్రాలూ, పర్వతాలూ అన్నీ పరబ్రహ్మ స్వరూపాలే. బ్రహ్మమొక్కటే, బాహ్యరూపాలే వేరు. ఇది గ్రహించుకో' అన్నాడు.

శౌనకుడికి తన ముందు కొత్త వెలుగేదో కనిపించింది. ఆ వెలుగును చూస్తుంటే అతనికి లోకమే తెలీలేదు. ఆ దారివెంట నడిచి వెళ్ళాడు.

అతనే ఆ తరువాత శౌనక మహర్షి అయ్యాడు. నైమిశారణ్యంలో సూత మహర్షి పురాణాలు వినిపించినప్పుడు ఈ శౌనకుడు కూడా వున్నాడు. మరో వృత్తాంతం ఏమిటంటే-

భృగుమహర్షి కుమారుడు ప్రమతి. ప్రమతి ఘృతాచిని పెండ్లి చేసుకున్నాడు. వాళ్ళకు 'రురుడు'అనే పిల్లవాడు పుట్టాడు. అతను పెద్దయి ప్రమద్వరను చేపట్టాడు. వాళ్ళకు శునకుడు కలిగాడు. ఈ శునకుడు అపారమైన తెలితేటలు కలవాడు. వేదాలనూ, శాస్త్రాలనూ క్షుణ్ణంగా చదువుకున్నాడు. శౌనకమహర్షికి శునకుడు తాతవుతాడని చెబుతారు. శునకుడు యుధిష్ఠిరుడి ఆస్థానంలో వుండేవాడు.

■ ■ ■

జ్ఞానమీయరాదా!

పాంచాల దేశాన్ని ప్రవహణుడు అనే రాజు పరిపాలిస్తుండేవాడు. అతను మహాపండితుడు, జ్ఞాని. శాస్త్ర చర్చల్లో ఆరితేరినవాడు. అతని ఆస్థానం విద్వత్ప్రభువులతో విలసిల్లుతుండేది. నిరంతరం పండిత గోష్ఠులు జరుగుతుండేవి.

ఒకసారి రాజాస్థానానికి శ్వేతకేతువు అనే బ్రాహ్మణ కుమారుడు వచ్చాడు. అతను 'అరుణి' అనే మహర్షి కుమారుడు. ఆయన వద్దనే శ్వేతకేతువు కొంతవరకు విద్య అభ్యసించాడు. చదివిన ఆ కాస్త చదువుకే చదువుల్లో సారమంతా తెలిసిపోయిందనే భ్రాంతిలో పడ్డాడు. తనకంటే శక్తిమంతులు యింకెవరూ లేరనుకున్నాడు. సర్వజ్ఞానం తనకు కరతలామలకం అయిందనుకున్నాడు. తన జిహ్వాగ్రమందు సర్వవిద్యలూ వున్నాయని, తానే సర్వజ్ఞుడనని, తనకే విశేష జ్ఞానం వున్నదని అపోహపడ్డాడు.

శ్వేతకేతువు రాజాస్థానంలో అడుగుపెట్టేసరికి అక్కడ ముమ్మరంగా శాస్త్ర చర్చలు జరుగుతున్నాయి. ప్రవహణుడు బ్రాహ్మణ కుమారుని సాదరంగా ఆహ్వానించి అతిథి మర్యాదలు చేశాడు. ఆ తరువాత మహారాజు కుశల ప్రశ్నలు వేస్తూ, 'నాయనా! నీ చదువు సంధ్యలన్నీ ఎక్కడ సాగాయి?' అని అడిగాడు.

'మా తండ్రిగారి వద్దనే విద్యలన్నీ అభ్యసించాను' సమాధానం చెప్పాడు శ్వేతకేతువు. ఆ చెప్పడంలో కొంచెం గర్వం, ఒకింత అతిశయం కనిపించాయి. నిజానికి అసలైన పండితులకు, జ్ఞానులకు వాగాడంబరం వుండదు. చదువంతా పూర్తి చేశాం అన్న అవివేకం వుండదు. నివురుగప్పిన నిప్పుల్లా వుంటారు. సూర్యకాంతమణుల్లా వుంటారు. ప్రవహణుడు బ్రాహ్మణ కుమారుణ్ణి పరీక్షించాలనుకున్నాడు. 'ప్రాజ్ఞుడవైన మునికుమారా! నీ వద్ద నా సందేహాలు కొన్ని తీర్చుకోవాలనుకుంటున్నాను' అన్నాడు.

'అడగండి' అన్నాడు శ్వేతకేతువు.

'నాయనా! పుట్టుట గిట్టుట కొరకే గదా! ఎంతటి వారైనా చావుని తప్పించుకోలేరు గదా! మనుష్యులు మరణించాక ఎక్కడికి వెళ్తారంటావు?' శ్వేతకేతువు చాలాసేపు ఆలోచించాడు. అయినా సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు. తర్వాత ప్రవహణుడు మరో ప్రశ్న వేశాడు. 'పోనీ చనిపోయిన మనుష్యులు మళ్ళీ ఈ లోకానికి ఎలా తిరిగి వస్తున్నారో తెలుసా?'

'తెలియదు'

' చనిపోయినవారు ఏ మార్గాల గుండా ప్రయాణం చేస్తారో చెప్పగలవా?'

'తెలియదు'

ప్రవహణుడు అన్నాడు ' చివరగా ఒకేఒక ప్రశ్న. మనిషిఆకారం దాల్చే క్రమమేమిటో నీకు తెలుసా?'

తెలీదని తల అడ్డంగా వూపాడు శ్వేతకేతువు.

'ముని కుమారా! విద్యలన్నీ నేర్చాననన్నావు. చదువుల సారమంతా ంటపట్టిందన్నావు. కాని, ఏదడిగినా తెలియదంటున్నావు. ఇంత మాత్రానికే ద్యలన్నీ అభ్యసించానని డాంబికాలు పలకడం దేనికి? అసలు నీకు వుల జనన మరణాల గురించి, సుఖదుఃఖాల గురించి ప్రాణుల గతుల రించి, జీవిత సమస్యల గురించి ప్రాథమిక జ్ఞానమే వున్నట్టు లేదు' న్నాడు మహారాజు.

శ్వేతకేతువు సిగ్గుపడ్డాడు. విద్యలన్నీ తన నాలిక చివరన న్నాయనుకున్న భ్రాంతి తొలగింది. తల తిరుగుడు తగ్గించి తిన్నగా ండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. 'తండ్రీ మీరు నాకు సమస్త విద్యలూ ధించానన్నారు. నాకూ అన్ని విద్యలూ వచ్చినట్టే అనిపించింది. కాని ంచాల ప్రభువు ప్రవహణుడి దగ్గరకు వెళ్ళాక కాని నా అజ్ఞానమేమిటో లిసిరాలేదు. ఆయన ఏ ప్రశ్న వేసినా బిక్కముఖం వేయవలసి వచ్చింది. ందుకు మోసం చేశారు? లేనిపోని భ్రమలు ఎందుకు కల్పించారు?' అడిగాడు.

పాంచాల రాజ సభలో జరిగిన పరాభవమే శ్వేతకేతువుకు పదేపదే స్తుకు వస్తోంది. అవమానంతో మనసు దహించుకుపోతోంది. ఆరుణి సుకును దగ్గరకు తీసుకుని ప్రవహణుడు అడిగిన ప్రశ్నల గురించి రం అడిగాడు.

శ్వేతకేతువు పూసగ్రుచ్చినట్టు అంతా చెప్పాడు.

ఆరుణికి కూడా ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు తెలీలేదు. కొడుకుని టబెట్టుకుని పాంచాల ప్రభువు వద్దకు వెళ్ళాడు. ప్రవహణుడు

ఆరుణిని, ఆయన కుమారుడు శ్వేతకేతువును సగౌరవంగా ఆదరించి 'మీకేం కావాలి? ధనం, ధాన్యం, మేలి వస్తువులు, వాహనాలు - ఏం కావాలో కోరుకోండి. ఇస్తాను' అన్నాడు.,

'మహారాజా! నీ దయవల్ల అదికావాలి, ఇది కావాలి అనుకునే తాపత్రయం పోయింది. నువ్వు జ్ఞాన సంపన్నుడివి. నీ దగ్గర అపారమైన జ్ఞాన నిధివుంది. జ్ఞానాన్ని మించినది లేదు. జ్ఞానంవల్ల బ్రహ్మం లభిస్తుందంటారు. మాకు జ్ఞానామృతాన్ని ప్రసాదించు. అదే పదివేలు' అని వినయంగా అర్థించాడు. ఆరుణి జ్ఞాన పిపాసను మహారాజు తీర్చాలనుకున్నాడు. 'బ్రాహ్మణోత్తమా! ఇంతవరకు నేనెవరికీ ఈ రహస్యాలు చెప్పింది లేదు. మొట్టమొదటిసారిగా నీకే బోధ చేస్తున్నాను' అని చెప్పడం ప్రారంభించాడు. పురుషుడు అకారం దాల్చే విధానమేమిటో ముందర చెప్పాడు.

"ఆర్షసంస్కృతికి వేదాలు ఆలంబనం. అగ్న్యారాధన, అగ్న్యుపాసన మన ప్రధాన కర్తవ్యమని పెద్దలు చెబుతారు. యజ్ఞానికి అగ్ని హవిస్సు. ఆకాశంలో మేఘాలు ఏర్పడేందుకు యజ్ఞ ధూమం ఎక్కువగా సహకరిస్తుంది. ధూమము, జ్యోతిస్సు, సలిలము, వాయువు - ఈ నాలుగింటి సంనిపాతమే మేఘమని చెబుతారు. యజ్ఞానికి ఫలమైన సోమరసం మేఘాలవరకు ప్రయాణించి వాటిలోపలికి ప్రవేశిస్తుంది. మేఘాల ద్వారానే వర్షం కురుస్తుంది. వర్షం వుంటేనే పంటలు పండుతాయి. వరి ఉత్పత్తిఅవుతుంది. మనిషికి అన్నం లభిస్తుంది. అన్నం తిన్న తర్వాత అది రేతస్సుగా మారుతుంది. పురుషుడి ద్వారా ఆ శక్తి స్త్రీలోకి ప్రవేశిస్తుంది. అప్పుడు స్త్రీ గర్భం ధరిస్తుంది. నవమాసాలూ నిండాక బిడ్డను కంటుంది. ఇదీ పురుషుడు అకారం దాల్చే విధానం.

మనుష్యులు చనిపోయాక రెండు మార్గాల్లో ప్రయా
ఒకటి దేవయానం. రెండోది పితృయానం. మనం చేసుకున్న
దుష్కృతాలను బట్టే స్వర్గమోక్షాలు కలుగుతూవుంట
స్వధర్మానుష్ఠానపరులు, మంచి పనులు చేసేవారు, పరోపకారమే
ధర్మమని భావించేవారు, మనస్సులో తృప్తి వున్నవారు, ఆత్మాను
పొందగలిగినవారు ప్రయాణం చేసేబాట దేవయానం. వాళ్ళు మళ్ళీ
పుట్టటం, గిట్టటం వుండదు. శాశ్వత స్వర్గవాసం వారికి లభిస్తుంది.

కామార్థ సుఖాలను అనుభవిస్తూ, మోక్షం కోసం పుణ్యకార్య
చేసేవారు మరణానంతరం పితృయానం గుండా స్వర్గానికి వెళ్
సత్కర్మల ఫలం అయిపోయేవరకు స్వర్గంలో వుంటారు. ఆ తర్వాత
భూమిమీద జన్మ ఎత్తుతారు.

సొమ్ముకోసం, అధికారం కోసం, కీర్తి కోసం, యౌవన సౌఖ్య
కోసం మనిషి ధర్మాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తాడు. జీవితం చంచలమైన
తెలుసుకోడు. పాపాలకు ఒడికడతాడు. చావు పుట్టుకల చక్రంలో
నలిగిపోతుంటాడు. ఈ భూమిమీదే వుండి నరకం అనుభవిస్తుంటా
అని ప్రవహణుడు జీవితాన్ని గురించి, దాని క్రమ పరిణామాన్ని గురిం
వివరించాడు.

ఆరుణి, శ్వేతకేతువు అలా ఆత్మజ్ఞానం పొంది అరణ్యాల
నిష్క్రమించారు.

